Dzisiaj 20 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski. Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 440

Poznań, poniedziałek dnia 23 września 1929

Rok XXIV

Z powodu artykułu min. Piłsudskiego

Ostatni artykuł min. Piłsudskiego, którego brzmienie podajemy na drugiej stronie, charakterem swym, swą formą przedewszystkiem, odbiega w pierwszej, większej swej części od dotychczasowych jego występów dziennikarsko-politycznych. W drugiej części autor nie mógł się już widocznie powstrzymać i pofolgował sobie na temat „fajdanitis poslinis", ale i te ustępy są umiarkowańsze od dawniejszych jego niesamowitych obwieszczeń i godzą tym razem naogół już nie w Sejm, jako w instytucję, lecz w pewne stronnictwa sejmowe.

Stronnictwami temi są grupy centrowo-lewicowe, które w odpowiedzi swej na inicjatywę prezesa rady ministrów w sprawie owej niedoszłej do skutku konferencji, wsunęły się za osobę marszałka Sejmu Daszyńskiego. Stronnictwo Narodowe spotkał niezwykły, jak dotąd, zaszczyt, że Piłsudski zostawił je na uboczu, zaznaczając, że „odlicza największy klub Blok Bezpartyjny, endeków, którzy dali odpowiedź osobno, i wszystkie mniejszości narodowe". Coprawda — zespół nieszczególny, ale my tylko stwierdzamy, co min. Piłsudski w artykule swym powiedział. Jeszcze na innem miejscu autor „wyklucza spokojnie wbrew zasadzie t. zw. demokratycznej całe grupy posłów, całe kluby i wogóle wszystkich, niezgodnych z fajdanizmem poselskim".

Dlaczego min. Piłsudski uderza specjalnie w stronnictwa centrowo-lewicowe, a głównie w lewicowe, i w marszałka Daszyńskiego? Piłsudski odsłania tajemnicę zakulisową. Powiada, że inicjatywa premjera Świtalskiego była powakacyjnem zrealizowaniem w porozumieniu z nim — Piłsudskim — przedwakacyjnej propozycji marszałka Daszyńskiego, który w czerwcu, wróciwszy z zagranicy, oświadczył był Piłsudskiemu, że ciężki stan finansowy i gospodarczy kraju wymaga zmiany stosunków politycznych, — że ta zmiana dokonała się w P. P. S. i „Wyzwoleniu", gdzie „wielu dotąd nieprzyjaźnie względem rządu usposobionych, staje się jego zwolennikami i nie chce dalej prowadzić taktyki bezpłodnej opozycji", — że jednem słowem może da się „uformować stałą większość parlamentarną, złożoną z Bloku Bezpartyjnego oraz stronnictw socjalistycznego i „Wyzwolenia". A gdy rząd teraz inicjatywę marszałka Daszyńskiego chciał urzeczywistnić, to P. P. S. i „Wyzwolenie" wycofały się z tego przedsiębiorstwa politycznego.

Zobaczymy, jak sprawę przedstawi zapowiedziana na jutro odpowiedź marszałka Daszyńskiego. Dość, że min. Piłsudski i cały rząd jest widocznie oburzony na to, co się stało ze strony p. Daszyńskiego, P. P. S. i „Wyzwolenia". Piłsudski wyraża się pogardliwie o uchwale stronnictw centrowo-lewicowych, że stronnictwa te nie miały odwagi powiedzieć jasno i otwarcie: „Na konferencję nie przyjdziemy", a wyraziły się w uchwale w sposób wymijający. Ale to już spór między min. Piłsudskim i rządem a stronnictwami centrowo-lewicowemi.

Ze swej strony ograniczamy się do stwierdzenia faktów: Według min. Piłsudskiego marsz. Daszyński proponował stworzenie większości parlamentarnej, złożonej z B. B., P. P. S. i „Wyzwolenia". Rząd chciał to uczynić, prawdopodobnie z dodaniem grup centrowych. Drogą, do tego wiodącą, — należy to podkreślić — miała być konferencja w sprawie budżetu. Do konferencji nie doszło.

Dlaczego? O tem już pisaliśmy: szedł na stronnictwa centrowo-lewicowe, szczególnie lewicowe, nacisk z dołu, pod którym się one ugięły, szczególnie, gdy zostały postawione wobec faktu dokonanego, jakim było poważne, a zdecydowane, śmiałe oświadczenie Klubu Narodowego.

Wywody min. Piłsudskiego o budżecie są ciekawe tylko w jednym punkcie, w którym wskazuje on na „nowe nuty i nowe poglądy" w exposé ministra skarbu. Nowe — bo nakazy życia są silniejsze od „radosnej twórczości" „sanacji". Gdy obóz nasz od dawna domagał się tych „nowych nut", a raczej powrotu do starych w polityce skarbowej, wówczas „sanacja" odsądzała nas od czci i wiary, jako „pesymistów", „czarne kruki" itp. My i dziś jeszcze stwierdzamy o polityce skarbowej obecnego rządu, że „nowych", a przynajmniej głębszych nut jest w niej stanowczo za mało, do czego powrócimy jeszcze w związku z exposé min. Matuszewskiego.

Reszta wywodów Piłsudskiego na temat budżetu nie wytrzymuje zgoła krytyki. Mamy na myśli pomysły „luzów budżetowych", uniknięcia w parlamencie dyskusji budżetowej itp. Na cóż w takim razie uchwalać wogóle budżet, i po cóż ma istnieć Sejm i Senat?

Jeżeli zaś z artykułu min. Piłsudskiego wynika, że zdaje nam się, iż w Polsce się tak doskonale wszystko dzieje, i że jej pozycja na gruncie międzynarodowym jest tak znakomita, to możemy mu tego optymizmu pozazdrościć, ale w interesie narodu i państwa śladami tego optymizmu nie pójdziemy.

Z Ligi Narodów

Z komisji rozbrojeniowej — Przyjęcie rezolucji kompromisowej Politisa

Londyn, 22. 9. (PAT.). Z Genewy donoszą, że na ostatniem posiedzeniu trzeciej komisji rozbrojeniowej przeciwko rezolucji lorda Cecila, proponującej, aby w opracowaniu projektu konwencji rozbrojeniowej wzięto pod uwagę pewne zasady, opowiedzieli się zdecydowanie delegaci niektórych państw, reprezentowanych w komisji. Wobec tego przedstawiciel Grecji p. Politis wystąpił z wnioskiem kompromisu. Wniosek Politisa staje na stanowisku, że rozwiązanie zagadnienia rozbrojenia osiągalne jest tylko drogą ustępstw wzajemnych.

Lord Cecil stwierdził, iż trzy punkty jego propozycji pozostały bez odpowiedzi i oświadczył, że Anglja przedstawi całkowicie swą tezę komisji przygotowawczej konferencji rozbrojeniowej. Następnie mówca dodał, iż byłby podtrzymywał swą propozycję, co do której sądził, iż uzyska nieznaczną większość, lecz uważał, że głosowanie utrudniłoby sytuację. W konsekwencji więc przyłączył się do propozycji Politisa.

Z kolei delegat włoski Massigli oświadczył, iż aprobuje całkowicie propozycję Politisa i dodał, że kwestje sporne poddane będą całości obradom komisji przygotowawczej. Następnie delegat niemiecki Bernstorff oświadczył, iż powstrzyma się od głosowania nad propozycją Politisa, ponieważ Niemcy nie otrzymały żadnego zadośćuczynienia. W głosowaniu propozycja Politisa uchwalono została jednogłośnie.

Po zakończeniu głosowania komisja rozpoczęła badanie projektu rezolucji rumuńskiej w sprawie jawności fabrykacji materjału wojennego oraz w sprawie utworzenia komisji, która opracowałaby projekt konwencji o kontroli prywatnych fabryk broni oraz o jawności fabrykacji broni i materjałów wojennych.

Anglja domaga się rewizji traktatów pokojowych?

Paryż, 23. 9. (Tel. wł.). „Echo de Paris" przynosi z Genewy sensacyjną wiadomość, jakoby mianowicie delegat angielski lord Cecil oświadczył, że jeżeli wniosek chiński o rewizję art. 19 paktu Ligi Narodów nie będzie przyjęty, wówczas zażąda on rewizji wszystkich traktatów, zarejestrowanych w Lidze Narodów.

W kołach państw Wielkiej i Małej Ententy panuje z powodu tej groźby Anglji wzburzenie. Państwa te przygotowują się do energicznego wystąpienia przeciw tej akcji, która wbrew art. 10 paktu Ligi naruszałaby zasadę integralności terytorjalnej państw europejskich.

Sensacyjne rewelacje organu min. Stresemanna

o ofercie niemieckiej sojuszu wojskowego z Francją

Berlin, 23. 9. (Tel. wł.). W odpowiedzi na zarzuty „Deutschnationale", że Stresemann w Hadze ostatecznie „zaprzedał Niemcy w niewolę wrogów" korespondencja ministra spraw zagranicznych „National - Liberale Korrespondenz" zarzuciła nacjonalistom, że w ofertach swoich, przedkładanych Poincaremu i Briandowi byli o wiele od niego hojniejsi. W r. 1926 niemiecko - narodowy poseł Reichstagu dr. Moritz Kloenne udał się w poufnej misji do Paryża, gdzie przedłożył plan wojskowego „sojuszu" Niemiec i Francji, skierowanego przeciw Rosji sowieckiej. W związku z tem francuski gen. Walch bawił w Berlinie, omawiając z przedstawicielami niemieckich kół wojskowych warunki militarnej kooperacji. Rokowania te przeniesiono następnie z powrotem do Paryża, gdzie kontynuowano je z udziałem gen. Lippe. Jako rekompensatę za kooperację militarną z Francją domagali się emisarjusze niemieccy uwolnienia Nadrenji, zwrotu zagłębia Saary i skreślenia w traktacie wersalskim ustępu o winie Niemiec za wybuch wojny.

Opisawszy powyższe zabiegi wysłanników Hugenberga w Paryżu, korespondencja Stresemanna dowodzi, że uwolnienie Nadrenji i zwrot Saary uzyskane zostało obecnie o wiele taniej bez dalej idących planów Kloennego i jego mandatarjuszy.

Równocześnie organ zakonu młodokrzyżackiego „Der Jungdeutsche" występuje z uzupełniającem wynurzeniem, twierdząc, że w rokowaniach paryskich reprezentowany był „Stahlhelm" przez niejakiego von Medema.

Ze stanowiska polskiego interesująca jest okoliczność, że, jak się okazuje, za wyjątkiem komunistów wszystkie stronnictwa polityczne od socjal - demokratów do niemieckich narodowców włącznie przedkładały już w Paryżu oferty „sojuszów", których pierwowzór redakcji Arnolda Rechberga zawiera warunek terytorjalnego okrojenia Polski.

Sytuacja polityczna

Echa artykułu Piłsudskiego — Jutro oczekiwana jest odpowiedź marsz. Sejmu Daszyńskiego

Warszawa 23. 9. (Tel. wł.) Dzisiaj z rana powrócił marszałek Daszyński. Koła lewicowe uchylają się od jakichkolwiek wyjaśnień w sprawie artykułu min. Piłsudskiego, oświadczając, że pierwszy głos w odpowiedzi przypadł marszałkowi Daszyńskiemu. W ciągu wtorku oczekiwane jest oświadczenie marsz. Daszyńskiego, które stanowić będzie odpowiedź na artykuł Piłsudskiego.

Słowiański kongres turystyczny

Sofja, 23. 9. (PAT). W sali tutejszej Izby Handlowej rozpoczął swe obrady kongres słowiańskich towarzystw turystycznych, w którym biorą udział delegaci z Polski, Czechosłowacji, Jugosławji i Bułgarji. Otwarcia kongresu dokonał przewodniczący towarzystwa bułgarskiego, witając delegatów krajów słowiańskich. Następnie przemawiał sekretarz generalny ministerstwa oświecenia publicznego, przedstawiciele poselstw polskiego, czeskosłowackiego i jugosłowiańskiego oraz liczni delegaci stowarzyszeń kulturalnych. Wszyscy ci mówcy podkreślali znaczenie turyzmu dla wzajemnego poznania się i zbliżenia narodów. Na propozycję delegata czeskosłowackiego kongres postanowił przesłać depesze hołdownicze do naczelników państw słowiańskich. Prace kongresu potrwają do dnia 25. b. m., poczem delegaci udadzą się na wycieczki po Bułgarji.

Sprawa rewizji konstytucji

Wiele mówiono w swoim czasie o tem, właśnie ze strony kół rządowych, że w lecie będzie zwołana osobna sesja nadzwyczajna, celem zajęcia się rewizją konstytucji. Zapowiedzi te wyglądały prawdopodobnie, gdyż wobec poruszenia przez p. Prezydenta Rzpltej w orędziu, otwierającem nowy Sejm w marcu 1928, sprawy rewizji konstytucji jako głównego zadania tego Sejmu, wobec wielokrotnych oświadczeń rządu o konieczności tych prac, wobec rozgłośnych wystąpień B. B. w tym duchu, wobec istnienia już wreszcie wniosków szczegółowych, umożliwienie przystąpienia do tej pracy w drugim roku trwania Sejmu wydawało się aż nadto zrozumiałe. Lecz potem w sprawie zwołania sesji letniej zrobiło się głucho i prace konstytucyjne zaległy odłogiem.

Obecnie przewodniczący B. B., poseł Sławek, w piśmie swem z 20-go b. m. skierował do przewodniczących klubów sejmowych zaproszenie, celem „odbycia wspólnej narady przedstawicieli klubów poselskich dla omówienia metody pracy Sejmu nad tym przedmiotem".

Zaproszenie to zjawia się po niedojściu do narady, na którą prezes Rady Ministrów zamierzał zaprosić przedstawicieli stronnictw, celem omówienia prac budżetowych, gdyż stronnictwa odmówiły udziału w takiej naradzie pozasejmowej. Wskutek tej zbieżności w czasie i podobieństwa celu istnieje dążność do uważania tych dwu narad za mniej - więcej jednakowe. Byłoby to niesłuszne.

W sprawie tamtej narady stronnictwa odmówiły, gdyż uważały naradę z rządem poza gruntem sejmowym, za niemożliwą i niecelową, a wskazały zwołanie Sejmu i uruchomienie jego komisji jako grunt właściwy dla załatwienia tych spraw z rządem w sposób odpowiedzialny.

Tutaj jedna z grup sejmowych zwraca się do innych o odbycie narady wspólnej dla omówienia sprawy niewąpliwie ważnej i rozległej. Być może zatem, że zbyt pochopnie w „Robotniku" z 21-go b. m. wobec tego zaproszenia odrazu zawołano tylko przedewszystkiem zwołać Sejm. Na takiej naradzie można właśnie stwierdzić i wykazać, że dla celowego załatwienia należy przedewszystkiem zwołać Sejm.

Klub Narodowy, jak wiadomo, przywiązuje największą wagę do sprawy zmiany konstytucji. Dało temu wyraz i Stronnictwo Narodowe i Klub Narodowy w całej swej ciągłej działalności w kraju i na gruncie sejmowym. Jeśli pos. Sławek wspomina w swem zaproszeniu, że do komisji konstytucyjnej wpłynęły „uwagi Stronnictwa Narodowego", jest to określenie bardzo nieścisłe, gdyż uwag wogóle nie można wnosić w komisjach, ale można wnioski i poprawki, i rzeczywiście Klub Narodowy, pozbawiony możności zgłoszenia całego wniosku konstytucyjnego w pełnym Sejmie, zgłosił go w komisji w postaci poprawek do poszczególnych artykułów, razem przedstawionych komisji. Jest więc rzeczą oczywistą, że Klub Narodowy nie zaniecha niczego, co mogłoby sprawę pchnąć naprzód.

Z zaproszenia p. pos. Sławka nie widać jasno, jaka to ma być narada, i dlatego odrazu o to zapytał przewodniczący Klubu Narodowego, pos. Rybarski, w liście swym z 21-go b. m.

Na gruncie sejmowym możliwe i czasem konieczne jest urządzenie narady przedstawicieli wszystkich grup. — Narady takie zwołuje marszałek Sejmu. Czy się je nazwie konwentem senjorów, czy naradą przedstawicieli grup, wszystko jedno. Skoro je zwołuje marszałek, mają one na gruncie sejmowym znaczenie ogólne, pomocnicze w załatwianiu spraw sejmowych, a marszałek szuka w nich wskazówki dla załatwiań już obowiązujących na gruncie Sejmu, co tylko marszałek może uczynić.

Skoro poseł Sławek określa, jako cel narady, omówienie metody pracy Sejmu nad sprawą konstytucji, jest rzeczą niezrozumiałą, jak może się to dziać bez marszałka, który jedynie może pewną metodę zastosować. Wydawałoby się zatem, że raczej lepiej było zwrócić się do marszałka, aby on zwołał taką naradę. Wtedy nie powstawałyby wątpliwości, zrozumiałe wobec czegoś nowego i niedość określonego.

Komunikat B. B., donoszący o liście p. Sławka, wskazuje, że zaproszenie zostało wysłane do przewodniczących klubów wogóle, czyli sądzić trzeba, że do wszystkich. Otóż nie wszystkie kluby mogą pożytecznie omawiać metodę prac sejmowych nad rewizją konstytucji. Takie porozumiewanie się z klubami zasadniczo przeciwnemi państwowej pracy wydaje się dość niecelowe, a puszczanie sprawy rewizji konstytucji na takie narady jest może dość nieoględne.

Takie są niejasności, związane narazie z zaproszeniem, rozesłanem przez przewodniczącego B. B. do grup sejmowych. Nastąpią zapewne wyjaśnienia. A koniec końców okaże się, że nie można pchnąć sprawy naprzód bez sesji sejmowej, czyli, że Klub Narodowy słusznie dążył już 2-go b. m. do zebrania podpisów, celem uzyskania wcześniejszego zwołania sesji, wskazując na to, że sesja budżetowa wypełniona będzie budżetem, a są inne sprawy, między któremi właśnie rozległa sprawa rewizji konstytucji.

Artykuł min. Piłsudskiego

Dosłowne brzmienie artykułu Józefa Piłsudskiego, ogłoszonego w niedzielnej prasie prorządowej, jest następujące:

Naprzód ad rem. Gdzieś w czerwcu, gdyż ściśle daty nie mogę sobie przypomnieć, zgłosił się do mnie pan Daszyński, marszałek Sejmu polskiego. Gdy go zapytałem, czemu mam zawdzięczać jego wizytę, rozpoczął od długiego, bardzo nieudolnego skonstruowania opisu niezwykle rozpaczliwego stanu kraju pod względem finansowym, ekonomicznym i gospodarczym. Gdybym był naiwny, albo bardzo nierozsądny, to bym popaść mógł w wielką rozpacz z powodu zbliżającej się pełnej ruiny Polski i jej z tego powodu zguby. Następnie zaś zauważył, że po powrocie swoim z zagranicy, spostrzegł w obozie socjalistycznym wielką zmianę, polegającą na tem, iż wielu z jego partyjnych towarzyszy, dotąd nieprzyjaźnie względem rządu usposobionych, staje się jego zwolennikami i nie chce dalej prowadzić taktyki bezpłodnej opozycji. Zauważył dalej, że po zjeździe „Wyzwolenia", gdzie nie wybrano do zarządu partji wszystkich zdecydowanych nieprzyjaciół rządu — zacytował przytem pana Thugutta — nie można nie widzieć także i w tem stronnictwie jakiejś przemiany analogicznej do tego, co mówił poprzednio o socjalistach. Jako wywód z tego, z czem do mnie wystąpił, dał swoje przypuszczenie, iż może stan ten daje możność do formowania stałej większości parlamentarnej, złożonej z Bloku Bezpartyjnego, oraz stronnictwa Socjalistycznego i „Wyzwolenia". Usunęłoby to, zdaniem jego różne niedokładności życia państwowego polskiego. W odpowiedzi na to zakomunikowałem p. Daszyńskiemu, iż nie będąc szefem gabinetu, wolałbym tę rozmowę oddać w ręce premjera p. Świtalskiego, sądząc, że on łatwiej, niż ja, zająć się tem jest w stanie. Poradziłem mu również w sprawie Bloku Bezpartyjnego skierować siebie drogą naturalną do pana prezesa tego klubu, p. Sławka. Tak się w czerwcu rozpoczęła historja, której zakończenie mamy obecnie.

Naturalnie, z całą lojalnością zakomunikowałem zarówno panu Świtalskiemu, jak i panu Sławkowi całość tej rozmowy czerwcowej. Wobec zbliżającego się urlopu wypoczynkowego pana premjera, oraz lipcowego i sierpniowego zacisza politycznego, p. premjer po rozmowie ze mną zdecydował odłożyć moje kroki na czas września, o ile sam p. Daszyński nie wystąpiłby z dalszemi krokami w tej sprawie. W ten sposób sprawa przeciągnęła się prawie do końca sierpnia, gdy się kończył i mój urlop wypoczynkowy.

Przy rozmowie, jaką miałem w Druskienikach z premjerem Świtalskim, zdecydowałem podjąć inicjatywę z naszej strony, ze strony rządu w tej formie, aby w nieoficjalnej rozmowie w ważnej państwowej sprawie móc stwierdzić, czy owa zmiana zapowiadana przez Daszyńskiego poprzednio, ma jakąkolwiek podstawę racjonalną, i czy można liczyć na jakąkolwiek rzeczowość jakiejkolwiek dyskusji wobec zbliżającej się sesji zwyczajnej Sejmu, związanej z budżetem państwowym na rok przyszły. Zaproponowałem, aby tą sprawą ważną dla państwa, któraby była sprawdzianem możliwości rzeczowych dyskusyj w Sejmie, była wybrana praca nasza, rządowa, nad tym budżetem. Już w ogłoszonem exposé ministra finansów uderzać muszą pewne nowe, związane z obecną sytuacją finansową państwa, nowe nuty i nowe poglądy. Uważałem, iż przygotowanie zawczasu opinji różnych panów w Sejmie, da może możność uniknąć bezpłodnych dyskusyj, łamania drzwi otwartych i dziwacznych ekscesów, tak cechujących niegodnie i niezdrowo wszystko to, co w Sejmie się odbywa podczas dyskusji nad budżetem. Nie przypuszczam bowiem, aby przy braku zupełnym rzeczywistości w mówieniu, można było mówić poważnie o czemkolwiek bądź, tembardziej o jakichkolwiek zmianach w polityce rządu, który już czwarty dobiegając rok, idzie jedną i tą samą drogą, wzmacniając siłę i powagę państwa na zewnątrz i wewnątrz. Tem więc był drugi etap rozpoczętej już przez p. Świtalskiego pracy dnia 4 września niniejszego roku.

Co do mnie osobiście, miałem według ułożonego z panem Świtalskim planu zabrać głos jako drugi po panu Matuszewskim przed rozpoczęciem dyskusji z panami z Sejmu. Znanem jest już exposé pana Matuszewskiego. W pierwszym więc rzędzie chciałem podtrzymać krytykę pana Matuszewskiego systemu budżetowania państwa. Pan Matuszewski opuszcza bowiem w dyskusji ze mną najważniejszy, zdaniem mojem, argument, mianowicie niemożliwość budżetowania każdej funkcji państwowej tą samą zupełnie metodą, gdyż wtedy budżet nie odpowiada najzupełniej treści pracy i nie daje możności zorjentowania w kierunku pracy każdego z ministrów. Prowadząc ministerstwo spraw wojskowych, które zawiera prawie trzecią część naszego budżetu, przekonywałem się stale, że, gdy sam chcę mieć swoją orjentację, muszę odrzucić na bok całą książkę i przerabiać budżet na nowo. Sekretem bowiem naszego budżetowania jest nie co innego, jak to, że przystosowany jest on jedynie do pracy państwowej i treści pracy ministrów.

Poza tem poruszyć miałem kwestję zupełnie nową, związaną z tak zwanemi przeze mnie luzami budżetowemi w budżetach każdego z ministrów. Bez bowiem takich luzów śmieszny etatyzm budżetowy daje w swoim wyniku prawie niemożliwość przeprowadzenia zmian w zarządzie praktycznym państwa. Jednym ze stałych punktów porządku dziennego Rady Ministrów jest żądanie zmiany punktów budżetowych na inne z powiększaniem jednych i połączonem z tem zmniejszaniem innych. Gdy zaś, zważymy, że w skomplikowanym mechaniźmie państwowym zmiany przeprowadzone muszą niekiedy trwać nietylko miesiącami, lecz latami, jeśli uwzględnimy specjalne warunki bytowania z komplikacją istnienia trzech a nawet czterech rodzajów praw, któremi jesteśmy mechanicznie obciążeni, jeżeli uwzględnimy niemrawą i bardzo często nieudolną pracę urzędników, to łatwo będzie dostrzec, że budżetowy system Polski, nie dopuszczający luzów budżetowych, jest najbardziej skuteczną i najbardziej zarazem nonsensową zaporą do wszelkiego postępu.

Wreszcie w trzecim rzędzie i ostatnim chciałem się zwrócić do panów posłów, zaproszonych na konferencję, by może zechcieli znaleźć w swoim rozkładzie zajęć choć jeden mały kącik, w którym rzeczowo można byłoby prowadzić dyskusję nad tak ważnym problematem, jak budżetowanie państwa. Zdaniem bowiem mojem, najbardziej skutecznie kompromitują Polskę panowie posłowie sejmowi, utwierdzając świat cały w powszechnem do niedawna mniemaniu, że Polacy nie są zdolni jako naród do rządzenia sobą i że prowadzą zarazem nie co innego, jak „Polnische Wirtschaft", czyniąc z siebie tak zwany „Saisonstaat".

Przechodzę teraz do drugiego etapu całej historji, a więc do odpowiedzi różnych panów z Sejmu na propozycję konferencji w sprawie budżetu, uczynioną przez premjera Świtalskiego dn. 4 września. Jeżeli użyłem wyrażenia „różni panowie z Sejmu" — to dlatego, że prawie połowa Sejmu — gdyż odliczam największy Klub Bezpartyjny, endeków, którzy dali odpowiedź osobno (tutejsze pisma prorządowe wydrukowały przez omyłkę godną — red.), i wszystkie mniejszości narodowe — w odpowiedzi p. Daszyńskiego nie brała udziału. Przedewszystkiem wynikła wśród tych panów Kanape — Frage, czyli kwestja kanapowa. Polega ona na tem, że ci panowie z Sejmu zwątpili w możność prawną zwoływania jakichkolwiek konferencyj przez premjera naszego gabinetu, uważając, że wtedy tylko konferencja może dać rezultaty, gdy zebranie jej nie jest gdzieindziej, jak na ulicy Wiejskiej. Wobec tak poważnej wątpliwości, zaczęły się niezliczone dyskusje z każdym z klubów z osobna z odpowiednim zamętem i chaosem formuł, uchwał, konwentyklów, zebrań grupowych i wszystkich akcesoryj t. zw. sejmowych przy poważnym nastroju Sejmu i przy największych kwestjach. Wobec jednej wątpliwości zaczęły wyrastać inne. Wydaje się, że główną inną kwestją było pytanie, czy wogóle rząd p. Świtalskiego jest legalnym rządem Polski, gdy p. Świtalski nie był ani razu na posiedzeniu Sejmu jako prezes gabinetu. Słyszałem, że jeden ze znakomitości sejmowych, trochę niezdrowy na żołądek, wyskoczył przerażony, że nie wzięto pod rozwagę w dyskusji kwestji, co ma zrobić nieszczęśliwy poseł, gdy na konferencji u p. Świtalskiego podadzą czarną kawę. Prawdopodobnie równie poważnych wątpliwości była mnoga ilość.

Gdy rosły wątpliwości, chaos i zamęt, nie można było dojść do żadnej wspólnej uchwały. Dlatego też wysmarzono elokubrację negatywną. Dlatego zaś, aby ona nie była także negatywną, smarzenina w kiepskim oleju była tak niezrozumiałą, że dopiero pan prezes gabinetu, Świtalski, rozciął wątpliwość stwierdzeniem, że „może więc uważać odpowiedź tych panów za odmowę" i zapytał pana Daszyńskiego czy to jest słuszne, czy nie. Odpowiedź znowu tego pana była wahająca i niepewna, skłaniająca się jednak ku temu, iż odpowiedź jest odmowną.

Z samej treści tej odpowiedzi uderzyła mnie odrazu uwaga tych panów, przypominająca rządowi, że marszałek Sejmu jest zawsze reprezentantem tej instytucji. Zwróciłem więc uwagę i ja ze swej strony, że w tym wypadku pan marszałek Sejmu nie może reprezentować zebrania kilkunastu czy kilkudziesięciu panów jako Sejmu, gdyż Sejm jako instytucja działać może tylko wtedy, gdy prawnie przez p. Prezydenta jest zwołany na sesję, i sesja ta jest prawnie przez przedstawicieli p. Prezydenta otwarta.

Jeżeli więc moja próba ustalenia możliwości dyskusji rzeczowej w jakimkolwiek przedmiocie spełzała na niczem, to znowu wyrastała prawda o „fajdanitis poślinis" do śmiesznych i prawie nieprawdopodobnych rozmiarów. Utożsamianie zebrań klubowych, nawet małych konwentyklów, ze Sejmem, widzieliśmy już bardzo często w historji Sejmu w Polsce. Należy to, jak mnie się zdaje, do dobrego tonu wielu z panów posłów i wyrosło nie skądinąd, jak z niecnej pamięci pierwszego Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Idzie się ku temu coprawda wykluczając spokojnie, wbrew zasadzie t. zw. demokratycznej, całe grupy posłów, całe kluby i wogóle wszystkich niezgodnych z fajdanizmem poselskim. Przecież niejeden z tych panów dochodzi w swojej ewolucji fajdanizmu do tego, że uważa siebie, t. zn. poszczególnego posła, za Sejm Rzeczypospolitej i chce wymagać dla siebie personalnie wszystkich przywilejów, zastrzeżonych przez prawo sejmowe. Na szczęście, zawikłani stale w Kanape - Fragen są przedstawicielami gasnącego już świata, który odchodzi, a swem postępowaniem daje raz poraz dowód, że ta djagnoza jest niemylna.

Są światy gasnące i są wschodzące słońca, i jeżeli się w dzieje ludzkości spojrzy, znajdziemy zawsze i znajdujemy ciągle wschodzące słońce i gasnące światy i mylną gaśnienia cechą jest wymieranie treści, a wzrost znaczny formy. Zjawia się wtedy, jak gdyby aberacja myślowa, jak gdyby wykoszlawienie duszy ludzkiej do tego stopnia, że człowiek poważny błaznem się staje i jak opętany i zatruty jadem degeneracji, o treści każdej pracy zapominając, czepia się formy, czepia się literek nawet nie słów, tak kurczowo i konwulsyjnie, jakgdyby zatracić chciał rozum, zatonąć w mrokach przeszłości przez niezgrabne kurcze i konwulsyjne ruchy. A obok ludzi poważnych kro-

Pocztowa Kasa Oszczędności w Warszawie

i jej Oddziały w Krakowie, Poznaniu i Katowicach

przyjmują

do inkasa weksle oraz inne dokumenty wierzytelnościowe.

Inkaso na wszystkie miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej uskutecznia się na najdogodniejszych warunkach.

nw 8463/64

czą mniej poważni, ci, co wyrośli na to, aby przez małpie grymasy przez pajacowe ruchy kompromitować się, ośmieszać to, co chcą utrzymać, a co zginąć musi.

Gdy malcem małym byłem, gdy młodzieńczy wiek rozpoczynałem, byłem zachwycony światem klasycznym, pięknem dawnych Greków, żelazną potęgą Rzymu. Piękne baśni o bohaterach, cudownie piekna mitologja pogańska, cuda Olimpu, powaga Senatu i dyktatorów rzymskich chwytała mój umysł i wyobraźnię i niekiedy tak silnie, iż życie, w które zaledwie wchodziłem, wydawało mi się nikłe, marne i bez wartości.

Dlatego z pewnym bólem dotykałem potem ksiąg, co dzieje upadku, dzieje degeneracji i Olympu i Senatu i dyktatorów opowiadały. Powiadają, że augurowie, ci, co chwale oręża rzymskiego i potędze swej ojczyzny wiernie służyli, że ci właśnie podczas upadku i potęgi i chwały przy spotkaniach z sobą na głos się śmiali, wyśmiewając swoje wieszczby i czyniąc z siebie błaznów.

Pamiętam też także trochę bólu i wewnętrznej przykrości, gdym po raz pierwszy był na znanej operetce „Pięknа Helena". Wydało mi się dzikiem i nieładnem, gdy niegdyś ludzie głowy łożyli za piękno Olympu, za prawdy Grecji tak publicznie i tak bezczelnie na pośmiewisko to wystawiać. I ze scen tej właśnie „Pięknej Heleny" najbardziej utkwiła mi w pamięci ostatnia scena, gdy ową piękną śmiertelną namawiają ludzie wraz z kapłanem na to, żeby usiadła na wóz Wenery, który na scenę wjeżdża. I podczas śpiewu barytona Kalohasa, co sławę i piękno bogów wielbi, wpada karczemna nuta szynkowni — kankan wesoły. I kapłan kończy już pieśń bogini i na nutę kankana wesoło podryguje nogami. I pamiętam nieraz przy studjach tej czy innej epoki, przypominałem tę scenę, jako świadectwo prawdy gasnących światów. Pamiętam nawet nieudolny wierszyk, który ułożyłem i tym wierszykiem pisaninę swoją zakończę:

Wyśpiewując sławę bogom
Podryguje, rusza nogą,
Kankan, kankan płynie!
O mądrala! Ten nie zginie
Nigdy, nigdy nam na świecie,
Wiedz-że, durniu, wiedz-że przecie!

J. Piłsudski.

Prezydent Rzplitej na kresach wschodnich

zwiedza pamiątki mickiewiczowskie

Nowogródek, 23. 9. (Tel. wł.). W drodze z Baranowicz do Nowogródka zatrzymał się Prezydent Rzplitej w sobotę w Tuhanowiczach, gdzie zwiedził domek, w którym swego czasu mieszkał Mickiewicz, oraz altanę zwaną „świątynią dumania", wreszcie dworek zwany „Nowy Świat", gdzie p. Prezydent udekorował za zasługi położone na polu pracy społecznej zasłużoną działaczkę p. Tuhowską, ofiarodawczynię majątku Tuhanowicza na rzecz państwa, oficerskim krzyżem Polonia Restituta. Po śniadaniu udał się p. Prezydent nad jezioro Świteź, podziwiając przepiękne widoki roztaczające się wokoło romantycznego jeziora. Po zwiedzeniu schroniska, wzniesionego nad Świtezią staraniem Tow. Krajoznawczego p. Prezydent odjechał i udał się wprost do Nowogrodka, gdzie mimo ulewnego deszczu na powitanie p. Prezydenta wyległo całe miasto.

W niedzielę, po uroczystych nabożeństwach w świątyniach wszystkich wyznań, w których uczestniczył p. Prezydent, odbyła się w gmachu województwa złożenie hołdu głowie państwa przez władze oraz ludność miejscową, poczem odbyło się udekorowanie kilkudziesięciu obywateli krzyżami zasługi. Następnie p. Prezydent uczestniczył w poświęceniu kamienia węgielnego pod budowę gimnazjum białoruskiego, poczem zwiedził ruiny starego zamku nowogródzkiego, gdzie odbyły się uroczyste „dożynki", a w dalszym ciągu uczestniczył w poświęceniu kamienia węgielnego pod sanatorjum przeciwgruźlicze w Nowojelnej. Wreszcie zwiedził jeszcze p. Prezydent szkołę z Zdzięciołowie, skąd powrócił do Nowogródka.

Wieczorem odbył się w sali teatru miejskiego bankiet, podczas którego p. Prezydent wygłosił dłuższe przemówienie, w którem wyraził swe zadowolenie z naocznego zaznajomienia się z położeniem kresów wschodnich oraz zapewniał możliwie najdalej idącą pomoc dla ludności tej ziemi, aby jak najrychlej usunąć szkody długotrwałej niewoli i wojen.

Przesilenie gabinetowe w Kownie

Wojsko z Pleinawiciusem przeciw udziałowi Woldemarasa w rządzie

Warszawa, 23. 9. (Tel. wł.) Całą sobotę Smetona spędził na naradach. Zwróciła uwagę konferencja Smetony z gubernatorem Kłajpedy Merkisem, który podobno jest upatrzony na przyszłego premjera, gdyby Tubialis odmówił. Smetona przyjął m. i. b. szefa sztabu generalnego Plechawicjusza, który usiłował wpłynąć na Smetonę, aby zrezygnował z powierzenia teki spraw zagranicznych Woldemarasowi. Tubialis wstrzymał swój przyjazd z Czechosłowacji, wobec tego Smetona wysłał przyjaciela Łapenasa, aby skłonił Tubialisa do powrotu do kraju. Podobno rada oficerów litewskich, która się utworzyła po zamachu w r. 1926 i spowodowała przewrót na rzecz Smetony i Woldemarasa, pod wpływem Plechawicjusza wypowiedziała się przeciwko ponownemu dopuszczeniu do rządów Woldemarasa.

Praga, 23. 9 (Tel. wł.) W związku z przesileniem gabinetowem na Litwie wyjechał nagle do Kowna minister skarbu Tubialis, który bawił tu na kuracji w uzdrowisku Dolna Lipowa. Wymieniany on jest jako kandydat na premjera.

Konfiskaty bez końca

Radom 23. 9. (AW.). Na skutek zarządzenia starosty powiatu radomskiego zostało znowu skonfiskowane „Słowo" Radomsko-Kieleckie.

„Dzień żałoby wileńskiej" na Litwie

Kowno, 23. 9. „Związek oswobodzenia Wilna" pospołu z litewskim związkiem strzeleckim (Szaulisów) przystąpił do organizacji obecnie już tradycyjnego „dnia żałoby wileńskiej" — 9-go października — lub jak go inaczej nazywają Litwini „dnia gwałtu Żeligowskiego". Szczegółowy program obchodu tego dnia nie jest jeszcze opracowany. Jednakże już wiadomo, iż w dniu tym w całej Litwie przeprowadzana będzie zbiórka pieniężna na korzyść „Związku Oswobodzenia Wilna", będą rozlepione odezwy do narodu oraz wydana będzie popularna broszura o Wilnie. Prócz tego „Związek Oswobodzenia Wilna" kończy opracowywanie specjalnej „modlitwy za Wilno", która po wydrukowaniu rozesłana będzie do wszystkich litewskich zakładów naukowych dla stałego odmawiania w szkołach.

Represje przeciwko Polakom w Kowieńszczyźnie

Kowno, 23. 9. (PAT). W litewskim Sądzie Wojennym zakończony został proces o rzekome szpiegostwo na korzyść Polski. Dwóch oskarżonych skazanych zostało na 8 lat ciężkich robót, a kilku innych na 4 lata ciężkich robót. Dwóch podsądnych uniewinniono.

Bójki partyjne w Berlinie

Berlin 23. 9. (PAT) Po zgromadzeniu, zorganizowanem przez partję niemiecko - narodową i Hitlerowców, doszło w kilku częściach miasta do poważnych starć pomiędzy Hitlerowcami a zwolennikami innych partyj. Szereg osób odniosło rany. Policja musiała w energiczny sposób interwenjować, używając pałek gumowych. Bójka na jednym z dworców kolei podziemnej doprowadziła nawet do znacznego opóźnienia pociągów.

Wyrok przeciw spiskowcom w Rumunji

Bukareszt, 23. 9. (PAT) Zakończył się proces przeciwko organizacji, rzekomo faszystowskiej, wykrytej na początku lipca. Przebieg procesu wykazał groteskowy charakter akcji spiskowej, do której b. pułkownik August Stoica wciągnął 4-ch oficerów niższych i kilku majstrów i robotników, zatrudnionych w arsenale wojskowym. Sąd wojskowy, dopatrując się w czynie oskarżonych próby naruszenia bezpieczeństwa państwa i stanu prawnego, wydał wyrok, skazujący Augusta Stoicę na 1 miesiąc więzienia i 2.000 lei grzywny, ppłk w rezerwie Blezu na 6 miesięcy więzienia i 4 000 lei grzywny, ppor. Georgescu na 14 miesięcy więzienia, por. Hunelesco na 5 miesięcy więziena. Siedmiu majstrów i robotników skazanych zostało na kary od 6 miesięcy więzienia do 15 dni aresztu. 28 oskarżonych uwolniono.

Zaprzeczenie łotewskie

Berlin, 23. 9. (PAT). Poselstwo łotewskie w Berlinie zaprzecza wiadomości, podanej przez kilka pism niemieckich, według której poczta dyplomatyczna łotewska miała być użyta do nielegalnego wywozu brylantów i papierów wartościowych z Rosji sowieckiej oraz do nielegalnego przywozu do Rosji sowieckiej banknotów rublowych.

Z raju bolszewickiego

Bukareszt, 23. 9. (PAT) Ludność rumuńska, zamieszkała nad brzegiem Dniestru była w ostatnich dniach świadkiem rozruchów ludności ukraińskiej z okolic Tyraspolu. Rozruchy te były skierowane przeciwko władzom sowieckim, które usiłowały sekwestrować przemocą zboże. W walce z ludnością, władze sowieckie posługiwały się kawalerją i artylerją. Agencja „Rador" otrzymała wiadomości z Rygi, które potwierdzają fakt, że na Ukrainie doszło do krwawych walk między wojskiem sowieckiem i ludnością ukraińską.

Moskwa, 23. 9. (PAT). Ogłoszony został dekret o wprowadzeniu w jaknajkrótszym czasie tygodnia nieprzerwanej pracy we wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwach i instytucjach. Tydzień nieprzerwanej pracy wprowadzony będzie przedewszystkiem w przedsiębiorstwach ciężkiego przemysłu. Według przewidywań wprowadzenie tej zmiany przyczyni się do podniesienia wytwórczości w przemyśle o 20%.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 1/4 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 1/4 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,85 zł, gotówką — 211,42 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,46 zł, gotówką — 172,12 zł.

Poznańska Giełda Pieniężna

Poznań, 23 września 1929.

Giełda dzisiejsza wykazała nieco większe ożywienie i tendencję utrzymaną.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. poż. konwers. 48 proc., za premj. dolarowe 59,— (za sztukę 5-dol.) i za 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie 41 proc., zaś oddawano 4 proc. poż. inwestycyjną po 119,— i robiono transakcje 8 proc. listami dolarowemi po 95 proc. (przy dew. 8,90). W dalszym ciągu dopytywano się o 6 proc. listy żytnie i podawano kurs 23,50 a nawet wyżej w płaceniu, jednakże nie było oddawców.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Bank Polski 166,—, robiono transakcje Bankiem Związku po 78,50, zaś oddawano Cegielskiego po 40,— i R. Maya po 97,—. W poszukiwaniu była Goplana nadal po 100,—

Cedula urzędowa z dnia 23 września 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 48% P
8% dol. listy Pozn. Ziem. Kredyt. 95% +
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 41% P.

(Kurs w złotych)

5% Pożyczka premjowa serja II 59,— P.
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 119,— O.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 166,— P.
Bank Zw. Spółek Zarob. I em. zł. 78,50 +

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H. I em zł. 40,— P.
Goplana I—II em zł. 10,— P.
Dr. Roman May I em zł. 97,— O.

Tendencja: Utrzymana.

Giełda warszawska

dnia 23 września 1929 r.

Waluty		Gotówka					
Dol. Stan Zjedn.	tr	8.88	sp.	8,90	kup.	8,86

Dewizy:

Belgja	tr	123.94	sp.	124,25	kup.	123,63
Budapeszt	„	155.55	„	155,95	„	155,15
Holandja	„	357.60	„	358,50	„	356.70
Londyn	„	043,22	„	043.33	„	043.11
Nowy Jork	„	008,90	„	008,92	„	008,81
Paryż	„	034.90	„	034.99	„	034.82
Praga	„	026 40	„	026.46	„	026,34
Szwajcarja	„	171.90	„	172.33	„	171.47
Wiedeń	„	125.42	„	125.73	„	125,11
Włochy	„	046.65	„	046 76	„	046,54

Papiery państwowe i obligacje:

4% poż. inwest.	119,50	120.00	119,75
5% poż. konw.	000.00	000,00	049,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	000,00—170,00
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Bank Zachodni	000,00—070,00
W. T. Węgla	000,00—066,00
Norblin	106,00—108,00
Borkowski	000,00—011,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg reszta za 100 kg

Berlin, dnia 23 września 1929

Pszenica march. od st. zał.	222,00—225,00
Tendencja stała.	
Żyto march. od st. zał.	178,00—181.00
Tendencja wzmocniona.	
Owies march. od st. zał.	164.00—174,00
Tendencja stała.	
Jęczmień browarny	202.00—222,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.	170,00—186,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	209.00—210,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	27.75—33,75
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	24.00—27,25
Tendencja utrzymana.	
Śpa pszenna	11.60—12,25
Tendencja nieco mocniejsza.	
Śpa żytnia	10,80—11 25
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	38.00—46,00
Groch dr. jad.	28,00—33,00
Groch past.	21,00—23,00
Makuchy rzepakowe	18,50—19.00
Makuchy lniane	24.30—24.60
Wytłoki suche	12.40—12,70
Śrut Soja	20 20—20.70
Płatki ziemniaczane	17 60—18 20
Ziemniaki jadalne białe	1.90—2,20
Ziemniaki jadalne czerwone	2,20—2,60
Ziemniaki jad. inne żółte	2 50—2.70
Ziemniaki fabryczne w fg.	10,0—0,11

Ogólna tendencja stała.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 23 września 1929.

Wypłaty na Warszawę. 47,00—47,20
Noty wielkie. 46,925—47,325

W poniedziałek, dnia 23 września 1929 o godz. 8 wieczorem

odbędzie się **w wielkiej sali Ogrodu Zoologicznego**

wielkie zebranie poselskie

na którem przemawiać będą: **prezes sejmowego Klubu Narodowego**

poseł prof. Roman Rybarski i poseł Karol Wierczak

Wstęp bezpłatny dla członków i sympatyków Stronnictwa.

Karty wstępu otrzymać można w biurze Stronnictwa Narodowego przy ul. św. Marcin 65, wejście z podwórza na lewo, a także przy wejściu na salę w dniu zebrania.

Wielki proces polityczny w Bratysławie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Bratysława, we wrześniu.

Świat polityczny i dziennikarski Czechosłowacji nie może się uskarżać, iż wakacje jego były pozbawione sensacyj politycznych. Osmy już tydzień trwa proces polityczny w Bratysławie, posiadający dla życia wewnętrznego Czechosłowacji wielkie znaczenie, oświetlający niebezpieczeństwa wewnętrzne i zewnętrzne państwa, rzucający światło na najtrudniejsze zagadnienia krajowe.

Na ławie oskarżonych zasiedli dwaj młodzieńcy: Mach i Snaczky, ale nie o nich chodzi. Są oni tylko słabemi akcesorjami profesora uniwersytetu, posła do sejmu praskiego, dr. Wojciecha Tuki. To jest główny oskarżony.

Tuka należy do Słowackiegńo Stronnictwa Ludowego, kierowanego przez głośnego ks. Andrzeja Hlinkę. W tem stronnictwie bezwątpienia należał do najwybitniejszych i najinteligentniejszych przewódców. Przez kilka lat kierował jako redaktor naczelny organem stronnictwa „Slovakiem". Posiada stosunki za granicami państwa. Uczestniczył w zjazdach w Szwajcarji i Paryżu Jest autorem projektu autonomji Słowaczyzny.

W życiu politycznem Słowaczyzny zaczął odgrywać wybitną rolę dopiero po odzyskaniu niepodległości. Zaznaczył się wtedy jako zdeklarowany zwolennik autonomji tego kraju i przeciwstawiał się supremacji czeskiej. Dążąc do usamodzielnienia Słowaczyzny zpod „hegemonji czeskiej", starał się pozyskać dla tej idei zwolenników poza granicami państwa. Wydawał specjalny biuletyn po francusku, publikowany w Wiedniu.

Już przed paru laty przewódca czeskiej Demokracji Narodowej w Bratysławie dr. Ivanka wydał broszurę, skierowaną przeciwko jego działalności; wystąpił przeciw niemu, traktując go wręcz jako agenta węgierskiego. W roku zeszłym prokuratura państwa zażądała od sejmu wydania Tuki, wytoczywszy przeciw niemu proces o szpiegostwo i zdradę stanu. Sejm go wydał, a posłowie Słowackiego Stronnictwa Ludowego Hlinki głosowali za wydaniem, uważając, iż lepiej będzie, gdy się nakoniec przed sądem sprawa wyjaśni. Po wydaniu Tuka został aresztowany, osadzony w więzieniu, a teraz od połowy lipca zasiada na ławie oskarżonych.

Proces wywołał ogromne zainteresowanie w Czechosłowacji, czego dowodem wzrost nakładów pism bratysławskich conajmniej o 50 procent. Śledzi go szereg korespondentów zagranicznych, którzy co pewien czas zjeżdżają do przecudownej Bratysławy nad modry Dunaj. Żyjące typowem, spokojnem życiem przedwojennem duże miasto stołeczne Słowaczyzny, posiada dzisiaj główny temat rozmów kawiarnianych i codziennych: czy Tuka był zdrajcą i szpiegiem, czy nie?

Utworzyły się dwa obozy, przeciwstawiające się sobie bezwzględnie. Jedni są zdecydowanymi obrońcami Tuki i traktują rzecz wyłącznie z politycznego punktu widzenia, drudzy zaś są najgłębiej przekonani o winie oskarżonego. Pierwsi są zgrupowani około „Slovaka", drudzy zaś około „Slovenskiego Dennika", będącego organem b. min. Hodży.

Rozumowanie przeciwników Tuki jest następujące: Tuka, pochodzący ze Słowaczyzny, zmadziaryzował się zupełnie, zapomniał języka słowackiego, nawet przy konskrypcji w r. 1919 wpisał, iż włada tylko niemieckim i madziarskim. Był urzędnikiem policji w Budapeszcie, a następnie profesorem prawa międzynarodowego n auniwersytecie węgierskim w Bratysławie, dawnym Preszburgu. Po przewrocie zaczął grać rolę Wallenroda, zostawszy Słowakiem i wstąpiwszy do partji Hlinki. Uzyskał wpływ na partję, na redakcję „Slovaka", na młodzież, a grając rolę katolika i mistyka, prowadził otoczenie w kierunku wskazanym przez Madziarów. Posiadał wpływ na organizację przysposobienia wojskowego Słowaków „Rodobranę", którą finansował, a która miała służyć jako dywersja w momencie rewolucji przeciw Czechom, którą przygotowywał. Znosił się z biurem szpiegowskiem madziarskiem w Wiedniu, w którego lokalu bywał. — Ponieważ dla celów rewolucyjnych konieczna była obserwacja wojskowa, przeto uprawiał i szpiegostwo wojskowe. Do Czechów odnosił się z nienawiścią, czego dowodem są artykuły w „Correspondense Slovaque". Projekt autonomji Słowaczyzny, przezeń opracowany, domaga się dla Słowaczyzny samodzielności wojskowej, samodzielności w polityce zagranicznej, a jedynym czynnikiem, wiążącym ją z Czechami, jest osoba prezydenta państwa: Słowem: wyzyskując dobrą wolę działaczy słowackich, których lojalności nikt nie poddaje w wątpliwość, kierował tak ich działalnością, iż wychodziła na korzyść propagandy madziarskiej.

Obrońcy zaś Tuki odpowiadają: Tuka jest bezwzględnie Słowakiem, jeżeli się zaś do tego nie przyznawał, to czynił to wskutek węgierskiego regime'u administracyjnego. Jest wiernym katolikiem, a nagankę całą urządzają na niego słowaccy i czescy protestanci W partji nie odgrywał decydującej roli i był tylko wykonawcą zleceń władz partyjnych. Autonomję opracował na polecenie Hlinki. Postulaty jej szły tak daleko dlatego, by w rokowaniach było można z czego ustępować. Akcję przeciwko centralizmowi czeskiemu prowadził potąd, póki partja była w opozycji. „Rodobrana" była faktycznie partyjną bojówką, mającą na celu ochronę zebrań stronnictwa, rozbijanych przez przeciwników. Finansowana była przez stronnictwo, a Tuka jedynie zawiadywał funduszami. Że nie miała na celu rewolucji, widać z wszelkiego braku uzbrojenia, nie znaleziono bowiem nigdzie u członków organizacji żadnej broni. Zresztą najjaskrawiej sprawę ujął podczas zeznań na procesie ks. Hlinka, który twierdził, iż na ławie oskarżonych siedzi nie Tuka, lecz Słowackie Stronnictwo Ludowe, a Tuka spełniał tylko polecenia Hlinki. Przewód sądowy, zdaniem zwolenników Tuki, uniewinnił go, nie znaleziono żadnego dowodu, że komunikował się ze szpiegami madziarskimi, a zeznania służącej Schramowej, iż dn. 20 sierpnia 1923 r. raz jeden Tuka nocował w biurze szpiegowskiem, budzą swą drobiazgowością wysokie powątpiewanie: skąd służąca, która osobiście Tuki nie znała, nagle drobiazgowe szczegóły pamięta po sześciu latach! Cały proces ma charakter polityczny, zmierza do skompromitowania dążeń autonomicznych słowackich, a autonomja ta została zagwarantowana przez t. zw. umowę pittsburską, podpisaną przez Masaryka i przedstawicieli amerykańskich Słowaków, dotyczącą wspólnego państwa.

Dla wewnętrznych stosunków czesko - słowackich proces bratysławski posiada pierwszorzędne znaczenie. — Trzeba pamiętać, iż stronnictwo Hlinki, liczące w sejmie 29 członków należy do koalicji rządowej, a sam Hlinka zapewnia, iż od wyników procesu uzależnia dalszy swój stosunek polityczny do rządu. Na koniec września zwołano do Preszowa zjazd stronnictwa, na którem zapadną ostateczne polityczne uchwały Będzie to już po wyroku obecnie bowiem nastała ostatnia faza przemówień i replik w procesie, który trzyma na uwięzi uwagę całej republiki.

Hier Wierz.

Uroczystości lwowskie ku czci króla Jana III

W 300 rocznicę urodzin wielkiego króla

Lwów, 22. 9. (PAT) Miasto Lwów święciło dzisiaj uroczyście 300 rocznicę urodzin wielkiego króla Polski Jana III Sobieskiego.

O godz 9-ej rano odprawił w asyście całej kapituły uroczyste nabożeństwo w kościele archikatedralnym ks. arcybiskup Twardowski. Chór „Lutni" wykonał szereg pieśni w tow. orkiestry 40 p. p. Olbrzymią nawę świątyni zapełnili przedstawiciele władz cywilnych, wojskowych i samorządowych oraz tłumy publiczności. Pod katedrą honory wojskowe pełniła kompanja 19 p. p. Uroczyste nabożeństwa odprawiono również w katedrze ormiańskiej, w zborze ewangelickim, kościołach prawosławnych i synagodze.

Po nabożeństwie zebrano się pod pomnikiem Sobieskiego, gdzie połączone chóry lwowskich towarzystw śpiewackich pod batutą p. Rangla odśpiewały „Boga Rodzicę", poczem imieniem miasta przemówił komisarz miasta dr. Nadolski a imieniem mieszczaństwa p. Kupczyński. Następnie złożono pod pomnikiem wieniec dębowy z szarfami o barwach miasta z napisem: „Swemu opiekunowi i obrońcy — miasto Lwów". Po złożeniu wieńca połączone chóry odśpiewały „Gaude Mater", poczem odbyła się pod pomnikiem defilada oddziałów wojskowych, przysposobienia wojskowego, korpusu kadetów, związku strzeleckiego, sokolstwa, organizacyj i stowarzyszeń z orkiestrami.

O godz. 12-ej odbyło się otwarcie muzeum historycznego m. Lwowa w t. zw. „Czarnej Kamienicy", nabytej przez miasto przed rokiem. Przemawiali komisarz dr. Nadolski i dyr dr. Czołowski, poczem ks. arcybiskup Twardowski dokonał poświęcenia muzeum

Na zakończenie odbyły się wieczornice w Sokole, Gwiaździe i różnych stowarzyszeniach. Miasto bogato iluminowane.

Uroczyste otwarcie Izby Rzemieślniczej

Nabożeństwo w katedrze — Wybór Prezydjum Izby

Dzisiaj przed południem odbyło się uroczyste otwarcie poznańskiej Izby Rzemieślniczej z udziałem nowowybranych członków Izby, przedstawicieli władz oraz personelu Izby. Po nabożeństwie w Złotej Kaplicy w Katedrze zebrała się Izba na pierwsze swe posiedzenie. Przystąpiono do najważniejszego punktu obrad, mianowicie do wyboru prezydjum nowej Izby W tajnem głosowaniu oddano głosy kolejno na prezydenta, wiceprezydenta i trzech dalszych członków prezydjum.

Z kandydatów na prezydenta, otrzymali głosów p. Józef Staszak — 19, p. Ignacy Wrembel 11. Pierwszy został zatem wybranym.

Na wiceprezydenta wysunięto osoby pp. Górczaka i Wrembla. W głosowaniu otrzymał p. Fr. Górczak z Buku głosów 23, p. Ign. Wrembel głosów 5, poza tem oddano 2 karteczki białe. Z dalszych członków wybrani zostali pp. Mikołaj Górski z Poznania (gł. 25), Wł. Kośmicki z Rogoźna (głosów 18), Stefan Rowiński z Ostrowa (głosów 16).

Po zatwierdzeniu wyboru nastąpiła przerwa — poczem ciąg dalszy obrad.

I Ogólnopolski zjazd Komunal. Kas Oszczędności

W dniach 22 i 23 bm. odbył się po raz pierwszy ogólnopolski zjazd Komunalnych Kas Oszczędności, przy udziale około 400 przedstawicieli kas. Zjazd uświetnili swem przybyciem reprezentanci czechosłowackich sfer komunalno-finansowych w liczbie 93 osób. Obrady Zjazdu, które się odbyły w zapełnionej szczelnie sali 17 Uniwersytetu zagaił p. prez. Ratajski, do prezydjum zaś powołano oprócz p. prezydenta pp.: Szarzyńskiego, dyrektora Polskiego Banku Komunalnego w Warszawie, dr. Fedorowicza, dyr. miejskiej kasy oszczędności w Krakowie, dr Uhmę, prezesa Zw. polskich kas oszczędności we Lwowie i dr. Kocura, prezydenta m. Katowic.

Po wyborze prezydjum powitali zjazd liczni przedstawiciele władz i instytucyj m. in. reprezentanci M. S. Z., min. skarbu, P. K. O., Banku Gospodarstwa Krajowego oraz uczestnicy wycieczki czechosłowackiej, którzy w serdecznych słowach wyrazili swą sympatję dla Polski i podziw dla rezultatów jej pracy, których wyrazem jest P. W. K.

Następnie uczestnicy zjazdu wysłuchali niezmiernie ciekawych referatów p. dr. Uhmy i p. dr. Windakiewicza naczelnika wydziału M. S. Wewn. którzy mówili na temat nowelizacji ustawodawstwa, dotyczącego komunalnych kas oszczędności i organizacji żywnej tychże, poczem nastąpiło zamknięcie zjazdu.

Popołudnie poświęcili uczestnicy zjazdu zwiedzeniu wystawy, specjalną uwagą darząc pawilon samorządowy.

Wieczorem odbył się Dworze Huggera raut, który w miłym nastroju przeciągnął się do późnej godziny.

Dziś odbywa się dalsze wspólne zwiedzanie wystawy, zaś wieczór spędzą goście na znakomitej narodowej rewji „Kulig".

Jutro wycieczka udaje się w dalszą podróż po Polsce, drogą na Gdynię i Warszawę.

Kino RENAISSANCE, Kantaka 8/9.
Dziś i dni następne:
TOM MIX
w filmie p. t. „NIEBEZPIECZNY SZLAK"
Dla młodzieży dozwolone. bpw 685

Słuchajcie panienki...
Gdzie Warta modra toczy swe wody,
Słyną dziewczęta z cudnej urody...
Kto chce im sprostać — rada życzliwa,
Niech kremu „MIAFLOR" ŻAKA używa!...
Pw 5019 20 Ż.645/8

Pogrzeb śp. Jana Harusewicza

Trumna ze zwłokami śp. Jana Harusewicza spoczywała w kościele Zbawiciela w Warszawie na katafalku, tonąc w morzu kwiecia licznych wieńców. Po bokach również wieńce, wiele zieleni i 3 sztandary Stronnictwa Narodowego. W rozjarzonym światłami kościele w pobliżu trumny zgromadziła się rodzina Zmarłego, liczni przyjaciele, znajomi i towarzysze jego pracy politycznej i społecznej.

Mszę św. odprawił ks. prałat pos. Nowakowski, poczem, wstąpiwszy na kazalnicę, wygłosił podniosłą mowę, poświęconą pamięci zgasłego działacza.

Po nabożeństwie uformował się kondukt żałobny. Na przodzie niesiono wieńce z szarfami od Stronnictwa Narodowego, Klubu Narodowego w Sejmie, Wydziału Młodych Obozu Wielkiej Polski, redakcji „Gazety Warszawskiej", redakcji „A B C" i wiele innych Dalej postępowały trzy sztandary organizacji stołecznej Stronnictwa Narodowego i delegacja z prezesem Wąsowiczem na czele.

Zwłoki odprowadzało na miejsce wiecznego spoczynku liczne duchowieństwo, za trumną postępowała rodzina Zmarłego. W orszaku pogrzebowym brało udział wiele wybitnych osobistości, szczególnie posłów i senatorów.

Delegacje Sokoła i Straży Ogniowych z Ostrowji Mazowieckiej otaczały wóz z trumną i wieńcami, na szarfach których widniały napisy: Wodzowi Ziemi Mazowieckiej", „Niestrudzonemu bojownikowi idei narodowej" itp.

Trumnę wzięli na barki strażacy i sokoli z Ostrowji Mazowieckiej i kolejno na zmianę z posłami, kolegami Zmarłego, kolegami - lekarzami, przyjaciółmi — nieśli ku otwartej mogile.

Przy rozjaśniającej się po porannej ulewie pogodzie, kondukt prowadzony przez ks. Nowakowskiego w asyście duchowieństwa, dotarł do cmentarza powązkowskiego.

Nad grobem pierwszy żegnał Zmarłego sen Jabłonowski. Drugie przemówienie wygłosił p. Zakrzewski z Ostrowji Mazowieckiej w imieniu przyjaciół śp. Jana Harusewicza. Dr. Śmiechowski w imieniu kolegów Zmarłego przypomniał, jak śp. Harusewicz starał się polski świat lekarski odgrodzić od wpływów żydowskich i rosyjskich. Ostatni przemawiał imieniem Młodych p. Jan Mosdorf, składając przed trumną ślubowanie, iż młodzi w ofiarnej pracy dla Polski dążyć będą śladami tych wielkich twórców nowoczesnej polskiej świadomości narodowej, których tak wybitnym i zasłużonym przedstawicielem był nieodżałowanej pamięci Zmarły.

Nie wszystkie bakterje

jamy ustnej są szkodliwe, natomiast bakterje gnilne i fermentacyjne powodują psucie się zębów, którego się tak obawiamy. Przypuszczenie, że zwykłe mechaniczne środki do czyszczenia zębów mogą pokonać te niebezpieczne pasożyty, byłoby błędem nie do darowania. Jedynie tak intensywnie działający środek antyseptyczny, jak **Odol** powstrzymuje ich rozwój, dając niezawodną ochronę, gdyż długotrwałe działanie tej dezynfekującej wody do płókania ust zapobiega procesom rozkładowym zębów. **Odol** posiada prócz tego przyjemny odświeżający smak usuwa przykry zapach z ust. **Odol** jest właściwym środkiem do racjonalnego pielęgnowania ust i zębów, ponieważ działając przez czas dłuższy, jako pierwszorzędny środek antyseptyczny wstrzymuje rozwój bakteryj. Tw 359

Ostatni dzień procesu Wójcika

W ostatnim, czwartym dniu procesu Wójcika przemawiał najpierw adwokat Paschalski, który uzasadnił wniosek o symboliczne odszkodowanie dla por. Nowaczyńskiego i Cebrowskiego za szkody i straty moralne w wysokości po 1 zł. dla każdego.

Mowa mec. Kijeńskiego

O godz. 12 rozpoczął przemawiać obrońca Wójcika mec. Kijeński. Odpowiadał on najpierw na zarzut prokuratora, jakoby Wójcik nie miał prawa reagować wobec otaczających go przejawów życia publicznego A przecież mamy konstytucję i ta w art. 104 stanowi, że każdy obywatel ma prawo brać udział i zabierać głos w życiu publicznem.

Jakiż mandat miał Wójcik? On rzucił na szalę swą duszę, bolejącą nad tem, że pewien odłam oficerów zapomniał o przysiędze i wystąpił zbrojnie przeciw własnemu Prezydentowi i przeciw własnym braciom. Tu obrońca wymienia nazwiska poległych w obronie prawa oficerów i akademików.

Za to żądają zapomnienia, ale w narodzie nic się nie zapomina. Tu musi nastąpić odkupienie win w drodze ofiary ze strony tych, którzy wzięli „premję zwycięstwa". Wszak Wójcik mówił przed sądem, że wzięli za to dodatki do pensji...

W wystąpieniu Wójcika brak cech megalomanji. On nie rozgłaszał o swoim liście, nawet żona o nim nie wiedziała. To była potrzeba duszy. A dowódca pułku się zdumiał, że oto 26 miljonów Polaków milczy, a jeden się tylko odzywa. I pada obelga dla Wójcika w tym stanie duchowym najcięższa: warjat.

Jeżeli się przyjrzeć uważnie życiu w Polsce, to my mamy wszyscy jakby pewne wędzidło na ustach. Dlaczego? Czy dlatego, aby osłonić odbywające się pomniejszanie Polski? Oto dziś zbrodni nie nazywa się po imieniu, a jeżeli ktoś chce o tem mówić, to mu krzyczą: wara, bo to polityka. A tymczasem to obowiązek każdego człowieka myślącego, który nie należy do lokajstwa. Państwo nie jest folwarkiem prywatnym grupy ludzi, którzy takiemi drogami doszli do stanowisk w grupie rządzącej i nakazują ogółowi siedzieć cicho, a do pomocy mają dekret prasowy. (Przewodniczący, sędzia Wyczański przerywa obrońcy). W takich okolicznościach Wójcik napisał swój list. Dla niego wypadki majowe były mordowaniem braci (Przewodniczący przerywa). List pułk. Ulrycha w tych warunkach jest prowokacją, bo pamięć Wójcika sięga dalej, niż pułk. Ulrycha i on zapomnieć nie może. Takie rzeczy pozostają. Wójcik napisał, że honor munduru został przehandlowany. Czy jest ktoś, kto dowiedzie, że to nieprawda?

Mówią — to rzecz historji! Zapewne, ale nie znaczy to, żeby dziś tu o tem nie wolno było mówić! Historja zresztą znajdzie miejsce i dla oceny obecnego procesu i tych, co w tym procesie sądzili.

Obrońca przechodzi do oceny, czy wszczęta przez pułk. Ulrycha sprawa honorowa była nią istotnie, i z kodeksem honorowym w ręku wykazuje, że tak nie jest. Przedewszystkiem nie pułk jest obrażony, tylko koło oficerów pułku. Pułk. Ulrych zeznając, na pytanie prokuratora, nawet nie mógł odpowiedzieć, w jakim charakterze wysłał oficerów do Wójcika, w imieniu własnem, czy pułku, czy inaczej. Wysłano sekundantów do osoby, którą się określiło mianem obłąkanego. Wbrew zasadom honorowym na obelgę, za którą wzięto pierwszy list Wójcika, odpowiedziano obelgą. Kodeks honorowy stawia wszystkich na równi. Wysyłanie przeto oficerów z misją śledczą, badawczą jest wykroczeniem przeciw zasadom honorowym. Zastępcy winni być przez mocodawcę całkowicie wyposażeni w akta sprawy, a tymczasem oficerowie nie widzieli pierwszego listu Wójcika. Zastępcami nie mogą być osoby choćby pośrednio dotknięte w sprawie, a tymczasem Wójcik otwiera drzwi i widzi przed sobą, poznaje po numerze pułk, obrażonych, a nie zastępców. Jest przepis, ażeby obrażeni unikali nawet zetknięcia się z obrażającym, w tym zaś wypadku, obrażeni pojechali wpierw zrobić wywiad, a potem wyzwać. Sekundantom nie wolno badać osoby wyzywanej. Oni winni tylko się przedstawić i wyjaśnić w nader grzecznej formie cel przybycia.

Kwestja honorowości, jeżeli jest wątpliwość, winna być podniesiona na pierwszem zebraniu zastępców stron obu. Zresztą i z miejsca może być spisany protokół jednostronny, jeżeli wyzwany w sposób oczywisty okaże się niezdolnym do dania satysfakcji. Oficerowie od dozorcy wiedzieli napewno, że wchodzą do mieszkania Wójcika, nie tylko więc mogli, ale powinni byli przez drzwi nawet wymienić swe nazwiska, a licząc się z poranną porą nawet dozorcy dać bilety wizytowe dla doręczenia Wójcikowi. Wreszcie wchodząc nie powinni o nic pytać, i wszczynać dysputy, natomiast sami wyjaśnić cel przybycia.

Prokurator mówił o Pekinie; nawet i w Pekinie tak spraw honorowych się nie prowadzi.

Wreszcie ta godzina 6 rano. Prokurator mówił, że żaden przepis nie określa godzin wyzwania. To niepotrzebne. Kodeks i dobre obyczaje nakazują jednak skrupulatnie dbać, aby czemkolwiek nie urażać wyzywanego, dotyczy to nawet wyglądu, stroju itp., a cóż dopiero pory.

Istnieje jednak w innej dziedzinie norma określająca porę. Art. 145 k. k. uznaje za porę nocną czas od 9 wiecz. do 7 rano. Chodzi tu o ograniczenie czasu dozwolongo na rewizje u domniemanych przestępców. A więc 6 rano to pora, kiedy policja nawet do przestępcy nie przyjdzie

Jeśli człowiek widzi dwóch mężczyzn, którzy w czapkach wchodzą do jego mieszkania, jeśli widzi, że są to oficerowie z 36 p. p., do dowództwa którego wysłał list ubliżający, jeśli panowie ci wybrali jako porę swej wizyty godz. 6-tą rano, jeśli porucznicy nie mówią nazwisk i nie wyjaśniają po co przychodzą — toć trzeba być pozbawionym zmysłów, aby błyskawicznie nie zareagować. Gdyż w takich okolicznościach nie zareagować błyskawicznie, równa się stracie możności reakcji jakiejkolwiek. I tu jest szczęśliwa chwila przytomności p. Wójcika, b. oficera, który tym sposobem ocalił — nie wiem, czy życie, lecz w każdym razie zdrowotność swego organizmu, bo nie wiem czy byłby zabity czy okaleczony.

A dalsze okoliczności: Stojący pod gazem, warczący samochód, zawrócony zawczasu w stronę, z której przybył... To rzeczy, które okazały się później. P. Wójcik o nich nie wiedział, myśmy się jednak o nich dowiedzieli i musimy je wziąć pod uwagę.

Mówi się, że p. Wójcik chciał zabić. Czy szukał on tych, do których później strzelał, wybiegł przed dom, ab. do nich strzelić? Jedynie racjonalnem umotywowaniem strzałów Wójcika jest przypuszczenie, że chciał unieszkodliwić napastnika dobywającego szablę. Przemilczenie w skardze p. Wójcika o uderzeniu ze strony por. Nowaczyńskiego da się również łatwo wytłumaczyć. Przecież działo się w chwili szczególnego naprężenia nerwowego, a zresztą oskarżony wyjaśnił potem, gdy oznajmiono mu o tym punkcie zeznań por. Nowaczyńskiego: skoro por. Nowaczyński twierdzi, że uderzył — uderzenie to mogło nastąpić. Ja nie przeczę.

Imputowanie oskarżonemu chęci zabójstwa jest rzeczą tak sztuczną, że trzeba okoliczności szczególnie mocno nalamywać, aby to jako tako upozorować. Strzał Wójcika jest umotywowany jego nastawieniem psychicznem, umotywowane jest również wystąpienie jego ze skargą. W pamięci p. Wójcika żywo stała tragedja b. min. Zdziechowskiego, do którego wtargnęło 10 oficerów, którzy go tak „po kleili", że jeszcze dziś jest bardzo chory. P. Wójcik wiedział, że w wywiezieniu i zmasakrowaniu red. Mostowicza brał udział policjant...

Przew. Wyczański: Panie adwokacie, proszę wrócić do procesu!...

— Pan Wójcik wiedział o wywiezieniu red. Nowaczyńskiego. On to wszystko znał i dlatego mógł się spodziewać, że będą mu imputować rzeczy nieprawdopodobne, a więc milczeć nie mógł. Chciał się zabezpieczyć w sposób, w jaki każdy obywatel państwa praworządnego ma prawo się zabezpieczyć.

Oficerowie twierdzą, iż w czasie kiedy por. Cebrowski zaczął drugie pytanie, padł strzał. Jeśli tak było, to kiedyż zamierzali powiedzieć, kim są? Por. Nowaczyński twierdzi, że po pierwszym strzale Wójcika uderzył go w twarz. Czyż raczej nie powinien uderzyć go w rękę, aby wytrącić śmiercionośne narzędzie, a jeśli tak było, to czy uderzenie w twarz nie było zamierzone zgóry? Czy nie należy przypuszczać, że porucznicy przyjechali, aby porachować się na swój rachunek z człowiekiem, który obraził pułk?

Dlaczego dowódca pułku, który miał objekcje co do poczytalności ewentualnego swego przeciwnika, musiał dla zbadania tej kwestji, wysłać do niego dwóch obrażonych? Dlaczego obwieścił im o powierzonej misji dopiero o godz. 16-ej, skoro list otrzymał o godz. 11-ej? Co robił w przeciągu 5 godzin? O takich rzeczach, jak wybór sekundantów, decyduje się natychmiast. A jeśli porucznicy mieli już decyzję o godz. 16-ej, jeśli komunikacja samochodem między Warszawą a Piastowem może zabrać kilkanaście minut, to czemu porucznicy czekają do godz. 6-ej rano?

To nie byli sekundanci, wysłani w sprawie honorowej.

My (adw. podnosi głos i zwraca się ku sądowi) jesteśmy na złej drodze. Nas sprowadzono w odmęt. Trzeba zawrócić: Był napad, nie udał się, a konsekwencją tego — oskarżenie ze strony poruczników.

Sekundanci nie przybywają z bronią do człowieka, którego mają wyzwać. Jest to kardynalny przepis kodeksu honorowego. A przecież por. Cebrowski wyraźnie odpowiedział na moje pytanie, że rewolwer miał. Dlaczego zaś skoro jest mańkutem rewolwer przechowywał w prawej, tylnej kieszeni spodni? Ja sam jestem mańkutem. Lecz właśnie dlatego kieszeń mam uszytą po lewej stronie.

Ogromnie podniośle mówiono tu o tem, czem jest oficer. Ja wiem co jest oficer. W Polsce ukochaniem narodu jest żołnierz. Utrzymanie całej naszej egzystencji wszak na żołnierzykach się opiera. U nas wrodzoną jest cześć dla oficera czy żołnierza. Lecz gdy załamuje się linja życia armji, gdy to życie schodzi na manowce, czyż nie obowiązkiem prawdziwego obywatela jest zwrócić na to uwagę? W aktach śledztwa były pewne papiery, które rozpocząłem przeglądać, lecz które mi później z pod ręki usunięto. W papierach tych...

Przew.: Na papiery, których niema w aktach sprawy proszę się nie powoływać.

— Obr.: zamieszczono, że Wójcik, to narodowiec, który energicznie popierał listę nr. 24. Działalność ta była zupełnie zdeklarowana i gdybym bronił człowieka, który nie zna kryterjum swego postępowania, to podniósłbym jeszcze inne rzeczy P. Wójcik, to kryterjum posiada i ja pozostawiam mu wolną rękę. P. Wójcik doskonale zdaje sobie sprawę z tego, co się wokół niego dzieje i zdaje sobie sprawę z powagi sytuacji. Wie, że w takich okolicznościach można tylko milczeć, albo mówić całą prawdę. Pan Wójcik nie zamilczał niczego. na wszystkie pytania odpowiedział wyczerpująco. Sytuacja jest jasna.

W dalszym ciągu świetnego przemówienia, obrońca omawia art. 532 p. 2 i 4 k. k., t. zn. drugą część oskarżenia p. Wójcika o zniewagę.

— Ja nie chcę powiedzieć, aby listy nie były obraźliwe. Uważam, że pierwszy list nie był obraźliwy, a drugi był odpowiedzią na obelgę. Że nie zareagował inaczej na zniewagę — toć zrozumiałe: nie chciał wyzywać ludzi, którzy po maju wzięli pieniądze. Można za to być na niego złym, można usiłować go zabić, napaść — niemniej jednak z jego stanowiska postępek był słuszny.

Niedawno minęła rocznica 150-letnia śmierci K. Pułaskiego, jednej z najświatlejszych postaci naszej historji, który posądzony o zamach na króla został skazany na banicję i długie lata po obcych ziemiach się tułał. Dekret był straszną pomyłką dziejową. Ja nie porównuję pana Wójcika z kimkolwiek. Chcę tylko ostrzec: Nie trzeba do dziejów sądownictwa wkładać kart, któreby je czerniły.

Ja już rzekłem, wiem, ci to jest oficer. Lecz czyż nietykalność oficerów jest aż tak wielka, że dla niej można opuścić miecz katowski na głowę człowieka tak kryształowej, jak oskarżony, duszy? Zrobilibyście, panowie sędziowie, rzecz straszną!

Vis-vim defendere, mówi prawo rzymskie, siłę, siłą należy odeprzeć, a jeśli chcesz się bronić — broń się błyskawicznie. Pan Wójcik nic poza stosowaniem się do tych wskazówek nie uczynił.

Proszę o uniewinnienie.

Wyjaśnienia Wójcika — Repliki i wyrok.

Po przerwie zabrał głos oskarżony Wójcik, który udzielił szeregu wyjaśnień, poczem nastąpiły repliki prokuratora i obrońcy adw. Kijeńskiego.

O godz. 7 min. 55 odczytano znany już wyrok.

„Dla reżyserji Sternberga niema dość słów pochwały!"
„Film o jeszcze większem napięciu, jeszcze bardziej porywający niż jego poprzednik „Ludzie podziemi!"
„Tysiącprocentowy szlagier!"
Oto kilka tylko entuzjastycznych głosów prasy zagranicznej o przepotężnem arcydziele Józefa Sternberga p. t. nw 3849/50

„ŻYCIOWE ROZBITKI"

W rolach głównych: GEORGE BANCROFT, Evelyn Brent i William Powell.

Wstrząsająca gra Bancrofta, pełna niebywałego napięcia akcja, wspaniała reżyserja Sternberga — zdobyły temu filmowi sławę jednego z największych arcydzieł świata, które zobaczyć muszą wszyscy

JUŻ DZISIAJ
W KINIE APOLLO
Pocz. seansów 5,30, 7,30, 9,30. Przedsprzedaż od 12—2.
MIEJSCA NUMEROWANE.

DEFICYT HANDLOWY
MOŻE KAŻDY Z NAS ZWALCZAĆ
KUPUJĄC TOWARY KRAJOWE

Z racji zakończenia Powszechnej Wystawy Krajowej i przygotowań do nowej Międzynarodowej Wystawy Komunikacyjnej, mającej się odbyć w Poznaniu już w przyszłym roku, wypadnie „Kurjerowi Poznańskiemu" omawiać te sprawy szeroko i wyczerpująco, aby społeczeństwo nasze, w szczególności zaś nasze sfery gospodarcze, były dokładnie o wszystkiem poinformowane. Są to sprawy nietylko zaciekawiające, ale i ważne, co właśnie Powszechna Wystawa Krajowa udowodniła tak dobitnie Poza tem, jak wiadomo, odbywają się w październiku wybory do rad miejskich na obszarze naszych zachodnich województw, niebawem zaś zatętni pełnem życiem nasza polityka, rozpoczną się obrady budżetowe Sejmu, które — ze względu na naszą sytuację wewnętrzną, jak i z racji położenia naszego gospodarczego — będą miały tym razem szczególną wagę. O wszystkich tych sprawach donosić jak najrychlej i wyczerpująco, oświetlać je należycie, — jednem słowem: informować czytelnika wszechstronnie, będzie zadaniem „Kurjera Poznańskiego", które — rozporządzając nowocześnie urządzonym aparatem redakcyjnym i technicznym — spełnimy tak, jak tego spodziewać się po nas należy. Do przyjaciół zaś naszych i zwolenników, zwłaszcza poza Poznaniem, zwracamy się jedynie z tą prośbą, aby nie odkładali odnowienia przedpłaty do ostatniej chwili, lecz już ziś zaabonowali nasze pismo na cały kwartał, nie utrudniając pracy poczcie, a zapewniając sobie otrzymywanie „Kurjera Poznańskiego" bez przerwy lub opóźnień. Są dziś czasy takie, że nie można pozostać ani jednego dnia bez gazety, inaczej traci się kontakt z życiem bieżącem i nie jest się poinformowanym o sprawach najaktualniejszych.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Tragiczne epilogi „zabaw"

Zastrzelił z dubeltówki swego młodocianego kolegę — Śmiertelny finał wieńcowania

Krwawy wypadek zdarzył się w Bieganinie w pow. koźmińskim w zabudowaniach gospodarza Kacora. W niedzielę popołudniu 15-letni Walenty Jóźwiakowski i 11-letni Stanisław Minta znaleźli w sieczkarni gospodarza Franciszka Kacora nabitą dubeltówkę. Przy manipulowaniu Jóźwiakowski spowodował wystrzał, raniąc Mintę w lewą pierś tak ciężko, iż śmierć nastąpiła wkrótce po wypadku.

Jak się okazało, broń pozostawił w sieczkarni Kacor, który nocami pilnował znajdującego się na klepisku stodoły zboża przed złodziejami, pozostawiając strzelbę ukrytą w słomie. (k)

* * *

W czasie wieńcowin w Obrzycku w pow. szamotulskim doszło do tak ostrego zajścia, iż uciec się musiano do pomocy policyjnej. Posterunkowi Garstecki i Nowak wezwali awanturujących się do opuszczenia zabawy przyczem natrafili na opór, wobec czego usunęli wszystkich siłą z lokalu.

Na ulicy zebrało się około 10 osobników, uzbrojonych w laski i pałki, którzy powalili Garsteckiego na ziemię, usiłując go rozbroić. Ten w obronie własnej użył białej broni, która jednak nie wystarczyła do odparcia napastników, wobec czego posterunkowy Nowak strzelił z rewolweru.

Bronią sieczną raniony został w lewą rękę Franciszek Markiewicz z Obrzycka, a ciężką ranę postrzałową w brzuch odniósł Jan Kubiński. Markiewicza przewieziono do szpitala w Szamotułach, natomiast Jan Kubiński zmarł w drodze do lekarza. Trzeciego napastnika Kazimierza Markiewicza również aresztowano. (k)

Rodacy z Prus Wschodnich

Wycieczka Warmjaków i Mazurów w Poznaniu

W sobotę o godz. 17,10 przybyła do Poznania z Prus Wschodnich wycieczka wycieczki poza Warmjakami w liczbie 50 wchodzi grupa 24 Mazurów.

Na peronie w celu powitania gości zjawili się członkowie zarządu Z. O. K. Z., przedstawiciele władz, prasy, znajomi i liczne zastępy przygodnej publiczności. Z chwilą wjazdu pociągu na peron, orkiestra wojskowa odegrała hymn narodowy, poczem nastąpiło powitanie przez reprezentanta Z. O. K. Z. Odpowiedział generalny sekretarz Związku Polaków na Prusy Wschodnie p. Kierczyński; prezes Zw. Polaków ks. prob. Osiński przybywa dziś. Goście udali się autobusami, dostarczonemi przez P. K. E., do swych kwater, a następnie na wspólną kolację. Wieczorem byli w operze na „Pomście Jontkowej".

W niedzielę rano o godz. 8 udali się Warmjacy na nabożeństwo do fary a Mazurzy o godz. 12 do kościoła przy ul. Ogrodowej. Popołudniu zwiedzano wystawę. Dziś gości oficjalnie powita zarząd P. W. K., poczem po obejrzeniu dalszych objektów wystawy, podejmowani będą w „Kole Towarzyskiem" w Bazarze. Jutro zwiedzą osobliwości miasta, poczem popołudniu nastąpi odjazd. (z)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 23 września 1929.

Słońce: wschód 5,40 — zachód 17,51 — długość dnia 12 godzin 11 minut.

Księżyc: wschód 19,31 — zachód 11,40 — przed ostatnią kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn: Poniedziałek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 7 st. C., pogodnie, wiatr zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 15 st. C., najniższa plus 7 st. C. Ilość opadu 2 mm.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: wczoraj — 0,23 m., dziś — 0,27 m.

Kal. rz.-kat.: Tekla — jutro Gerard.

Kal. słow.: Bogusław — jutro Homir.

Zebrania

Dziś o 20 Kat. Tow. Rzemieślników Polskich, w Domu Król. Jadwigi (wykł p. por. Pęczkowskiego: „Pogotowie sanitarne i jego działalność");

o 20 Stronnictwo Narodowe, w sali Ogrodu Zoologicznego (ref. wygł. posłowie prof. R. Rybarski i Karol Wierczak);

o 20 Stow. Młodzieży Obywatelskiej (Śródmieście), w ognisku przy al. Marcinkowskiego 26

Jutro o 19 Polski Związek Lokatorów, u p. Koniecznego, Masztalarska 2.

Wykłady — odczyty

Dziś i jutro o 18 w Domu Król. Jadwigi, p. J. Szumlakowska z Warszawy: „O naukowej organizacji w gospodarstwie domowem".

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31. — Apteka Czerwona, Stary Rynek 37.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Mrsz. Focha 47.

Wilda: Apteka pod Koroną, Górna Wilda 61.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Arcybiskup Roncalli w Poznaniu.** Dostojny ten gość, delegat apostolski w Bułgarji, bawił u nas 3 dni. Zamieszkał on u ks. ks. Zmartwychwstańców na Wildzie, zwiedził w towarzystwie misjonarza ks. Adolfa Różnickiego Powszechną Wystawę Krajową, interesując się żywo naszym dorobkiem. Ks. Arcybiskup wyjechał do Rzymu, aby stamtąd następnie udać się z powrotem do Bułgarji. (z.)

— * **Rekolekcje dla żeńskiej służby domowej.** Od wtorku aż do soboty bież. tygodnia odbywają się pod kierownictwem O. Szczerbińskiego ze Zgromadzenia Synów św. Filipa Nereusza rekolekcje w kaplicy św. Józefa. Plan nauk ułożono tak, że nie przeszkadzają w zajęciach domowych: rano o godz. 5—6, wieczorem o godzinie 8—9; zakończenie w sobotę. Pracodawczynie uprasza się o zachęcenie do udziału w rekolekcjach.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Stow. Kupców Branży Skór** zwołuje nadzwyczajne zebranie plenarne 28 bm. o godz. 9 w lokalu „Pod Strzechą", plac Wolności 7. Na porządku obrad referaty: „Położenie handlu skórami w Polsce" — p. Władysław Szczepański z Poznania i „Zagadnienia organizacyjne kupiectwa branży skór" — p. Teofil Andrzejewski, prezes Stow., następnie rezolucje i uchwały. Na zebranie to Zarząd nietylko zaprasza członków Stowarzyszenia, ale również i przedewszystkiem wszystkich chrześcijan kupców branży skór niezorganizowanych.

— * **Z Zjedn. Kolejowców Polskich.** — Nadzwyczajne kwartalne walne zebranie pracowników służby administracyjnej odbędzie się we wtorek 24 bm. o godz 19 na sali Zjednoczenia Kolejowców Polskich przy ul. Spokojnej nr. 24.

— * **Narodowa Organizacja Kobiet, — oddział Jeżyce.** Zebranie w środę, 25 bm o godz. 20 na salce p. Kasperkowej, ulica Kraszewskiego. Wykład p. Grossmanówny.

— * **Z Tow. Właścicieli Domów i Nieruchomości.** W czwartek, 26 bm. o godz. 18 odbędzie się na sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8, zebranie członków, na które mają wstęp członkowie, wykazujący się kwitem za opłaconą składkę członkowską za III kwartał br.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Celem uczczenia prof. Edmunda Jankowskiego,** wielce zasłużonego w dziedzinie ogrodnictwa polskiego, odbędzie się w związku ze zjazdem ogrodników i III okresową wystawą ogrodniczą, dziś wieczorem o godz. 8 w Auli Uniwersytetu, uroczysta akademja.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Wycieczka do Paryża Związku Ofic. Rezerwy Rz. P.** wyruszy z Poznania dnia 5 listopada, nie zaś 4-go, a z Hawru dnia 14 listopada br. statkiem „Pologne". Ostatni termin dokonania zapisów oraz nadesłania należnych dokumentów upływa z dniem 15 października br. Zgłoszenia przyjmuje biuro „Orbis" Łódź, ulica Andrzeja 5, gdzie należy wpłacać 200 zł wpisowego, resztę do dnia 15. 10.

— * **Stulecie Uczelni im. Dąbrówki.** — Najstarsza tu w Poznaniu szkoła żeńska obchodzi dnia 13 stycznia 1930 r. uroczystość stulecia otwarcia szkoły „Louisenschule", założonej za rządów zaborczych pod protektoratem Ludwiki Radziwiłłowej, oraz dziesięciolecie swego istnienia jako szkoły polskiej. Z okazji tej niezwykłej uroczystości uprasza się byłe uczennice Zakładu o wzięcie udziału w obchodzie i podanie w tym celu adresów Komitetowi Obchodu Jubileuszowego przy Uczelni im. Dąbrówki w Poznaniu, ulica Młyńska 10. Uprasza się inne gazety o powtórzenie niniejszego ogłoszenia. Dyrekcja Państw. Uczelni im. Dąbrówki.

PODZIĘKOWANIA

— * **Z Tow. badań nad historją powstania Wlkp. 1918-19.** W ostatnim czasie uzyskało Tow. cenne akta z powiatu wrzesińskiego. P. burmistrz m. Wrześni, por. rez. Sołtysiak zdeponował w archiwum Tow. tom „Orędownika Wrzesińskiego", zawierającego kilka rozpraw historycznych w sprawie powstania, fascykuł protokółów Miejskiej Rady Ludowej z Wrześni, fascykuł archiwaljów p. t. „Einfluss der deutschen Revolution auf die Stadt-Verwaltung". Były sekretarz Pow. Rady Ludowej, p. aptekarz Konieczny, zdeponował akta Pow. Rady Ludowej, mianowicie fascykuł zawierający komplet protokółów z odbytych posiedzeń, fascykuł korespondencyj z Naczelną Radą Ludową, dwa fascykuły bieżącej korespondencji, fascykuł kwitów. Były członek Zarządu Rady Robotników i Żołnierzy p. red. A. Prądzyński zdeponował notatnik prywatny z czasów powstania i artykuły pod tyt. „10 lat temu we Wrześni", wydrukowane w „Orędowniku Wrzesińskim". Dziękując wyżej wymienionym Panom za zrozumienie, jakie okazali dla sprawy historji powstania, Zarząd Towarzystwa naszego prosi uprzejmie wszystkich byłych uczestników powstania powiatu wrzesińskiego o składanie wszelkich dokumentów z tego okresu w naszem archiwum w formie depozytów prywatnych.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Nowe przedsiębiorstwo.** W tych dniach odbyło się uroczyste otwarcie handlu płócien i bielizny p. Zofji Werwickiej przy ul. Szkolnej 19. Przedsiębiorstwo to już istniało przed 18 laty; obecnie, po 4-letniej przerwie, p. W. otworzyła je ponownie. Na intencję przedsiębiorstwa odprawił mszę św. w kaplicy Kliniki ocznej dr. Wicherkiewicza przy ul. św. Marcina, ks. prof. dr. Kiciński, który następnie dokonał aktu poświęcenia lokalu. W przemówieniu swem ks. Kiciński zaznaczył, że placówka ta ma już swą ustaloną opinję wśród społeczeństwa i życzył przedsiębiorstwu powodzenia. (z)

— * **Zarząd Zrzeszenia Bezrobotnych Pracowników Umysłowych** gorąco apeluje do społeczeństwa o przyjście z pomocą pewnemu bezrobotnemu i długotrwałą chorobą złożonemu pracownikowi umysłowemu, który ma kilkoro dzieci i któremu w najbliższym czasie grozi eksmisja z mieszkania. Informacyj szczegółowych udziela sekretarjat Zrzeszenia, Poznań, ul. Żupańskiego 13. II ptr. prawo.

— * **Awanturniczy młodzieniec dostał w szczękę.** W sobotę krótko po godzinie 21 kilku wyrostków zaczepiało przechodniów. Gdy policjant usiłował przytrzymać głównego sprawcę awantury, 21-letniego ucznia ślusarskiego Czesława Nikla Chwaliszewo 64, towarzysze tegoż rzucili się na urzędnika, chcąc go rozbroić. Po daremnem wezwaniu do rozejścia się i strzale na postrach, posterunkowy strzelił do napastników i zranił Nikla w szczękę. Dopiero to poskutkowało. Ranionego awanturnika przewieziono do lecznicy miejskiej. Nikel znany jest z awanturniczych występów; w samym dniu zajścia opisanego, dopiero zwolniony został z aresztu śledczego. Przed około dwoma miesiącami Nikel postrzelił pewnego szeregowca, powracającego z zabawy w Głównej. (k.)

— * **Z targu.** Dnia 23. b. m. na pl. Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 6,40—6.80 zł; masła mleczarskiego 7.20—7.60 zł: twarogu 1,00—1.40 zł; mendel jaj 2,60—2,70 zł; litr śmietany 2,60—3,00 zł; litr mleka pełnego 38—40 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 3,20 do 3,40 zł; słoniny wędzonej 4,00—4,20 zł; wieprzowiny 3,20—4,40 zł; wołowiny 2,70—4.40 zł; cielęciny 3.20—4.80 zł; skopowiny 3,20—3,60 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: para kurcząt 4,00—5,00 zł; kura 4,00—5,00 zł; perlica 6.00—8,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; para gołębi 2,00—3.00 zł; para kuropatew 6,00—7.00 zł; za ryby: 1 kg. szczupaka 6,00—7,00 zł; karpia 6,00—7,00 zł; lina 5,00—5,60 zł; węgorza 6,00 zł; karasia 3,40—4,00 zł; leszcza 4,00—4,40; okonia 3,60 zł; suma 4,00—5,00 zł; białych ryb 1,60 do 2,00 zł; za jarzyny: 1 kg ziemniaków 10—12 gr; pęczek marchwi 10 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 15 gr; 1 kg. szpinaku 60—80 gr; jarmużu 40 gr; 1 kg. fasoli 30 do 50 gr; fasoli szparagowej 80 gr; 1 kg. rabarberu 30 gr; 1 gł. sałatki zielonej 10 do 20 gr; białej kapusty 25—40 gr; modrej i włoskiej 40—60 gr; 1 p. rzodkiewek 20 gr; 1 p. kalarepy 15 gr; 1 kalafjor 0,30—1,00 zł; 1 mdl. ogórków 1—1,50 zł; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kg. pomidorów 0,40—0.60 zł; za owoc: 1 kg. jabłek 0,50—1,20 zł; gruszek 0,60—1,00 zł; śliwek 0,60—1,20 zł; borówek (brzusznic) 1,40 zł; 1 kg winogron 4,00 do 5,40 zł; 1 kg. jeżyn 1,20 zł; za grzyby: 1 kg pieczarek 4—5 zł; 1 kg borowików 5—7 zł; za mendel raków płacono 1.00 do 2,50 zł; 1 kg. chleba 40 gr. — Ryb i grzybów dowieziono bardzo mało, natomiast większe ilości owoców i jarzyn. Ceny bez znaczniejszych zmian. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Postrzelił się** z rewolweru w mieszkaniu przy ul. Niegolewskich 16 komornik sądowy Józef Nowak, raniąc się w pierś. Desperata przewieziono do lecznicy miejskiej. Przyczyna rozpaczliwego kroku nie została narazie stwierdzona. (k.)

— * **Wicher wyrządził większe szkody** w parkach i ogrodach, które miejscami pokryły się gęsto liściami i gałęziami. W parku przy Zielonych Ogródkach uległa złamaniu wielka akacja; również w parku na Sołaczu legło olbrzymie drzewo. Uszkodzone zostały ponadto nieznacznie dachy. Na Wesołem Miasteczku wicher wywrócił t. zw. wodną ślizgawkę i częściowo uszkodzone zostały karuzele. Z charakterystycznych wież reklamowych przedsiębiorstw wódczanych w pewnym momencie poczęły spadać butelki, zrzucane siłą wiatru. (k.)

— * **Wypadki samochodowe.** Dnia 21 bm. przy ul Marsz Focha najechany został przez samochód P. Z. 44 396 sześcioletni Kielan Stefan, który sam winę ponosi, usiłując przebiec jezdnię w czasie przejazdu samochodu. Chłopiec odniósł lżejsze obrażenia na głowie i nogach. — Dnia 22 bm. przy ul. Marsz. Focha narożnik ul. Gąsiorowskich zderzyły się samochody P. Z 10 493 i P. Z 11 387, przyczem u ostatniego samochodu oś została uszkodzona. — Samochód P. Z. 44 916 najechał na ul. Dąbrowskiego 14-letnią Nowak Praksedę i 9-letniego Nowaka Zygmunta, zamieszkałych przy ul. Szamarzewskiego 27, przyczem Prakseda N. odniosła lekkie okaleczenie kolana. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Przytrzymano weksle.** W wydziale śledczym, pokój 41, znajdują się 3 weksle po 400 zł, żyrowane przez firmę Emil Weltmann i Ska w Rogoźnie. Właściciel weksli zechce się zgłosić. (z.)

— * **Ujęto doliniarza** Fajbuszowicza Abrama, zamieszk. w Łodzi, w chwili, gdy wyciągnął portfel z kieszeni p. Kaszubiakowi, zam. w Widzimie pow. Wolsztyn. Złoczyńcę przychwycił na gorącym uczynku konduktor tramwajowy p. Borowski z ul. Staszica, zyskując za swój roztropny postępek uznanie publiczności. (k.)

— * **Napad rabunkowy.** P. Skowrońska Gertruda, zam. przy ul. Szyperskiej 3 napadniętą została w piątek popołudniu w bramie przy ul Szyperskiej 3, przyczem napastnicy wyrwali jej z ręki tekę zawierającą 1 400 zł, książkę kasową i inne przedmioty. Jako podejrzanych o popełnienie tej kradzieży ujęto Piaseckiego Ignacego, zam. przy ul. Szewskiej 12 i Nadolińskiego Franciszka, bez mieszkania. Poszukuje się jeszcze trzeciego podejrzanego, Franciszka Szramę, który się ukrywa. (k.)

— * **Kradzieże i włamania.** Dnia 21 bm. skradziono p. Hödt Reinholdowi, zamieszkałemu w Opalenicy pow. Grodzisk, rower marki „Artos" nr. fabr. 13 607, pozostawiony na chwilę na podwórzu domu przy ul. Fr. Ratajczaka. — W Pałacu Sztuki na P. W. K skradziono p. Arnoldównie Róży, zam. w Krakowie, torebkę damską, zawierającą 150 zł i dokumenty osobiste. — W lokalu „Morskie Oko" przy ul. Młyńskiej skradziono p. Borkiewiczowi, zam. przy ul. Krętej 24, płaszcz wart. 300 zł. Jako obwinionego ujęto Adamskiego Ludwika, lat 26, bez mieszkania, któremu skradziony płaszcz ten odebrano. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Napadnięto** w Bydgoszczy w sieni mieszkania przy ul. Pomorskiej 13, 53-letnią Katarzynę Fangową. Nieznany osobnik wyrwał jej z ręki torebkę z zawartością 76 zł. Wdrożony natychmiast pościg pozostał narazie bez wyniku. (k.)

— * **Spaliły się** w Klonówcu w powiecie leszczyńskim 3 stogi żyta własność rolnika Leona Szulca wartości około 5 600 zł. Zachodzi podejrzenie, iż ogień został podłożony. (k.)

— * **Motocyklista najechał rowerzystę** na szosie pomiędzy Gostyniem a Lesznem, przyczem 46-letni kolarz Józef Luszko z Leszna poniósł śmierć na miejscu. Motocyklem kierował Edward Woltman z Leszna z zawodu pianista. Jak się w dochodzeniach okazało, wypadek spowodował śp. Luszko, który w ostatniej chwili skierował rower pod motocykl. (k.)

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Życiowe rozbitki".
Aurora: „Bezimienni bohaterowie".
Bajka: „Uwodziciel".
Casino: „Uwodziciel"
Colosseum: „Sitting Bull, wódz czerwonoskórnych".
Edison: „Skandal w Petersburgu"
Kapitol: „Carewicz".
Metropolis: „Grzesznica bez grzechu".
Odeon: „Rasputin i kobiety".
Renaissance: „Niebezpieczny szlak".
Słońce: „Bezbożne dziewczę".
Stylowe: „Erotikon".
Wilsona: „Książe student".

Przy dolegliwościach żołądkowych, zgadze, osłabieniu, łaknienia, obstrukcji, ucisku w okolicach wątroby, złem samopoczuciu, drżeniu kończyn, senności, szklanka naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa** działa szybko i ożywczo na osłabione trawienie. Sprawozdania lekarskie z krajów podzwrotnikowych chwalą wodę **Franciszka Józefa** jako czynny środek domowy przeciwko czerwonce, jak również przeciw chorobom żołądka, występującym na skutek malarji. Żądać w apt. nw 4031

— * **Pod zarzutem uprowadzenia małoletniej** aresztowano w Śmiglu zamieszkałego tam poddanego austrjackiego, inżyniera rolniczego 36-letniego Józefa Konrada Turka W dniu 21 bm Turek uprowadził w nieznanym kierunku 18-letnią Jadwigę Wawrzyniakównę z Śmigla. (k)

— * **Szkielet wykopano** w Gałowie w pow. szamotulskim w czasie prac ziemnych w parku. Przypuszcza się, że szkielet mógł już leżeć w ziemi około 80 lat Według opowiadań starszych ludzi w dawniejszych czasach na wspomnianem miejscu znajdować się miał cmentarz, na którym grzebano zmarłych na cholerę. (k.)

— * **Pożar wybuchł w lesie państwowym** w Pustelni w pow. szamotulskim, przyczem poszło z dymem około 1 000 metrów sześciennych drzewa opałowego wartości do 10 tys. zł. Jak się okazało, ogień spowodowano niedbalstwem w czasie palenia gałęzi w lesie przy przygrzewaniu potraw. (k.)

— * **Do rowu wjechał pod Niechanowem** w pow. gnieźnieńskim autobus kursujący na linji Witkowo-Gniezno, kierowany przez szofera Władysława Palacza z Gniezna. Wskutek wypadku powypadywały wszystkie szyby z okna autobusu. Z pasażerów nikt nie poniósł szwanku. (k.)

— * **Samochód ciężarowy wjechał w stado bydła.** Na szosie pomiędzy Wielką Klonią a Karczewem w pow. tucholskim wjechał samochód ciężarowy pewnej firmy z Sępolna w stado bydła, łamiąc jednej krowie nogę, tak że natychmiast musiano ją dobić, a dwie dalsze poważnie kalecząc. Szofer, który spowodował wypadek, nie raczył nawet stanąć, lecz czemprędzej umknął. (tt)

— * **Zwłoki wisielca** gospodarza Zlota znaleziono w Małych Szczepankach pod Grudziądzem we własnem mieszkaniu. Ponieważ denat nie żył w zgodzie z rodziną i zachodzi możliwość upozorowanego samobójstwa, aresztowano żonę Zlota i jego syna Aleksandra, a zwłoki przewieziono do kostnicy szpitala miejskiego w Grudziądzu, celem przeprowadzenia sekcji i stwierdzenia przyczyny śmierci Denat ulegał, jak rodzina twierdzi, napadom obłędu, więc być może, że podczas takiego napadu sam targnął się na swe życie. (x.)

— * **Skutki opilstwa.** Szofer Guziak z Wejherowa, jadąc samochodem szosą w stronę Luzina, najechał w pobliżu zabudowań gospodarza Erdmańskiego na drzewo przydrożne, przyczem samochód został poważnie uszkodzony. Podchmielony G. napadł po wypadku na mieszkanie Erdmańskiego, domagając się od gospodarza w sposób niewłaściwy furmanki. Wyproszono go więc z mieszkania. Zirytowany odprawą szofer, chwycił leżącą przed domem siekierę i rozbił drzwi mieszkania. Gospodarz w obawie o swoje życie, strzelił z dubeltówki w kierunku napastnika, raniąc go ciężko. Guziaka odstawiono do lecznicy miejskiej, gdzie po kilku godzinach zmarł. (ski.)

— * **Pod zarzutem włamania** do fabryki cukierków p. Zagłobińskiego przy ul. Mostowej 15 aresztowano 23-letniego Stanisława Niedźwiadka, pomocnika handlowego z Lublina. Jak się okazało, Niedźwiadek nigdzie niemeldowany policyjnie, jest poszukiwany również przez władze sądowe w Lublinie za defraudację 2 tys. złotych. Stwierdzono, że interesował się on niezwykle składem p. Zagłobińskiego przy ul. Mostowej 15 i w dniu poprzedzającym włamanie był w biurze firmy i pytał się o jakąś znajomą, a również widziano go wieczorem kilkakrotnie w pobliżu składnic. (k.)

— * **Wykolejenia.** Dziś 23 bm. o godz. 0,05 nastąpiło na stacji Września wykolejenie parowozu pociągu towarowego nr. 6183, wskutek starcia grupy przetokowej. W związku z tym wypadkiem skierowano pociągi pospieszne nr. 1303 i 1304 oraz pociąg wycieczkowy 1322 i osobowy 1312 przez Toruń do Poznania względnie Warszawy. Przy pociągu osobowym nr. 1311 i 1314 zarządzono przesiadanie podróżnych. Dochodzenia w toku.

Z powodu wykolejenia podczas przetaczania wagonów towarowych w Ostrowie, dnia 22 bm. o godz. 23,42, nastąpiła przerwa w ruchu w kierunku Poznania, która spowodowała znaczniejsze opóźnienia pociągów pospiesznych i osobowych.

— * **Na gorącym uczynku kradzieży** roweru przytrzymano na ulicy Fr. Ratajczaka 25-letniego Leona Jankowskiego, zamieszkałego przy ul. Mokrej 12. (k.)

— * **Samobójstwo** popełniła w mieszkaniu przy ul. Kraszewskiego 9 przez powieszenie się żona kupca Elli B. Rano znaleziono już martwe zwłoki, a samobójczyni zamknęła się w swym pokoju i powiesiła się na drzwiach, które otworzyć musiano przemocą. (k.)

JARMARKI

— * **Czarnków.** Dnia 1 października br. odbędzie się tutaj targ na konie i bydło.

— * **Jaraczew,** pow. Jarocin. We wtorek, dnia 1 października br. odbędzie się tu jarmark ogólny i to: na konie, bydło, świnie i towary kramne

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** („Tydzień Dziecka"). W środę, 18 bm. odbyło się zebranie, zwołane przez p. prezydenta miasta Barciszewskiego, celem utworzenia komitetu dla zorganizowania „Tygodnia Dziecka" w Gnieźnie. Do komitetu tego zostali wybrani pp.: dr. Urbański — prezes, Kasprowiczowa — wiceprez., Kembłowski — sekretarz, dyr Fischer — skarbnik, dyr Birkfellner, insp. Kuna, dr. Musiał, dr Pajzderski i Wnukowska jako członkowie.

— (Dokształcające kursy zawodowe.) Związek Tow Czeladzi Rzemieślniczej z dniem 1 października rozpoczyna kursy rysunkowe: 1. uzupełniające a) dla czeladzi stolarskiej i pokrewnych zawodów; b) dla czeladzi ślusarskiej i pokrewnych zawodów; c) kurs praktyczny dla czeladzi fryzjerskiej; 2. nowe kursy rysunkowe dla czeladzi a) ślusarskiej i pokrewnych zawodów, b) stolarskiej i pokrewnych zawodów, c) murarskiej i ciesielskiej, d) szewskiej, c) kurs praktyczny dla czeladzi fryzjerskiej. Do wykładów zaangażowano pierwszorzędne siły nauczycielskie z bardzo dobrą praktyką zawodową. — Kursy uzupełniające trwać będą 80 godzin, natomiast nowe kursy obejmują czas 150 godzin Zgłoszenia przyjmuje się w kancelarji Miejskiej Szkoły Handlowo-Przemysłowej w czwartek i sobotę o godzinie 7,30—8,30 wieczorem. Ostatni termin przyjęcia 24 bm. (br.)

— * **Szamotuły.** (Na P. W. K.) Idąc śladem innych miast, wysyła tutejszy magistrat na rachunek miasta wszystkich swych urzędników, funkcjonarjuszy i stałych robotników miejskich w dwóch partjach na Powszechną Wystawę Krajową Radość, przedewszystkiem u robotników miejskich jest wielka.

— (Pożar w kinie.) Podczas przedstawienia kinematograficznego w sali pani Sundmannowej w Szamotułach wybuchł pożar z powodu krótkiego spięcia. Straż pożarna była natychmiast na miejscu, dlatego spaliły się tylko dwa filmy.

— (Pielgrzymka do Częstochowy.) W piątek, dnia 18 października rb. udaje się z Szamotuł pielgrzymka do Częstochowy i to pod przewodnictwem ks. radcy Kaźmierskiego. Koszta podróży wynoszą w obie strony 3 klasą 31,80 zł, a 2 klasą 47,50 zł (z Poznania).

— (10-lecie gimnazjum.) Dnia 15-go października obchodzi Państwowe Gimnazjum 10 rocznicę swego istnienia. Po nabożeństwie w kolegjacie z okolicznościowem kazaniem, odbędzie się akademja w auli gimnazjalnej, a następnie obiad w sali hotelu „Eldorado" i schadzka towarzyska. Zaproszeni będą przedstawiciele władz, rodzice oraz wszyscy dotychczasowi abiturjenci. Zamierza się również zaprosić uczniów b. szkoły rolniczej, która w roku 1919 została przeistoczona na państwowe gimnazjum. (o)

— * **Czerniejewo.** (Poświęcenie dzwonów.) W niedzielę dnia 15 bm. po nabożeństwie odbyło się poświęcenie dzwonów kościelnych w Czerniejewie. Podczas sumy, którą odprawił miejscowy proboszcz, wygłosił kazanie zastosowane do uroczystości ks. prob Dziadzia z Pawłowa. Po sumie wyruszono z procesją do miejsca, gdzie stały dzwony. Ks dziekan Fierek z Wrześni w otoczeniu kilku duchownych i hrabiostwa Skórzewskich z Czempinia poświęcił trzy dzwony, które dostarczyła odlewnia p. Białkowskiego z Poznania.

— * **Bydgoszcz.** (Wyjaśnienie.) P. Bolesław Szubert donosi nam w związku z notatką, zamieszczoną u nos 14 bm., że aresztowanie nie nastąpiło z powodu rzekomego oszustwa, jak mylnie podano, lecz na skutek bezpodstawnych pogłosek o rzekomo zamierzonej ucieczce zagranicę z powodu długów. Aresztowanie było bezpodstawne i sędzia zwolnił p Szuberta natychmiast po przesłuchaniu. Pan Szubert zapowiada, że będzie ścigał sądownie tych, którzy szerzą o nim fałszywe pogłoski.

— * **Chodzież.** (Kradzież z włamaniem.) W nocy na 18 bm. włamano się do mieszkania rolnika Reinholda Schroedera w Strużewie i skradziono większą ilość odzieży, wartości 6 800 zł. Za zuchwałemi włamywaczami wdrożono natychmiastowe dochodzenia. (k)

Z POMORZA

— * **Grudziądz.** (Pożary.) W Pilewicach pod Grudziądzem zniszczył pożar na majątku p. A Ossowskiej długą na 60 m stodołę, napełnioną tegorocznem żniwem. Straty wynoszą przeszło 100 tys. zł. Przyczyna pożaru dotąd nie została ustalona W Kaliskach spaliła się piekarnia, którą dzierżawił piekarz Brzozowski; ogień przeniósł się na dwupiętrowy dom mieszkalny, własność tartaków Elbego i zamienił go w perzynę; dziesięć rodzin straciło dach nad głową. W Grudziądzu powstał niebezpieczny pożar w trzypiętrowej kamienicy kupca Mentzla; straż pożarna ugasiła wprawdzie pożar, lecz straty wskutek ognia i zalania mieszkań wodą podczas akcji ratowniczej są znaczne. (x)

— * **Chojnice.** (Wypadek w tartaku.) W Rytlu pod Chojnicami rozpadła się w tartaku właściciela Kreńskiego w biegu znajdująca się maszyna zapędowa, z nieustalonej przyczyny, na drobne części Straty są znaczne a 130 ludzi pozbawionych zostało na dłuższy czas zajęcia. Z ludzi na szczęście nikt nie odniósł szwanku, ponieważ w chwili katastrofy nikogo nie było w hali maszynowej. (Es.)

Z WOJ. WSCHODNICH

— * **Sarny.** (Budowa gimnazjum.) — Przed sześciu laty zawiązał się w Sarnach „Komitet Budowy Gimnazjum w Sarnach". Dzięki wysiłkom jego zbudowano narazie obszerny dom piętrowy, przeznaczony na bursę, w której może znaleźć pomieszczenie 100 uczniów. Do zupełnego wykończenia budowy oraz zakupienia najniezbędniejszego urządzenia wewnętrznego potrzebną jest suma około 15 000 złotych, których zdobycie przechodzi siły Komitetu. Zbytecznem dodawać, że bursa taka jest doniosłą placówką polskości na głębokich kresach wschodnich, i niedoprowadzenie do skutku tak pięknego dzieła byłoby wielką szczerbą w uczciwych poczynaniach na rubieżach Polski. — Ostateczność więc zmusza Komitet do zapukania do ofiarności w najgłębszem przekonaniu, że prośba znajdzie oddźwięk w patrjotycznych sercach. Ofiary należy nadsyłać pod adresem prezesa Komitetu p. Apolinarego Despinoix, dyrektora gimnazjum państwowego w Sarnach.

Wszechpolski zjazd samodzielnych stolarzy

Pierwszy dzień obrad

W niedzielę i dziś obradował w Poznaniu dwudniowy ogólno-polski zjazd mistrzów stolarskich i pokrewnych zawodów. O godz. 10,45, po nabożeństwie w kościele ,podominikańskim, uformował się imponujący pochód, który ruszył z orkiestrą na czele ulicami: Dominikańską, Wielkiemi Garbarami, Wielką, przez Stary Rynek, Nową, Plac Wolności i ul. Fr. Ratajczaka do Domu rzemieślniczego. W pochodzie wzięło udział przeszło 500 delegatów ze sztandarami różnych cechów poznańskich i zamiejscowych

Krótko po 11-ej wielka sala Domu zapełniła się uczestnikami. Przybyli delegaci z najdalszych zakątków Polski oraz wszystkie niemal cechy miejscowe.

Zjazd otworzył treściwem przemówieniem prezes Związku Cechów Stolarskich, radny Stanisław Libera, witając przedstawicieli duchowieństwa i władz miejscowych m. innemi radcę Magistratu Czaszę, delegata Izby rzemieślniczej w Bydgoszczy, pana senatora Seydę, przedstawiciela P. W. K. Müllera, dyr. szkół dokształcających Stillera. W końcu wskazał na ważność Zjazdu, który winien przynieść nowe wytyczne dla przyszłości zawodu stolarskiego. Przemówienie swe zakończył p. Libera okrzykiem na cześć Rzeczypospolitej.

Na marszałka obrad poproszono radnego m. Warszawy Adama Jaszczołta. Ponadto do stołu prezydjalnego zaproszono pp.: Hoffmanna, jako wicemarszałka, na sekr. Erenberga.

Pięknem przemówieniem marszałka zainicjowane zostały dalsze obrady.

Pod punktem: przemówienia powitalne, składali życzenia m. in. pp radca Czasz w im. m. Poznania i prezydenta Ratajskiego, radca Słomiński im. Bractwa Kurkowego w Poznaniu, Rady Miejskiej, inż. Namysł w im. izby rzemieślniczej poznańskiej, inż. Müller w im. P. W. K., dyr. szkół dokształcających Stiller, delegat izby rzemieślniczej w Bydgoszczy Dutkowski, prezes Zw. Towarzystw Przemysłowych i Rzemieślniczych p. Fr. Górczak.

Redaktor Adam Piotrowski składa życzenia w im. wydawnictwa i redakcyj naszych pism, dalej przemawiają pp. Michał Koszurko z Wilna, Miechert z Łomży, Żuromski z Poznania, delegat cechu murarskiego Mrugalski, prezes Tow. „Jedność", przedst. firmy „Blumwe" — Bydgoszcz, Krajewski z Bydgoszczy i inni.

Przystąpiono do istotnych obrad. Na porządku dziennym pierwszego dnia zjazdu znalazły się dwa referaty, a mianowicie: dyr. Szkoły zdobniczej w Warszawie Żnińskiego na temat „Stolarstwo, jako wyraz cywilizacji i kultury narodu" oraz ks. prob. Mroczkowski ze Swarzędza p. t. „Jak może się stolarstwo własnemi siłami przyczynić do rozwoju swego zawodu".

Pierwszy przemawiał dyr. Żninski. Referat jego pod względem naukowym był niezwykle ciekawy. Prelegent zaraz na początku sięgnął do czasów starożytnych, gdzie sztuka stolarska stała na niezwykle wysokim poziomie. Referat swój zakończył porównaniem dawniejszych stosunków w zawodzie stolarskim z obecnemi. Mówcę za wspaniały odczyt nagrodzono burzliwemi oklaskami.

Zkolei zabrał głos ks. prof Mroczkowski. Referat „Jak może się stolarstwo własnemi siłami przyczynić do rozwoju swego zawodu" wzbudził powszechne zainteresowanie. Prelegent z doskonałą swadą oratorską, jak gdyby sam nie był kapłanem a stolarzem, omówił pobieżnie bolączki obecnych warunków zawodu stolarskiego, wskazał na przyczynę zastoju w niezrozumieniu sztuki stolarskiej i wreszcie podał kilka sposobów wybrnięcia z ciężkiej sytuacji. Pierwszą zasadą podniesienia zawodu stolarskiego według słów prelegenta jest wzmożenie sił i pracy organizacyjnej w cechach. I ten referat nagrodzono hucznemi oklaskami.

Po wyczerpaniu porządku obrad zjazd zamknięto, poczem uczestnicy udali się na wspólny obiad do Jarockiego, a po obiedzie zwiedzono gremjalnie wystawę.

TEATRY

— * **Z Teatr Wielkiego.** Dziś, w poniedziałek „Wesoła wdówka". We wtorek pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego opera Verdi'ego „Bal maskowy" z pp. Bojar-Przemieniecką Fontanówną, dr Roesslerówną, Drabikiem i Karpackim. W środę wspaniale wystawiony balet „Pan Twardowski"; wszystkie dotychczasowe przedstawienia były wyprzedane do ostatniego miejsca. W czwartek „Carmen" z pp Szafrańską i Perkowiczem (pierwszy raz). Operę poprowadzi kapelmistrz Tyllia, który po długiej chorobie stanie po raz pierwszy przy pulpicie.

— * **Z Teatru Polskiego.** Cały tydzień do końca wystawy repertuar wypełni świetna krotochwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia", która w ubiegłą sobotę przekroczyła setkę przedstawień i rozpoczęła nową serję. — Tak wybitnego powodzenia nie zdobyła jeszcze żadna sztuka od istnienia Teatru Polskiego w Poznaniu. W próbach komedja Wojciecha Bogusławskiego „Spazmy modne" w reżyserji p. Wysockiej i „Para nie para" Z. Kaweckiego, w reżyserji p Młodziejowskiej.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś i dni następnych gościnne występy znakomitego artysty scen polskich Antoniego Fertnera w świetnej farsie francuskiej p. t. „Pan naczelnik... to ja". Publiczność, szczelnie wypełniająca salę, darzy niemilknącemi oklaskami naszego znakomitego gościa, którego rola „Pana naczelnika" jest jedną z najlepszych w jego bogatym repertuarze. Obsadę stanowią pp. Fiszerówna, Gruszecka, Peszyńska oraz pp Chmurkowski, Płonka-Fiszer, Smoczyński, Stróżewski, Kitka-Sokołowski, Tylczyński i Bystrzyński.

Teatr „Rewja" na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19 min 15, wielka rewja p. t. „Kulig", o godz 22 min 15 pełna humoru „Jazda na Wystawę". 120 osób na scenie — 800 kostjumów Bilety wcześniej nabywać można w składzie cygar p Zygarłowskiego, ul. Gwarna, narożnik ul 27 Grudnia i w kasie teatralnej przy ul Śniadeckich 12. dw 1586

KWINTET HOLENDERSKI wystąpi w Poznaniu w czwartek, dnia 26 września wiecz., o godz. 8, w sali Domu Ewangelickiego. Wykonawcy: Fernando Zepparoni, skrzypce — Huib. v. d. Burg, wiola — Co. v d. Beek, wiolonczela — W. v. Hoek, flet — Róża Spier, harfa. Świetny ten zespół o rzadkiem zestawieniu instrumentów, składa się z najwybitniejszych artystów holendrów, zajmujących wybitne stanowiska profesorów w najwyższych uczelniach muzycznych Holandji. Kwintet Holenderski wykona bardzo interesujący program składający się z utworów Rameaua, Mozarta, Ropartza i Smita. Wybitną indywidualnością w zespole jest świetna harfiarka p Róża Spier, prof. konserwatorjum w Hadze i Amsterdamie, której najgłośniejszy kompozytor holenderski L. Smit poświęcił swój Kwintet. Utwór ten na flet, skrzypce, violę, wiolonczelę i harfę, wykonany zostanie na czwartkowym koncercie. Wyjątkowo niskie ceny biletów (od 2 do 8 zł), dają możność wszystkim usłyszenia tego świetnego zespołu kameralnego Przedsprzedaż biletów u p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, w dzień koncertu od godz. 7 wieczorem przy kasie. zw 19 917

Teatr Wielki

DZIŚ — „Wesoła wdówka", operetka Lehara.

Wtorek, 24. 9. „Bal maskowy", opera Verdi'ego.

Środa, 25. 9. „Pan Twardowski", balet Różyckiego.

Czwartek, 26. 9. „Carmen", opera Bizet'a.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia".

Wtorek, 24. 9. „Maman do wzięcia".

Środa, 25. 9. „Maman do wzięcia".

Czwartek, 26. 9. „Maman do wzięcia".

Teatr Nowy

DZIŚ — „Pan naczelnik... to ja!" Występ gościnny A. Fertnera.

Wtorek, 24 9. „Pan naczelnik... to ja". — Gościnny występ Antoniego Fertnera.

Środa, 25. 9 „Pan naczelnik... to ja". — Gościnny występ Antoniego Fertnera.

Teatr „Rewja" na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig" —

O godz 22 arcywesoła rewja „Jazda na wystawę".

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p Zygarłowskiego narożnik ul Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul Śniadeckich 12 Na P W K., Dwór Huggera, Centr. Rest. P. W. K.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

CZY SZCZĄTKI KRÓLA?

Z Krakowa piszą nam:

Historja maleńkiego sarkofagu, który znajduje się na Wawelu, a mieści rzekomo szczątki króla Stanisława Leszczyńskiego, przedstawia się w zwięzłym skrócie jak następuje:

Stanisław Leszczyński umarł, jak wiadomo w Nancy, wskutek poparzenia i zwłoki jego złożono w kościele Matki Boskiej de Bon Secours. Było to w r. 1766. W czasie rewolucji tłum wywlókł trumnę z podziemi, rozbił, zdarł ze zwłok koronę, berło i strzępy płaszcza, a jeden ze złoczyńców uderzył czaszkę łopatą i odłupał kawałek szczęki. Po rewolucji wszakże szczątki przechowane prawdopodobnie przez O. O. Minorytów, którzy mieli pieczę nad grobami królewskiemi, zostały złożone w grobowcu i zamurowane.

W r. 1814 przybył do Nancy generał Sokolnicki, krewniak Leszczyńskiego. Dowiedziawszy się, że pewien robotnik w Nancy posiada kawałek szczęki, którą od czaszki króla odrąbano, nabył ją i zabrał ze sobą, jak również inne pamiątki po królu, które mu pozwolono wziąć, jak np. tablicę czarnego marmuru z kominka, przy którym król się spalił, kawałek opalonego szlafroka itp.

W tymże roku przyjechał gen. Sokolnicki do Poznania. W katedrze odbyło się uroczyste nabożeństwo przy katafalku, na którym spoczywał maleńki sarkofag, z Nancy przywieziony. Po nabożeństwie wygłosił gen. Sokolnicki przemówienie z którego wynikało, że przywiózł ze sobą w sarkofagu nietylko szczękę, ale palec i części wnętrzności królewskich. Części te przeznacza do złożenia w grobowcu Mieczysława i Bolesława Chrobrego w Poznaniu, zaś szczękę złoży w grobach wawelskich za pozwoleniem cara Aleksandra. O palcu mówił górnie ale niezrozumiale, że „palec nieskazitelny, co do historycznych zbiorów należy, będzie tłomaczył Sybilli polskiej te rysy, które sam kreślił dla wzoru swych naśladowców".

Sarkofag nie poszedł na Wawel, ale był przechowywany w warszawskiem Towarzystwie Przyjaciół Nauk i razem z jego bibljoteką został przewieziony do Petersburga i złożony w Akademji Nauk. Gdy przypadkiem się wykryło, co zawiera, car Mikołaj kazał złożyć go w grobie Stanisława Augusta w kościele św. Katarzyny. W zeszłym roku pewien emigrant polski przywiózł trumienkę do kraju i zdeponował w zbiorach wawelskich na ręce dra Marjana Morelowskiego, tyle zasłużonego kustosza i pomnożyciela tych zbiórów, a to za protokołem urzędowym. Trumienka zawiera, jak już donosiłem, kawałek zetlałej materji, ułamek szczęki oraz kostkę z palca.

W ten sposób drogi jakiemi szedł sarkofag na Wawel są zupełnie wyjaśnione. Nie jest natomiast wyjaśnioną proweniencja ani autentyczność szczątków królewskich. Sokolnicki w żadnym razie nie dostał ich z grobowca królewskiego w Nancy. W poznańskiej mowie swojej wspomniał wprawdzie, właściwym sobie górnym stylem, że „Lotaryńczycy, w dowód bratniej ku nam miłości, zrobili z nami podział najdroższych odrobin ciała ich uwielbianego władcy", ale gdy magistrat miasta Nancy o tem się dowiedział, zarządził natychmiast zbadanie stanu grobowca i zwłok królewskich, a urzędnicy stwierdzili protokolarnie, że wszystko jest w takim stanie, jak przy zamurowywaniu grobowca w r. 1803. Na podstawie tego protokołu magistrat m. Nancy zaprotestował przeciw rzekomemu „dzieleniu się szczątkami króla" i Sokolnickiego w tym punkcie zdezawuował. Pozostaje więc pewnem tylko to, że owe szczątki Sokolnicki w Nancy z prywatnych rąk nabył i do kraju przewiózł, lecz nie jest udowodnione, czy są to istotnie szczątki nieszczęsnego króla - wygnańca. Z. K.

Krzesło Mickiewicza w celi Konrada. Z Wilna piszą nam: Odrestaurowanie tzw celi Konrada w murach po-Bazyljańskich, gdzie był więziony Mickiewicz, zbliża się ku końcowi i na 9 października, na 350 lecie Uniwersytetu, będzie ukończone. Cela Konrada, gdzie „obiit Gustavus, natus est Conradus" jest częścią kompleksu złożonego z trzech pokoi i wielkiego korytarza. Do celi nadesłali dr Gorecki z Paryża krzesło, które było własnością Mickiewicza. (wt)

NOTATKI REGJONALNE

BADAJMY NASZE PODHALE

Podhale nie jest jeszcze dostatecznie zbadane pod wielu względami. Na zebraniu krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geograficznego, dyrektor Muzeum Tatrzańskiego, p. Juljusz Zborowski wygłosił w tej materji odczyt, zatytułowany „W sprawie programu badań etnograficznych na góralszczyźnie", a wielce pouczający i aktualny.

Wiele zjawisk — mówił dr. Zborowski — występuje w szczątkowych lub zamierających formach; do nich też należy zabrać się coprędzej, aby nie było zapóźno. Tak np. ludowe budownictwo. Dwie prace Matlakowskiego są już nieco przestarzałe, a obejmują tylko szczupły obszar Zakopanego i najbliższej jego okolicy. Po wojnie zanikło dawne, prymitywne budownictwo a rozpoczęło się przystosowywanie domów do potrzeb letników. Należy zwrócić uwagę na drewniane domy piętrowe na Orawie i charakterystyczne formy konstrukcyjne Spisza. Mała cząstka tych nielicznych już okazów opublikowana została w pierwszej części wzorowego wydawnictwa Wiktora Barabasza. Na ukończeniu jest praca o prymitywnem budownictwie średnio i wysokogórskich szałasów pasterskich.

Zaczęte badania nad strojem góralskim napotykają na trudności finansowe, a tymczasem dawna prosta wykwintność kroju i motywów zdobniczych coraz bardziej się wypacza w kierunku „miejskim". Resztki dawnych form i dawnej kultury materjalnej, np. łowiectwo, uprawa roli, życie domowe odświętne i codzienne, prawo spadkowe i pasterskie, to niezbadane jeszcze szczegółowo dziedziny. Praca o szałasnictwie i wysokogórskiem pasterstwie jest niemal ukończona. Prowadzi ją dr. Zofja Pacewiczówna na obszarze Tatr polskich a także i czeskich. Starodawną nomenklaturę topograficzną na obszarze Tatr i ich bliższej okolicy należy badać póki się da na materjale żywym, istniejącym; jeszcze będzie dość czasu na rozpatrywania archiwalne. Do tych badań walnie przysłuży się nowa mapa p. Tadeusza Zwolińskiego, który pieczołowicie zebrał, uporządkował i umieścił na niej nieznane dotąd lokalne nazwy mniejszych osiedli góralskich, zwłaszcza w okolicach regli wschodnich (Kopy Sołtysie itp.)

Nad instrumentami, pieśniami i melodjami podhalańskiemi oddawna pracuje prof. dr. Adolf Chybiński ze Lwowa. Miłośnicy „nut" Sabałowych i Bartusiowych z niecierpliwością oczekują pojawienia się doskonałych podobno materjałów w opracowaniu p. Stanisława Mierczyńskiego z Warszawy. Gorzej jest z tańcami podhalańskiemi. Do utrwalenia tych niezliczonych „drobnych", „zbójnickich" i „krzesanych" potrzebaby doskonałych aparatów kinematograficznych. Jak mogłoby zakopiańskie Muzeum prowadzić tak kosztowne badania, gdy brak mu paru setek złotych na opalenie sal muzealnych zimą i na sprawienie paru szaf na okazy etnograficzne, które marnieją w oczach!

A zostaje jeszcze prześliczna, odwieczna gwara podhalańska, jakże różna od pogawędek rozzuchwalonych „fiakrów" z Krupówek. Szczątki tej gwary tułają się po Dzianiszach, Witowach, Czarnych Dunajcach i Czarnych Górach; trzeba tylko pochodzić, wsłuchiwać się i notować. A przydałby się i specjalny fonograf.

Problemy te mają głębsze znaczenie. Dokładne zbadanie naszej polskiej góralszczyzny wykaże jak daleko idzie „na boki" wpływ podhalańskiego elementu. Uzupełni się w ten sposób etnograficzna mapa naszych kresów południowych, bo nie powinniśmy się łudzić, że je dobrze znamy.

J. Mł.

KSIĄŻKI NADESŁANE

Dr. Henryk Marjański, adwokat: „Kult Żywego Słowa". O wymowie i rodzajach krasomówstwa. Warszawa, 1929. Nakł. księgarni F. Hoesicka.

Ks. Józef Makłowicz: „Kazimierz Pułaski. Konfederat barski". Życiorys i deklamacje. Poznań 1929 Nakładem Autora.

Dr. Antoni J. Mikulski: „Z pamiętnych dni". (Garść wspomnień z przeżyć w listopadzie 1918 w Białej małop.) Biała 1929. Nakładem autora.

James Oliver Curwood: „Tajemnica Johna Keitha". Warszawa 1929. Tow. Wydawnicze „Rój".

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Poprawne nazwy miejscowości. Niedawno zaznaczaliśmy, że urzędowo ustalone nazwy miejscowości w Polsce bywają czasem fantazyjne lub wprost błędne, jak tego dowodzi powiat „lesznowski", który powinien nazywać się leszczyńskim. Obecnie może się te niedokładności wyrówna. Ministerstwo spraw wewnętrznych stworzyło komisję, która ma ustalić nomenklaturę miejscowości w Polsce. Akademja Umiejętności, która została wezwaną do wyznaczenia dwu przedstawicieli, powołała do tej pracy prof. Kazimierza Nitscha z Krakowa, oraz ks. proboszcza Stanisława Kozierowskiego z Winnejgóry w Wielkopolsce, tyle zasłużonego badacza na tem polu, a docenta naszego Uniwersytetu. Pewnie i Leszno doczeka się teraz swej językowej rehabilitacji!

Prochy Lelewela w Polsce. Z Wilna piszą nam: Jak już donosiłem, z okazji 350-lecia uniwersytetu Stefana Batorego, sprowadzone z Paryża zwłoki Joachima Lelewela, uczonego historyka, członka Rządu listopadowego, zostaną uroczyście pochowane w Wilnie. Prochy przyjęte były w Gdyni, w imieniu Wilna, przez prez. Folejewskiego i, w imieniu uniwersytetu Stefana Batorego, przez prof. ks. Świrskiego. Aż do dnia uroczystego pogrzebu, t. j. do dnia 9 października prochy spoczywać będą w kaplicy Bożego Ciała. (np)

LITERATURA

Honorarjum za „Ludzi bezdomnych". P. Piołun-Noyszewski we wspomnieniach swych o Żeromskim, wydanych p. t. „Stefan Żeromski" opowiada charakterystyczny epizod, malujący dosadnie stosunek wydawców do pisarzy. P. Marja Reutt, której nazwisko wspomniane jest w książce w związku z wspomnianym epizodem, wydrukowała ostatnio w pismach list wyjaśniający. Według tego listu epizod przedstawia się następująco. P. Oktawja Żeromska zwróciła się, jako do dobrej znajomej, do p. M. Reutt, zawiadamiając, że pragnie sprzedać drugie wydanie „Ludzi bezdomnych". Autor był wtedy chory, a życiu ego groziło poważne niebezpieczeństwo. Po naradzie w księgarni, w której pracowała p. Reutt (f-a G. Sennewald), zdecydowano zaofiarować za 2 tysiące egzemplarzy 750 rubli. P. Żeromska zapytana o warunki z pewnym niepokojem zażądała... sto pięćdziesiąt rubli. Gdy dowiedziała się, jaką sume może uzyskać, rozpłakała się ze wzruszenia. Za tę sumę można było wywieźć chorego pisarza do Zakopanego. Charakterystycznym jest tu fakt, że firma nakł. Fiszera ofiarowywała za toż wydanie trzysta rubli. Doszła do skutku wreszcie tranzakcja z Gebethnerem i Wolffem, która to księgarnia zapłaciła za drugie wydanie „Ludzi bezdomnych" sumę tysiąca rubli. (tk)

TEATR

Repertoar tłomaczony w Warszawie. Donoszą nam z Warszawy: Teatry miejskie — jest ich jak wiadomo trzy: Narodowy, Nowy i Letni — przygotowują obok repertoaru polskiego obfity zapas sztuk tłomaczonych. W Nowym grana będzie już wkrótce O'Neilla słynna „Annie Christie". W Narodowym bierze się pod uwagę „Magję" G. K. Chestertona, „Koniec wędrówki" („Journeys end") Cedrica Sherifa w przekładzie F. Sobiemowskiego, najnowszą sztukę Shawa „Cesarzyk amerykański" Czapka „Życie owadów" Kaisera „Obywatele z Calais" (tytuł powinien brzmieć właściwie: „Mieszczanie z Calais") i Morsellego „Glauco".

W Teatrze Nowym projektuje się Shawa „Dom złamanych serc" i Pirandella „Diana i Tuda". W Letnim „SonMari" Geraldyego i parę fars francuskich. (tw)

MUZYKA

P. Wanda Wermińska na scenie warszawskiej. Z Warszawy piszą nam: P. Wanda Wermińska zawarła kontrakt z dyrekcją Teatrów Warszawskich i wchodzi ponownie do personelu opery warszawskiej, na której ostatnio zjawiała się tylko gościnnie. Nieporównana w roli Carmen, p. Wermińska w bieżącym sezonie kreować będzie pierwszorzędne role w kilku operach. (mw)

VARIA

„Z zagadnień wyznaniowych w Polsce". Pod tym tytułem zebrał p. Wiktor Piotrowicz w książce Wilno 1929 kilkanaście swych artykułów, poruszających zagadnienia wyznaniowe i drukowanych w różnym czasie w „Słowie Wileńskiem" Pomimo iż zagadnienia tu poruszane dotyczą przeważnie Ziem Wschodnich, to, zważywszy, że ziemie te zamieszkuje ludność należąca do siedmiu wyznań, stają się one zagadnieniami ogólnopolskiemi. Autor zajmuje się sprawami wyznaniowemi od strony życia codziennego nie konstruując polityki wyznaniowej, ani nie krytykując obowiązujących ustaw. Są to uwagi mogące stanowić podstawę do systematycznego i metodycznego opracowania poszczególnych zagadnień. Potrzebę takiego opracowania stwierdza wyraźnie autor w przedmowie swej ciekawej jako materjał książki. (vk)

NAUKA I ŻYCIE

FILOLODZY SŁOWIAŃSCY ZJADĄ SIĘ W PRADZE

W dniach od 6 do 13 października odbędzie się w Pradze I. Zjazd filologów słowiańskich. Protektorat objął prezydent Republiki Czeskosłowackiej, T. G. Masaryk; w skład Komitetu organizacyjnego wchodzą: prof. M. Murko jako przewodniczący, prof. J. Polivka zast. przewodn., prof. J. Horák sekretarz, prof. M. Weingart skarbnik.

Prace zjazdowe skupiać się będą w 3 sekcjach: historyczno - literackiej, językoznawczej i pedagogiczno-dydaktycznej. W sekcjach wygłoszone zostaną odczyty oraz przeprowadzone będą dyskusje nad szeregiem aktualnych zagadnień, często o znaczeniu zasadniczem. Przewidziane są następujące tematy dyskusyjne:

1) W sekcji historyczno - literackiej: Organizacja pracy bibljograficznej w dziedzinie literatur słowiańskich. Zasady naukowego wydawania dzieł pisarzy słowiańskich. Problemy ewolucji literatur słowiańskich. Najbliższe cele studjum średniowiecznych literatur słowiańskich. Problemy studjum porównawczego literatur słowiańskich i podań ludowych słowiańskich, jego cele i metody. Metoda synchronistyczna i cele studjum współczesnych literatur słowańskich. Nauka literatury a lingwistyka. Nowe kierunki nauki literatury. Folklor a historja literatury. Archiwa prozy i poezji ludowej. Poetyka i stylistyka i ich stosunek do historji literatury.

2) W sekcji lingwistycznej: Cele badania systemu językowego zwłaszcza słowiańskiego. Aktualne zagadnienia języka cerkiewno - słowiańskiego. Problemy transkrypcji fonetyckiej i fonologicznej na językach słowiańskich. Zasady geografji lingwistycznej. Metodyczne zagadnienia leksykografji słowiańskiej i in.

3) W sekcji pedagogiczno - dydaktycznej: Zastosowanie nowych kierunków lingwistycznych w szkołach średnich. Nauka języków i literatur słowiańskich w uniwersytetach. Wzajemna wymiana studentów szkół wyższych i średnich, oraz inne środki pogłębienia wzajemności słowiańskiej.

Komitet przygotowuje nadto wydawnictwo poświęcone Józefowi Dobrowskiemu, głównie zaś zagadnieniom jego wpływu na rozwój studjów filologiczno - historycznych u poszczególnych narodów słowiańskich

Program zjazdu przewiduje dalej urządzenie wystawy ku czci Dobrowskiego, oraz zwiedzenie Pragi, Brna iBratysławy, gdzie odbędzie się zakończenie zjazdu.

Jest rzeczą pożądaną, aby filologowie polscy wzięli jak najliczniejszy udział w zjeździe praskim, dając świadectwo coraz żywszego u nas ruchu w dziedzinie studjów słowianoznawczych. Wszelkich wyjaśnień udziela Komitet Zjazdowy, którego adres brzmi: Praga V, Břehová 5, I. (s. w.)

PISMA NADESŁANE

„Przegląd Współczesny". Miesięcznik. Nr. 89. Treść: Czesław Chowaniec: „Z dziejów powiedeńskiej polityki Jana III (Do genezy sprawy wschodniej)". — Adam Krzyżanowski: „Polska konjunktura gospodarcza w świetle teorji przesileń i przewidywań". — Aleksander Bregman: „Dziesięć iat Ligi Narodów (Tendencje dotychczasowej ewolucji)". — Stanisław Wędkiewicz: „Sekretarjat Ligi Narodów (Z wrażeń pobytu w Genewie jesienią 1928 r.)" — Rafał Blüth: „Tragikomedja snobizmu w życiu i twórczości Mikołaja Gogola". — Przegląd miesięczny: Życie umysłowe zagranicą. — Nowe wydawnictwa. Kroniki: Kronika zagraniczna. Kronika ekonomiczna. — Uwagi: „Dokoła organizacji uniwersytetów polskich". — „Kilka uwag o Polakach w Genewie". — „Przegląd Współczesny o Lidze Narodów".

„Tęcza". Ilustrowane pismo tygodniowe. Zeszyt 38. Treść: Od Redakcji. — J. Drobnik: „Merkantylizacja literatury". — Dr. W. St. Turczyński: „Kamil Cyprjan Norwid". — Dr. Z. Wojciechowski: „Zagadnienie litewskie w perspektywie historji (II)". — J. M. Taylor: „Biały statek" — „Chyrów". — J. S.: „Malownicze Marokko". — Dr. Gyp: „Trzeba się gimnastykować codziennie". — J. Sztandynger: „Niemożliwa mozajka". — S. Samulski: „Ciężki przemysł na P. W. K." — Światłocienie. — Życie teatralne. — Wśród książek — Z literatury czeskiej. — Wśród czasopism. — Świat wczoraj, dzisiaj i jutro. — Powieść i nowela: J. Weissner: „Szkoła orląt". — G. Marcinek: „Uśmiech z dna płotu". — S. A. Nawrocki: „Palaki" wśród tajgi". — Dr. Arend: „Praktyczne lekcje języka angielskiego". — Rozrywki umysłowe. — Okładka Ed. Johna.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Z kuźni genewskiej

Liga Narodów obrała nowy kierunek dla swych poczynań; świadczy o tem tok obrad obecnego Zgromadzenia. Znużyły się politykom genewskim sprawy polityczne; nowowybrany kurs wiedzie ich ku sprawom gospodarczym.

Nowy prąd ujawnił się w kilku wystąpieniach, żeby wspomnieć tylko o przemówieniach Hymansa, Brianda i Grachama. Otóż, rzecz ciekawa, każdy z wymienionych mówców rozwijał ten sam mniejwięcej temat: trzeba nowych wysiłków dla gospodarczej pacyfikacji świata, trzeba polepszyć położenie, które nie jest dotychczas normalne — a w tym celu trzeba dać dowody śmiałości i przedsiębiorczości. Każdy z mówców miał swój projekt konkretny ulepszenia świata; projekty te stanowić będą przedmiot rozległych dyskusyj; może zostaną uznane za utopje. niemniej ożywią atmosferę i usuną przykre wrażenie apatji, w jaką świat popadł po fiasku kongresu z r. 1927-go.

Belgijski minister spraw zagranicznych p. P. Hymans jako pierwszy podsycił płomień, wzniecony w Genewie dwa lata temu, rzucając myśl obniżenia taryf celnych, albo przynajmniej ich ustabilizowania. Inicjatywa ta jest ciekawa, jeśli się zważy, że angielski minister handlu przedstawił identyczny projekt, proponując gospodarcze „zawieszenie broni". Zdaniem p. Grachama, podobnie jak w dziedzinie politycznej, tak i w dziedzinie gospodarczej chodzi nadewszystko o zatrzymanie wyścigu zbrojeniowego; przewodniczący Board of Trade proponuje zawarcie konwencji kolektywnej, uniemożliwiającej podwyższanie taryf celnych w ciągu 2 lat. Zobaczymy, jak o projekcie angielskim wypowie się II-ga komisja Zgromadzenia.

Nowy prąd ujawnia się również w dziedzinie projektów międzynarodowych konwencyj, które nazwiemy „branżowemi". Jak wiadomo, do niedawna najbardziej kompetentni znawcy tego przedmiotu, po szeregu przykrych doświadczeń, uznali jednogłośnie, że lepiej by było, gdyby Liga Narodów powstrzymała się od inicjowania wielostronnych konwencyj handlowych. Obecnie jednak, i w tej dziedzinie zaszła zmiana: nie kto inny, jak przedstawiciel Wielkiej Brytanji wysuwał sprawę węgla na porządek obrad obecnego Zgromadzenia, uważając ją za „najzupełniej dojrzałą do dyskusji". Zobaczymy, czy inni członkowie Ligi podzielą to zdanie.

Pozostaje Brianda projekt paneuropejski. Właściwie nie jest to projekt konkretny, a szlachetna intencja, jak się wyraził pewien dziennikarz genewski. Podobnie możnaby określić i pozostałe projekty. Trudno w chwili obecnej zorjentować się, jak zostaną one przyjęte i jakie owoce da dyskusja w komisjach. Zobaczymy.

Krótkie informacje gospodarcze

— Pisma podają, że w Tallinie odbyła się narada kupców estońskich, na której postanowiono przedstawić rządowi stanowisko sfer handlowych wobec nowej taryfy. Kupcy uważają, że wprowadzenie podwyżki ceł wywoła ujemne rezultaty w sytuacji ekonomicznej państwa.

— Tass podaje, iż nastąpiło otwarcie kongresu przemysłowego okręgu moskiewskiego. Do tego okręgu wchodzą m. in. miasta Twer, Tuła, Razań i Kaługa. Przez stworzenie okręgu przemysłowego moskiewskiego utworzony został ostateczny podział Sowietów na okręgi przemysłowe.

— Jak donosi „Narodni Politika" rozpatruje się obecnie kwestję transportu drzewa słowackiego przez Gdynię. Już obecnie poważne ilośc itowarów, które dotychczas skierowywane były na Hamburg, wysyłane są w kierunku portu Gdyni i Gdańska

— Naskutek długotrwałej suszy zbiory buraków cukrowych w Niemczech przedstawiają się niepomyślnie. Względnie lepiej przedstawia się sytuacja na Śląsku, ale i tutaj nie spodziewają się, aby cukrownie śląskie mogły dać zyski w roku bieżącym.

— Handel zagraniczny St. Zjedn. wykazał zarówno pod względem przywozu, jak i wywozu duży wzrost w sierpniu, jak i w całym okresie od stycznia do sierpnia Szczególnie silnie wzrósł w sierpniu r b import do USA. powiększając się, w porównaniu z sierpniem r. b. o 30,194,000 dol. do 377 milj dol., podczas gdy eksport amerykański wzrósł w tym samym czasokresie o tylko 2,126,000 dol.

Górnośląski przemysł węglowy w sierpniu

Katowice, we wrześniu.

Wysoki poziom produkcji węgla na G. Śląsku zanotowany w lipcu, utrzymał się także w miesiącu sierpniu. Kopalnie śląskie wydobyły ogółem w sierpniu 2.938.000 t. węgla, czyli o 60 tys. tonn mniej, niż w poprzednim miesiącu. Ten nieznaczny spadek produkcji, bo wynoszący 2,1 proc. ma swe uzasadnienie w mniejszej o 1 liczbie dni roboczych w sierpniu. Mimo to jednak tempo produkcji nie osłabło, gdyż przeciętna wydajność kopalń na 1 dzień roboczy wzrosła o 1.7 proc. w porównaniu z lipcem, dlatego też i ogólny poziom produkcji nie uległ silniejszemu spadkowi.

W przeciwieństwie do produkcji, ogólny zbyt węgla wykazał silniejszą poprawę, bo zarówno w cyfrach ogólnych wykazuje wzrost zbytu o 44 tys. tonn, względnie o 1,6 proc. (ogólny zbyt w lipcy wynosił 2.704.000 tonn, a w sierpniu 2.749.000 tonn), jak i pod względem natężenia zbytu w przeliczeniu na 1 dzień roboczy. O ile w lipcu przeciętny zbyt na 1 dzień roboczy wynosił 100 tys. tonn, to w sierpniu 105 tys. tonn, czyli pod względem natężenia nastąpiła poprawa o 5 proc., a więc daleko więcej, niż w zakresie produkcji.

Nie należy jednak wyciągać z tego wniosku, aby zaistniała jakaś nadzwyczajna konjunktura węglowa. Najlepszym tego dowodem jest fakt, iż rynek wewnętrzny najwłaściwszy sprawdzian napięcia konjunktury, a zarazem podstawowy rynek zbytu nie wykazuje żadnego przyrostu. Zbyt węgla w kraju wynosił w sierpniu 1.562.000 wobec 1.575.000 tonn w lipcu, czyli, że w sierpniu był on nawet niższy o 1 proc. w porównaniu z lipcem. Spadek zbytu węgla w kraju w miesiącu sierpniu byłby jeszcze silniejszy, gdyby nie były wzrosły naładunki węgla dla kolei. Zapotrzebowanie węgla dla celów przemysłowych stale słabnie. Jako charakterystyczny przyczynek dla oświetlenia stanu pracy w przemyśle jest fakt braku poprostu zapotrzebowania w niektórych dniach na sortymenty węgla najbardziej poszukiwane przez przemysł. Że wskutek tego spadek zbytu węgla w kraju nie przyjął większych rozmiarów, zawdzięczać to należy silniejszemu zapotrzebowaniu rynku wewnętrznego na sortymenty opałowe w związku z nadchodzącemi miesiącami chłodnemi.

Większy wpływ na poziom produkcji wywiera eksport węgla. W miesiącu sierpniu eksport węgla wynosił z zagłębia śląskiego 1.187.000 tonn, czyli podniósł się o dalsze 58 tys. tonn, względnie o 5,1 proc. w porównaniu z lipcem. Wynik ten jest rekordowy, dotąd nie notowany. Niestety eksport na rynki nierentowne w dalszym ciągu stanowił 60 proc. całości eksportu.

Z poszczególnych kategoryj rynków największy przyrost wykazują rynki środkowo - europejskie t. zw. konwencyjne. Eksport na rynki te wynosił w sierpniu 474 tys. tonn, wobec 425 tys. tonn w lipcu, wzrósł zatem o 11,5 proc. W grupie tej najsilniejszy przyrost wykazuje rynek austrjacki i jugosłowiański; eksport do Czechosłowacji spadł nawet, a to z powodu zmniejszenia importu koksu czeskiego. Gromadzenie zapasów węgla opałowego na zimę, oraz duża zdolność przesyłkowa naszych kolei w kierunku tych rynków wpłynęły na wzrost eksportu węgla na rynki środkowo - europejskie.

Pozostałe kategorje rynków również wykazują pewien wzrost, jednak w daleko mniejszych rozmiarach. Z powodu silnej podaży kopalnie nie były w stanie osiągnąć na tych rynkach lepszych cen, a temsamem poprawić swej rentowności.

Zaznaczyć należy, iż mimo to w sierpniu liczba dni roboczych była o 1 mniejszą, niż w lipcu, to jednak ogólny zbyt, jak to już wyżej zaznaczono, nawet się podniósł. Przyczyniła się do tego pewna poprawa w stosunkach transportowych, gdyż liczba podstawionych wagonów wzrosła; w lipcu przy 27 dniach roboczych kolej podstawiła 234,653 wagony, w sierpniu zaś przy 26 dniach roboczych 236.548 wagonów. Mimo to jednak niedobór wagonowy w sierpniu wynosił przeciętnie na 1 dzień roboczy 222 wagony, względnie 2,4 proc. Według oświadczeń miarodajnych czynników nie należy się spodziewać w przyszłości jakiejkolwiek poprawy, lecz przeciwnie, należy liczyć się z większemi trudnościami transportowemi na jesieni. Dlatego też, zdaje się, najbliższe miesiące nie przyniosą wzrostu ani zbytu, ani produkcji. Dowodzi to, że przemysł węglowy w swym rozwoju krępowany jest w dalszym ciągu możliwościami transportowemi naszych kolei. Z drugiej strony trudności transportowe uniemożliwiają ocenę właściwego stopnia rozwoju przemysłu węglowego, i zastosowanie odpowiednich środków w momencie, kiedy na rynku węglowym zajdą momenty lepszej konjunktury.

Hgs.

Zjazdy kupiectwa w Poznaniu

Przybywają hurtownicy kolonjalni oraz kupcy branży żelaznej, sprzętu kuchennego, szkła i porcelany

W związku ze zjazdem ogólnopolskim kupiectwa w Poznaniu odbędzie się zjazd polskich hurtowników kolonjalnych o godz. 10-ej przed południem dnia 28 września b. r. na sali „Domu Rzemieślniczego" w Poznaniu, ul. Franciszka Ratajczaka, róg Wałów Zygmunta Starego. Zjazd zajmie się sprawą stosunku do dostawcy i odbiorcy, co zostanie omówione w referacie p. tytułem: „Warunki zakupu i sprzedaży". Po dyskusji zjazd uchwali rezolucje i cały szereg spraw, związanych z reorganizacją dotychczasowej pracy związkowej oraz wewnętrznej we własnych zakładach. Udział w zjeździe mają prawo brać wszyscy członkowie poszczególnych polskich związków kupieckich, jak również kupcy polscy, którzy jeszcze nie są zorganizowani.

Z okazji 10-lecia egzystencji Związku Kupców branży żelaza zwołany zostaje do Poznania I. ogólnopolski zjazd kupiectwa polskiego, handlujących żelazem, sprzętem kuchennem, szkłem i porcelaną.

O godzinie 9-ej na intencję zjazdu zostanie odprawiona msza św. w kościele OO. Salezjanów przy ul. Wronieckiej. O godz. 10-ej rozpoczną się obrady w sali „Boulevard" przy placu Nowomiejskim. Porządek obrad zjazdu przedstawia się jak następuje: 1) zagajenie, 2) wybór prezydjum, 3) powitanie gości i składanie życzeń, 4) referat na temat: „Zarys historyczny 10-letniej działalności Związku Kupców Branży Żelaza, 5) referat: „Sytuacja w handlu żelazem", 6) uchwały, 7) wolne wnioski, 8) zamknięcie. Na zjeździe tym odbędzie się rozdanie dyplomów zasłużonym członkom Związku Kupców branży żelaza. Ze względu na to, że zjazd poruszy kwestję zasadniczego znaczenia dla handlu żelazem spodziewany jest udział wszystkich polskich kupców z całej Polski handlujących żelazem, sprzętem domowym, szkłem i porcelaną. Związek zaprasza na zjazd ten członków jak i wszystkich niezrzeszonych kupców należących do wyżej wymienionych gałęzi handlu.

Płace za akordowe wybieranie ziemniaków

Powołując się na nasz poprzedni komunikat w sprawie wypłat za akordowe wybieranie ziemniaków, podajemy do wiadomości członków naszych, że stosownie do art. 8 kontraktu taryfowego na rok 1929/30, niżej podpisana komisja polubowna pod przewodnictwem p. Gnoińskiego, delegata min. pracy i opieki społecznej, ustaliła następujące wynagrodzenie za tegoroczne akordowe wybieranie ziemniaków:

a) Za jeden szefel — 110 funtów brutto — od wykopanych ziemniaków wynosi zapłata przy sprzęcie ponad 60 ctr. z morgi, uwzględniając cały szlak 0,20 zł.

b) Przy sprzęcie od 50 — 60 ctr. z morgi, uwzględniając cały szlak, wynosi zapłata za jeden szefel 0,22 zł.

c) Przy sprzęcie poniżej 50 ctr. z morgi, uwzględniając cały szlak, wynosi zapłata za jeden szefel 0,25 zł., przyczem deputatu się nie potrąca.

Uwaga I.: Przypominamy, że w myśl art. 8 kontraktu taryfowego zbieranie za kartoflarką opłaca się 50 proc. niżej ręcznego kopania ziemniaków.

Uwaga II.: Dla ludzi obcych, żadnym kontraktem niezwiązanych, przysługuje ta sama płaca i 3 funt. ziemniaków od wybranych 110 funtów brutto.

Wielkop. Tow. Kółek Rolniczych:
(—) N. Schroeder (—) Żakowski

Pomorskie Tow. Rolnicze:
(—) J. Sojecki (—) Lipiński

Zjednoczenie Zawodowe Polskie:
(—) L. Leśniewski (—) W. Malinowski
(—) Poraziński (—) A. Jabłoński
(—) A. Konieczny (—) Jan Olejniczak

Polski Zw. Zaw. Robotn. Rolnych i Leśnych „Praca".
(—) Jenek

Arbeitgeberverband:
(—) W. Friederici

Landbund Weichselgau:
(—) Spitzer (—) Kunze

Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe:
(—) Stanisław Stróżyński.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Wycieczka niemieckich przemysłowców we Lwowie.** Od dwóch dni bawi tutaj wycieczka niemieckich przemysłowców i ekonomistów, zorganizowana przez Zw. Gospodarczy dla handlu z Polską we Wrocławiu. Wycieczka zwiedza Targi Wschodnie i wzięła udział w obiedzie wydanym przez Izbę przemysłowo-handlową we Lwowie dla członków zjazdu polskich izb przemysłowo-handlowych. Podczas obiadu wygłoszono szereg przemówień na temat traktatu handlowego polsko-niemieckiego oraz przewlekających się rokowań handlowych.

(k) **Ciężka sytuacja przemysłu winnego.** Polski przemysł winny przeżywa ciężki kryzys. Jedną z przyczyn tego kryzysu jest trudność w opanowaniu rynku wewnętrznego, gdyż restauratorzy, a w wielu wypadkach i sklepy zdecydowanie bojkotują wina krajowe ze względu na ich niską cenę, a więc i mniejszy przy sprzedaży zarobek. Wobec takiej sytuacji muszą wziąć w obronę nasz przemysł winny sami konsumenci. Być może, że znajdzie się rozumny i dalej patrzący w przyszłość restaurator, który zerwie z dotychczasowym snobizmem i rozpocznie śmiałą i rozumną propagandę win krajowych. Dziś każdy, kto żąda w restauracji wina owocowego, traktowany jest jak „gorszy gość". Publiczność sama, powodowana fałszywym wstydem, krępuje się żądać win owocowych. Z tym fałszywym wstydem trzeba zerwać. Nie stać na teraz na wysokogatunkowe, a więc drogie wina zagraniczne, pijmy więc dobre, zdrowe i tanie wina krajowe!

Z ZAGRANICY

(z) **Ogrodnictwo na Śląsku niemieckim.** Straty poniesione przez szkółki drzew na Dolnym Śląsku wynoszą 250.000 Mk. Naogół wymarzło 80% drzew owocowych. W jednym powiecie 16.600 czereśni i wiśni. Do izby rolniczej wpłynęło 20 podań o wsparcie, opiewających na sumę 688.000 Mk Starania Izby w ministerstwie rolnictwa, domenach i leśnictwa w Berlinie nie odniosły skutku. Wobec tego przygotowuje izba pracę, mającą wskazać sposoby naprawienia szkód w ciągu kilku najbliższych lat. Oprócz czereśni i wiśni, które prawie zupełnie wymarzły, drzewa owocowe obrodziły, jak następuje: w powiecie Goldberg uzyskano przy wydzierżawieniu alei owocowych 14.415 Mk., co w stosunku do 13.000 Mk. w zeszłym roku daje nadwyżkę 1.315 Mk. W powiecie Haynau uzyskano 11.668 Mk. (w roku ubiegłym 14.056 Mk.) W powiecie Münterberg uzyskano 3.600 Mk. (w roku ub. 21.900 Mk.)

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 23. 9 1929.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

„Ceny orjentacyjne parytet Poznań

Żyto zdrowe suche, zdat. do przemiału	23,00—24,00
Usposobienie słabe.	
Pszenica sucha zdat. do przemiału	37,00—39,00
Usposobienie słabsze.	
Jęczmień przemiałowy	25.00—26 00
Jęczmień browarowy	27,00—30,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	21,00—23,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł. workach według urzędowo ustalonego typu (70%)	36,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. worka	57,50—61,50
Usposobienie słabsze.	
Otręby żytnie	17 25—18.25
Otręby pszenne	19.25 20.25
Rzepak	69,00—72,00
Groch Victoria	52,00—60,00
Groch Folgera	44,00—49,00

Ogólne usposobienie słabe.

Uwagi: Jęczmień pojawiający się na rynku w większości wypadkach nie odpowiada normom jęczmienia browarowego.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Polski podręcznik i polska mapa

(Z przechadzek po dziale „Książki" na P. W. K.)

Początki polskiego szkolnictwa średniego w b. Galicji nie wyrażały się odrazu w zupełnem zerwaniu związków z dawnem szkolnictwem niemieckiem. Zrazu nowe szkolnictwo polskie było tylko z języka polskie, albowiem nietylko programy, ale i same podręczniki były niemieckie, choć przetłumaczone na język polski. Te niemieckie podręczniki najdłużej utrzymały się — w swej polskiej szacie — przy nauce fililogji klasycznej, ale i tutaj przed wojną poczęły się pojawiać publikacje podręcznikowe polskie, więc Owidjusz i Wergili w wydaniu prof. Sinki, Sofokles w wydaniu prof. Oki. Liwjusz w wydaniu ś. p. prof. Jędrzejowskiego i t. d. Homer jednak ubrany został w szatę polskiego podręcznika dopiero w dobie powojennej, przez prof. St. Witkowskiego, o czem w swoim czasie pisał w „Dziale kultury i sztuki" p. J. Birkenmajer.

Instytucją, która ponosi znaczną zasługę w upowszechnieniu dobrego podręcznika szkolnego polskiego było w b. Galicji Towarzystwo Nauczycieli szkół średnich i wyższych. Obok charakteru swego jako zrzeszenia dla obrony interesów zawodowych podjęło akcję i na innych pokrewnych polach. Jego organem było przecież „Muzeum", dobiegające obecnie pięćdziesiątego rocznika, ono zaingurowało przepiękne pod każdym względem wydawnictwo „Nauka i sztuka", gdzie tomy swe znaleźli i Matejko (Witkiewicz) i Grottger (Antoniewicz), ono w końcu rozpoczęło upowszechniać polski podręcznik szkolny, wśród warunków niekiedy bardzo trudnych; naogół w dobie przedwojennej finansowa sytuacja Towarzystwa stawała się ciężka Znaczne zmiany wywołała dopiero wojna i okres powojenny, w którym książce szkolnej polskiej przybyły nowe, obszerne rynki zbytu w postaci byłych zaborów rosyjskiego i niemieckiego. W związku z temi zmianami (datującemi się już od chwili zajęcia b. Królestwa przez mocarstwa centralne) powstaje nowa forma organizacyjna działalności wydawniczej Towarzystwa, które obecnie ogniskuje się w „Książnicy Polskiej T. N. S. W.", mającej charakter spółdzielni, której członkami stają się w zasadzie członkowie T. N. S. W (1916 r.) W r. 1923 spółdzielnia przybrała charakter spółki akcyjnej, a po połączeniu się w r. 1924 z dotąd organizacyjnie autonomiczną wytwórnią map szkolnych „Atlas", przybrała dziesiejszą nazwę „S. A. Książnica-Atlas".

Zwiedzającemu stoisko „Książnicy-Atlas" rzuca się w oczy przedewszystkiem długi szereg map, stanowiący chlubę instytucji i jej naczelnika, prof. Romera. A więc zwisają obok siebie: Romer-Szumański: „Polska fizyczna", Romer-Wąsowicz: „Europa polityczna", Romer-Janiszewski: „Afryka". Trudno zatrzymać się nad każdym z tych eksponatów, ale słów parę o kilku z najciekawszych.

Wąsowicza „Mapa narodowości w Polsce", to jeden z rachunków polskiego sumienia politycznego. Barwną grą kolorów naszkicowane szkody poczynione w okresie rozbiorowym, który uniemożliwił unfikację etniczną terytorju mpaństwowego polskiego. Unifikacja ta przeprowadzana głównie pod wpływem czynnika państwowego na zachodzie właśnie w XIX wieku dobiegała końca. Pamiętajmy wszak, że Śląsk i to nie górny, lecz średni i dolny właśnie dopiero w XIX wieku ulegał ostatecznie procesowi germanizacyjnemu. Wszak żyją dziś w Polsce ludzie pamiętający jeszcze wieniec wsi polskich koło Wrocławia. Niemcy więc w XIX wieku wykańczały swój podbój polityczny z okresu tysiąclecia przez przeprowadzenie unifikacji etnicznej, Polska zaś pozbawiona głównego narzędzia, któreby taki proces umożliwiało, nietylko na swych wschodnich terenach tego procesu nie kontynuowała, lecz owszem po dobie klęsk powstaniowych poczęła się cofać w swym stanie posiadania. Było to groźne. Mapa Wąsowicza unaocznia nam luki na południowym wschodzie i zachodzie, przeciwstawiając im obfitszy procent Polaków na północnym wschodzie. Powinna być elementarzem każdego dziecka polskiego

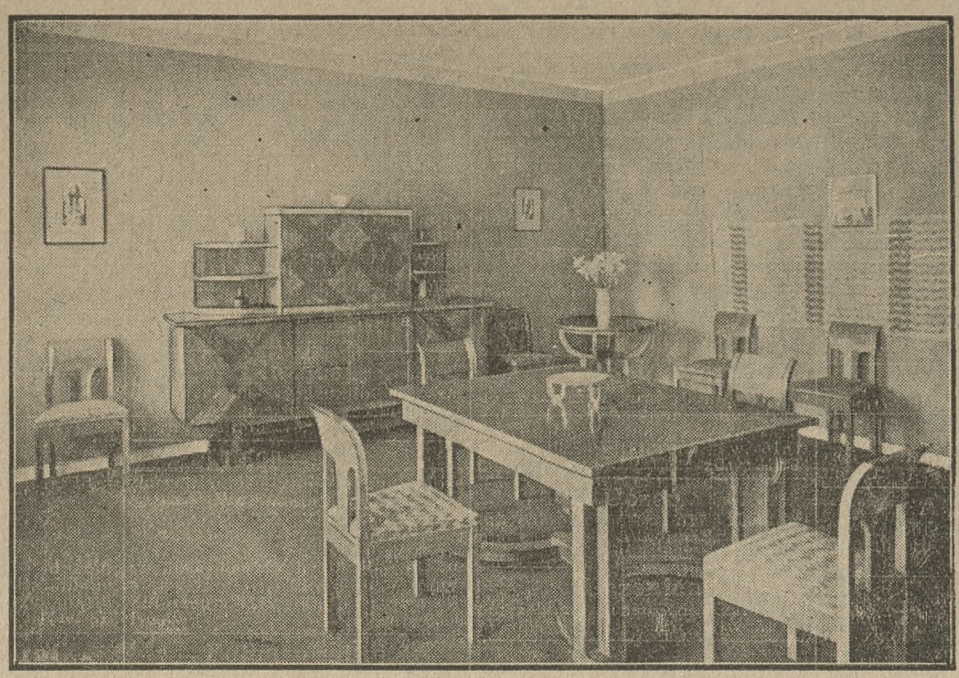

W Pałacu Sztuki „Ład" urządził wystawę estetycznych mebli, projektowanych i wykonanych w kraju. Na fotografji widzimy jadalnię, której kształty i linje łączą wymagania nowoczesnego zdobnictwa z polskiemi motywami ludowemi.

Janiszewskiego mapa przemysłu, to znów najistotniejsze zagadnienia z przeszłości polskiej. Więc od przełomu XV i XVI wieku zdecydowana przewaga elementu szlachecko-feudalnego z konsekwencją tegoż stanu rzeczy, t. j. wybujaniem poddaństwa chłopów i upadkiem czynnika miejskiego. Rolę ostatniego przejął już w dobie przedrozbiorowej żywioł żydowski. Uzdrowienie współczesnego ustroju społeczno-gospodarczego Polski musi iść w kierunku forsownego popierania elementu miejskiego wraz z jego istotą t. j. przemysłem i handlem. O rozmieszczeniu czynnika pierwszego mówi mapa Janiszewskiego. Więc jako ośrodki przemysłowe idą co do rozmiarów kolejno po sobie Zagłębie węglowe, Łódź, Warszawa, Poznań. Ciekawe byłoby uzupełnienie narodowościowe tych danych. Mapa ta to rachunek społeczno-gospodarczego sumienia Polski.

Nakoniec jeszcze jedna mapa E. Romera „Polska", mapa topograficzna, komunikacyjna i administracyjna w podziałce 1 : 600 000, w rozmiarach 160×170 cm. Jak poucza krótkie objaśnienie, mapa ta podaje ponad 40 tys. osad, w tem zwyż 31 000 w samej Polsce, granice województw i powiatów, wyróżnienie miast wojewódzkich, powiatowych, miasteczek i gmin, określenie ilości mieszkańców przez odpowiednie znakowanie, urzędy pocztowe i celne, sądy zdrojowiska, pas turystyczny, sieć kolejową i drogową, plan Warszawy, Łodzi, Krakowa, Katowic, Sosnowca, Królewskiej Huty, Częstochowy, Bydgoszczy, Lublina i polskiego wybrzeża, kartony z przedstawieniem organizacji wojska, kościoła rzymsko-katolickiego, szkolnictwa, sądownictwa, kolei i poczt. Do mapy dołączony jest spis miejscowości, mający za cel ułatwić orjentację wśród bogatej topografji, a obejmujący dwieście stron druku Opracowanie mapy źródłowe, na podstawie map, informacyj oficjalnych i prywatnych, oraz ankiet. Uwzględniono pod każdym względem współczesny stan państwa pod względem topograficznym, komunikacyjnym i administracyjnym". Jednem słowem wszechstronna inwentaryzacja polskiego stanu posiadania

Dział map Książnicy-Atlasu jest prawdziwą pracą dla dobra kultury narodowej. W szeregu wypadków tak z poszczególnych zagadnień terenów polskich, jak też i z terenów pozapolskich otrzymujemy pierwsze polskie mapy i złożony z nich perwszy wielski szkolny atlas geograficzny w miejsce rozmaitych Kozennów itd., w których w powojennych jeszcze wydaniach figurowała polityczna mapa Galicji i Bukowiny.

Lwów wogóle ma charakter największego ośrodka wytwórni polskich pomocy naukowych. Obok Książnicy-Atlasu mieści przecież działające i na tem polu Ossolineum, a także firmę Jakubowskiego. Szkoda wielka, że ta ostatnia nie wystąpiła z eksponatami, mogłaby była bowiem obok działu podręczników szkolnych zilustrować dział swych monografij popularnonaukowych i Bibljotekę slawistyczną, dobiegającą pierwszego dziesiątka tomów.

Dr. Z. Wojciechowski.

Druga wycieczka z Holandji

Do Poznania przybyła nowa wycieczka przedstawicieli życia gospodarczego w Holandji.

W skład wycieczki wchodzą m. i.: ekonomista dr. Westermann, artysta malarz Van Vlimen, dyr. towarzystwa węglowo-żeglugowego van der Vorm, przedstawiciel ogrodnictwa p. Dykhuis, przedstawiciele teatrów kinematograficznych pp. Giersztanowicz i Tuszyński junior, p. van Steveren, konsul dr. van der Krool, dyrektor kopalni węgla Limburg, przedstawiciel żeglugi p. Edgar Driebeck.

Wycieczce towarzyszą konsul generalny w Rotterdamie p. Kaczkowski i sekretarz konsulatu p. Sroczyński.

Oficjalna delegacja austrjacka

Dnia 26 b. m. wyjedzie z Wiednia do Poznania na P. W. K. delegacja austrjackiego ministerstwa handlu i przemysłu i ministerstwa rolnictwa w liczbie 6 osób pod kierownictwem szefa sekcji radcy Fuchsa.

Poza tem w skład tej wycieczki wejdą członkowie austrjacko-polskiej Izby Handlowej pp. gen. sekretarz radca Widymski, sekretarz Gerzabek i dr. Smolka oraz konsul Zdzitowiecki i radca Neuman.

Banderja Krakusów w Poznaniu

Z komitetu wykonawczego „Festivalu Ludowego T. C. L." dla uświetnienia zakończenia P. W. K. dowiadujemy się, że przybędzie z Grodu Podwawelskiego cała reprezentacja banderji krakusów w liczbie kilkuset osób. Śliczne i barwne stroje ludowe sławnego dziś w całej Polsce zespołu konnych krakusów i kosynierów wraz z wielozaprzęgowym orszakiem krakowskiego wesela wywoła zapewne zachwyt u wszystkich miłośników polskich strojów, zwłaszcza w czasie wielkiej zabawy ludowej na arenie P. W. K., gdzie zaprezentuje się w całej okazałości z dziarskim jej komendantem, Teofilem Niklem na czele.

Z panoramy P. W. K.

Fragment wystawy przemysłu budowlanego na terenie „E".

SPORT

Handicap Wielkopolski

wygrał pułk. Rómmel na „Caraibe"

Trzeci dzień wyścigów konnych w Ławicy przy niepewnej pogodzie, częściowo deszczu i silnym wietrze zgromadził niezliczone tłumy publiczności. Rozegrany został tradycyjny „Handicap Wielkopolski" z nagrodą honorową „Resursy". Przed samemi wyścigami i w czasie wyścigów dął niebywały wiatr, nosząc tumany kurzu po torze.

W gonitwach pierwszej płaskiej wygrał koń „Będzie Jutro" L. J. bar. Kronenberga, bijąc stajnię Ign. hr. Mielżyńskiego. W gonitwie drugiej z przeszkodami liczono na pewne zwycięstwo „Gapeusza", wygrał Rydwan-Utracjusz" pod por. Bohdanowiczem i totalizator płacił zł 85 za 10 zł. W trzeciej płaskiej zwyciężyła łatwo „Lama", Ign. hr. Mielżyńskiego, bijąc cztery konie.

Do tradycyjnego Handicapu Wielkopolskiego stanęło 6 doskonałych koni przeszkodowych. Poprowadziła „Frasquita" pod Tuńskim, który przy braniu muru upadł i nie skończył gonitwy. Potem prowadziła „Rakieta", za nią „Tuhaj Bej" i „Caraibe". Na trybunowym skoku upadł jeździec „Ma Coquina" por. Bohdanowicz, z powrotem dosiadł konia i przyszedł jako trzeci. Na prostej prowadzącego „Tuhaj Beja" minął „Caraibe" pod pułk. Rómmlem i wygrał dowolnie. Po skończeniu gonitwy prezes Towarzystwa p. radca K. Żychliński w otoczeniu członków zarządu wręczył zwycięzcy cenną nagrodę honorową ofiarowaną przez Resursę.

Gonitwę Sprzedażną wygrał „Jurgis", 19 pułk. ułanów; koń na licytacji pozostał przy właścicielu. Ostatnią gonitwę z płotami wygrał „Hajdamak" pod por. Tuńskim. Wyścigi jak zwykle odbyły się sprawnie i w oznaczonym czasie.

„Wielkopolski Handicap" najpoważniejsza nagroda w wyścigach z przeszkodami na terenie całej Polski rozgrywana jest rokrocznie od 1921. Wygrały je kolejno: „Montesquien" [illegible] hr. Łnińskiego (p. rtm. Peretjatkowicz), „Aurelja" J hr. Mielżyńskiego (j. rtm. Falewicz), „Lucyfer" rad. K. Żychlińskiego (j. mjr Komorowski), „Łaska" 15 [illegible] (j. por. Dobrowolski), „Kasztelanka" por. Wojtowicza (j. właściciel), „Iskra" 2 p. szwol. (j. por. Rostworowski) „Kasztelan" mjr. Toczka (j. właściciel), „Frasquita" Z. hr. Wielopolskiego (j. por. Tuński) i „Caraibe" pułk. Rómmla (j. właściciel).

Gry ruchowe

O mistrzost. Polski w koszykówce w Poznaniu. „Czarna Trzynastka" WKS Gryf (Toruń) 61:17 (29:7). „Trzynastka" wygrała pewnie i zasłużenie i miała zdecydowaną przewagę tak techniczną jak i taktyczną. Porażkę „Gryfu" w tym stosunku wytłumaczyć można chyba tylko tem, że dziś z powodu zwolnień z szeregów wojskowych tylko 2 graczy mistrza pomorskiego pozostało w drużynie. Dowodzi to, że mistrzostwa Polski niewłaściwie zostały zorganizowane. Trudno przypuszczać, aby drużyny w całej Polsce, które wczesnej wiosny zdobyły mistrzostwa okręgowe, przedstawiały dziś jeszcze tę samą wartość co wtenczas. Sędziował p. Wójcicki z Warszawy.

W. K. S. Gryf — H. K. S. Lipiny (Śląsk) 33:9 (17:6). Wysokie zwycięstwo wojskowych, nad słabo grającymi hercerzami śląskimi. Sędziował p. Wójcicki z Warszawy.

„Czarna Trzynastka" — „H. K. S. Lipiny" (Śląsk) 47:7 (24:5). „Czarna Trzynastka" zwyciężyła coprawda, ale musiała na to rzetelnie popracować. Ślązacy bowiem grali w porównaniu z meczem przedpołudniowym o klasę lepiej. Tak więc „Czarna Trzynastka" występująca w składzie Kasprzak I., II., III., Niesiołowski, Kokorniak, Wąsowski, Temina wyszła zwycięsko z wszystkich rozgrywek i nie ulega wątpliwości, że również w Toruniu jak i w Lipinach zwycięstwa jej nie odbiorą.

W Wilnie „Polonja" (Warsz.) pokonała miejscowe „Ognisko" 40:15. W Łodzi Cracovia" zwyciężyła „Ł. K. S." 12:9 (4:4).

Gry towarzyskie odbyły się w niedzielę i dały następujące wyniki:

„Berger" i „Warta" 33:21 (12:9). Lepiej dysponowany „Berger" wygrał zasłużenie. — „Warta" (chłopcy) i „S. M. P. Orzeł" 11:6 (8:4). „Warta" pokonała fizycznie znacznie silniejszego przeciwnika.

Hippika

W Rydze na konkursach hippicznych nasi kawalerzyści odnieśli dalszy sukces. W konkursie potęgi skoku pierwsze i drugie miejsce zajęli: rtm Lewicki i por. Sałęga przy przeszkodach do 1.70 m.

Kolarstwo

W biegu szosowym Kraków—Katowice—Kraków na przestrzeni 180 klm zwyciężył Fraess („Pogoń", Lwów) 5:19.41, 2) Zieliński (Trzebinia) 5:26.27, 3) Kołodziejczyk (Union—Łódź) 5:38.4. (Tel. wł.)

Lekka atletyka

Mistrzostwa okręgowe kl. B. odbyły się na boisku „Sokoła". Organizacja nieco szwankowała, czego powodem przełożenie zawodów w ostatniej chwili z „Stadjonu wojskowego" na boisko „Sokoła", o czem nie wszystkie kluby zdążyły zawiadomić swoich zawodników. Poza tem zawody licznie były obesłane, organizatorowie dołożyli starań, aby sprostać zadaniu swojemu, tylko pogoda nie dopisała. Podkreślić należałoby jeszcze opieszałość sędziów, którzy już po południu woleli pójść na mecz piłkarski. Wyniki techniczne są następujące: 100 m.: 1) Stawiński (W.) 11,7; 2) Wojtkowiak (W.), 3) Rauer (Dyskobolja); 200 m.: 1) Stawiński (W.) 24,8; 2) Kupś (S.); 3) Iwański (W.); 400 m.: 1) Iwański (W.) 55,4; 2) Kupś (S.); 3) Marcinkowski (W.); 800 m.: 1) Kędzia (W.) 2.06,6; 2) Ziołek (W.) 2.1[illegible],2; 3) Feja (SMP.) 1.500 m.: [illegible]) Jakubowski (S.) 4.33,8; 2) Kędzia (W.) 4.35,5; 3) Janowski (S.); 5.000 m.: 1) Bartkowiak (S.) 16.38,6; 2) Kluge (SMP); 3) Robiński (W.); 10.000 m.: 1) Nowak (SMP.) 36.46,4; 2) Klimaszewski (W.); 3) Hemerling (W.); 4×10 m.: 1) „Warta" (Stawiński, Wojtkowiak, Marcinkowski, Iwański) 47.7; 2) Sokół 48,2; 3) S. M. P.; 4×400 m.: 1) „Warta" (Ziołek, Michałek, Kędzia, Iwański) 3.49,2; 2) „Warta"; 3) S. M. P.; 110 pł.: 1) Ciaszczyk (W.) 19,2; 2) Gancarz (S.) 20,6; 3) Gochs (S. M. P.); 400 m. pł.: 1) Ciaszczyk (W.) 1.03,3; 2) Łaszyk (S. M. P.) 1.09,6; Skok w wyż: 1) Kruszczyński (W.) 160,5; 2) Gochs (SMP.) 156,5; 3) Kubiak (S.) 152 cm.; Skok w dal: 1) Stawiński (W.) 5,8[illegible]; 2) Sobala (S.) 5.65, 3) Rauer (Dyskobolja) 5,6 m.; Skok o tyczce: 1) Kubiak (S.) 2,90 m.; 2) Książkiewicz (SMP.) 2,70 m.; 3) Gochs (SMP.) 2.60 m. Dysk: 1) Tomczak (Polic. Kl. S.) 33.06 m.; 2) Jeziółkowski (Polic. K. S.) 32,[illegible]; 3) Kupś (S.) 30.26 m. Oszczep: 1) Gaskowski (W.) 47,86 m., 2) Świetlik ([illegible]) 41,6[illegible] m.; 3) Jeziółkowski (Polic. K. S.) 37 81 m. Kula: 1) Jeziółkowski (Polic. K. S.) 11.45 m.; 2) Świetlik (W.) 10,45 m.; 3) Maruszczak (Dyskobolja) 9.90 m. W ogólnej punktacji: 1) „Warta" 58 p., 2) „Sokół" 2[illegible], 3) „S. M. P." 19 p., 4) „Polic K. S." 9 p., 5) „Dyskobolja" Grodzisk 4 pkt.

Spotkanie Kraków—G. Śląsk odbyło się w Król Hucie. W konkurencji panów zwyciężył G. Śląsk w stosunku 85:69, a konkurencji pań 63:50, przyczem reprezentacja Krakowa wystąpiła bez Lonki, Jasnej i Czerskiej, natomiast panowie obustronnie w pełnych składach. Zawody odbyły się w bardzo niekorzystnych warunkach atmosferycznych, przy rozmokłej bieżni, podczas deszczu oraz przy silnej wichurze; to też wyniki były bardzo słabe. Podkreślić należy jedynie trzy rekordy okręgu krakowskiego, a mianowicie: w rzucie dyskiem Turek uzyskał wynik 40.72 m, na 5.000 m. Czubak 16:25,8 i Freiwaldówna w skoku w dal 5.01 m. (Tel. wł.) F. G.

W biegu z przeszkodami w Warszawie na dystansie trzech kilometrów zwyciężył Kostrzewski w czasie 10:52,8 przed Maszewskim, 3) Wituch (Warsz.) Pierwszy w konkurencji przybył Jaworski uzyskując czas 10:43,6, lecz został zdyskwalifikowany za ominięcie dwóch płotków. Petkiewicz nie startował. Sarnecki zaś biegu nie ukończył W punktacji „Łucznika" prowadzi „Polonja" 261 pkt., przed „A. Z. S." 259 pkt.

Piłka nożna

Niedzielne wyniki ligowe. Poznań. „Garbarnia" — „Warta" 5:1 (3:1). Pierwszy występ Benjaminka ligi w naszem mieście był bardzo udatny. Drużyna zaprezentowała się dodatnio, jako całość, można powiedzieć bez słabych punktów, najzupełniej wyrównana. Mają ładny start do piłki, walczą ambitnie bez silenia się na specjalne popisy techniczne.. „Warta" natomiast zawiodła na całej linji: grała pod znakiem chaosu i bezplanowości. Obie drużyny wystąpiły w najlepszych składach a w Warcie jedynie brakowało Przybysza, zastąpionego Kniołą. Początkowe obustronne pociągnięcia wykazują niezdecydowanie i pewną nerwowość; dopiero po chwili gra się ożywia, przyczem stroną atakującą więcej w tym okresie jest „Garbarnia", która już w 7 min. uzyskuje przez Mazurka pierwszą bramkę, po ładnej kombinacji i odbiciu się piłki od słupka. Gra odtąd nieco się ożywia i wyrównuje, a tyły mają dużo pracy. Niebawem coraz częściej dochodzi do głosu „Warta" i w 17 min. wreszcie po krótkiej kombinacji i świetnej centrze Radojewskiego wyrównuje ślicznie Scherfke II. główką. Tempo wzrasta teraz znacznie i obie drużyny starają się uzyskać prowadzenie, przyczem znacznie więcej odpowiednich momentów mają gospodarze, jednak są niezdecydowani i tracą głowę w akcjach podbramkowych, wskutek czego marnują wszystkie nieraz bardzo wygodne pozycje; zwłaszcza trójka środkowa wykazuje zupełny brak orjentacji i pewności w strzelaniu. Goście natomiast mają więcej produktywnie i w krótkich odstępach uzyskują do pauzy przez Pazurka i Batora dalsze dwie bramki. Po przerwie obie drużyny grają chaotycznie; brak skoordynowanych ataków widać zwłaszcza u gospodarzy, którzy zupełnie stracili głowę, pomimo tego jednak mieli nawet znaczną chwilami przewagę, beznadziejnie niewyzyskiwaną, wskutek całkowitej bezradności ataku za wyjątkiem Radojewskiego. Goście natomiast podobnie jak w pierwszej części zamiast bawić się piłką wykorzystywali każde pociągnięcie; potrafili oni zaszachować wszelkie akcje przeciwnika, narzucić gospodarzom swoją grę, która w rezultacie doprowadziła do kapitulacji „zielonych". Zdeprymowani niepowodzeniem w końcu nawet nie wysilali się. Dalsze dwie bramki strzelili dla „Garbarni" Joksz i Bator, przyczem ostatnią ma na sumieniu dobry zazwyczaj Fontowicz, który puścił fatalnie piłkę, pozwalając jej przejść przez siebie. Publiczności zebrało się około 3.000 osób. Sędziował p. Mallow.

Kraków. „Wisła" — „Cracovia 5:1 (3:1.) „Derby" krakowskie zgromadziło około 10.000 publiczności mimo zimna i wichury. „Wisła" wylosowała połowę z wiatrem oraz ze słońcem i już w 13 min. zdobywa pierwszą bramkę ostrym strzałem Rejmana, przyczem piłkę puszcza pod sobą Malczyk co tak deprymuje „Cracovię" i bramkarza, że już w 16 min. „Wisła" uzyskuje drugi punkt: górną piłkę lekko kopniętą przez Kaetza zanosi wiatr do bramki. „Cracovia" przechodzi do ataku, lecz doskonałe tyły „Wisły" z fenomenalnym Pychowskim na czele nie dopuszczają do zmiany wyniku. Niebawem następuje atak „Wisły" i Reyman w 21 min. zdobywa trzecią bramkę. Kontratak „Cracovii" przynosi honorowy punkt przez Kossoka. Po przerwie, mimo że ostatnia grała z wiatrem z powodu zupełnego niezrozumienia się ataku nie może uzyskać zmiany wyniku. Natomiast dla „Wisły" strzela w 1[illegible] min. Balcer czwartą bramkę. Wówczas „Cracovia" rezygnuje, a grają jedynie Kossok i Kałuża, gdy reszta statystuje. To też w 2[illegible] min. „Wisła" zdobywa piątą bramkę w zamieszaniu przez Kaetza Sędziował p. Słomczyński dobrze. Na meczu był kapitan związkowy p mjr Loth celem zorjentowania się co do zestawu reprezentacji polski na mecz przeciw Austrji, który odbędzie się za dwa tygodnie w Gracu. (Tel. wł.) K. S.

Katowice. „I. F. C." — „Polonja" 4:0 (3:0). Mecz odbywał się przy niepogodzie, strasznej wichurze, oraz na śliskiem boisku. „Polonja" grała bardzo słabo, przyczem najgorszy był Bułanow, który zawinił dwie bramki. Goście wystąpili bez Hyli, za którego grał Materski z zupełnem niepowodzeniem. Dobry był jedynie Suchocki. „I. F. C." zasilony Joschkem rozpoczyna grę z wiatrem i już przed połową zdobywa trzy bramki, uzyskując po przerwie czwarty punkt. Joschke strzelił dwie bramki, Bittner i Goerlitz po jednej. Wynik był zupełnie zasłużony. Sędziował dobrze p. Nawrocki z Poznania.

Warszawa. „Warszawianka" — „Czarni" 1:0 (1:0). Grę rozpoczyna „Warszawianka" w ostrem tempie; już w 15 min. uzyskuje pierwszą i jedyną bramkę przez Szenajcha. W dalszym ciągu przewagę mają jednak goście, lecz dzięki dobrej obronie i świetnej grze Domańskiego, który wyłapuje wszystkie strzały napadu gości, ci ostatni nie mogą uzyskać wyrównania. Gra toczyła się na bardzo ciężkim terenie, podczas silnego wiatru i deszczu. (Tel. wł.) T. S.

Lwów. „Pogoń" — „Turyści" 4:3 (4:1). Zasłużone zwycięstwo „Pogoni", dla której bramki strzelili: Myszkowski, Hanke (z karnego), Maurer i Kuchar.

Tabela ligowa przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1) „Wisła" 25 p. (19,54:34); 2) „Warta" 24 p. (19.48:33); 3) „Ł. K. S." 23 p. (19.35:36); 4) „Garbarnia" 22 p. (18,45:37); 5) „Legja" 21 p. (18,33:26); 6) „Cracovia" 19 p (18,37:34); 7) „Warszawianka" 17 p. (19,30:38); 8) „Czarni" 16 p. (18,50:44); 9) „Polonja" 16 p. (18.34:42); 10) „Ruch" 14 p (16.24:33); 11) „IFC." 14 p. (19,27:36); 12) „Turyści" 12 p. (17,24:45); 13) „Pogoń" 12 p. (18,32:39).

W przyszłą niedzielę kalendarzyk ligowy przewiduje następujące spotkania: w Łodzi „Turyści" — „Warta"; w Warszawie „Polonja" — „Ł. K. S."; w Katowicach „IFC." — „Wisła"; w Krakowie „Cracovia" — „Legja" i we Lwowie „Czarni" — „Ruch".

Mistrzostwa klasy A Poz. O. Z. P. N. W ostatnich spotkaniach „Stella" pokonała „Noteć" chodzieską 7:3. Mecz z „Pogonią" z powodu jej dyskwalifikacji nie doszedł do skutku. Do rozegrania jeszcze pozostaje jedno spotkanie „Stella" i „Pogoń" z serji pierwszej.

Tabela rozgrywek przedstawia się wobec tego następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1) „Legja" 31 p. (18,73:29); 2) „Stella" 24 p. (17,58:31); 3) „Warta" 23 p. (18,59:34); 4) „OKS." 20 p. (18,44:28); 5) „Posnania" 19 p. (18,40:39); 6) „HCP." 17 p. (18,44:44); 7) „Wiktorja" 14 p. (18.42:57); 8) „Pogoń" 10 p. (17,25:56); 9) „Sparta" 10 p. (18,26:54); 10) „Noteć" 10 p. (18,32:71).

Wyniki niedzielnych spotkań o wejście do ligi. Poznań. „Legja" — „Polonja" 4:1 (1:0). Pierwsze te na naszym gruncie zawody zakończyły się zasłużoną wygraną „Legji", która przez cały czas miała zdecydowaną przewagę. Mecz nie należał do ciekawych. Gospodarz górowali technicznie i taktycznie nad gośćmi, a jedynie silny wicher uchronił tych ostatnich od wysokiej porażki. Już w pierwszej połowie zanosi się na klęskę „Polonji", jednak grająca pod wiatr „Legja" nie umie zdobyć się na skuteczność w akcjach podbramkowych i tylko jeden punkt zdobyty przez Zarębę przynosi jej prowadzenie. Po przerwie „Polonja" wyrównuje przez Ziółkowskiego. Silny wiatr pomaga teraz gospodarzom w ich atakach, lecz świetna gra Malskiego w bramce gości (z poznańskiej „Unji" i obrony wszystko zrazu niweczy. Nie może jednak uchronić gości od porażki z powodu zbyt wielkiej przewagi. To też po kilkunastu minutach zdobywa „Legja" w krótkich odstępach dwie bramki przez Skrzypczaka i Kwintkiewicza i nieco później wreszcie czwartą przez Sroczyńskiego, przyczem ostatnie dwie — główka To zadecydowało o zwycięstwie, gdyż przeciwnik kapituluje, nie wysilając się odtąd, choć sporadyczne jego ataki zagrażają poważnie bramce gospodarzy, jednak bez skutku. Sędziował nieszczególnie p. Walczak. Publiczności zebrało się około 300 osób.

Lipiny. „Naprzód" — „Radomskie Koło Sportowe" 3:2 (1:2). Do 82 min. gra naogół wyrównana z lekka przewagą gości, którzy też do tego czasu prowadzili. Dopiero na kilka minut przed końcem wyczerpani fizycznie załamali się, i w tym okresie gospodarze zdobyli dwie bramki. uzyskując zwycięstwo. Bramki dla nich uzyskali Stefan dwie i Kumor jedną. Dla „R. K. S." zdobyli punkty Matyjaszkiewicz i Pietrzykowski. Sędzia p. Seidner. (Tel. wł.) F. G.

Łódź. „ŁTSG." — „Marymont" 2:1 (2:1). Gra równorzędna. Obie bramki dla zwycięzców zdobył Herbstreich, dla „Marymontu" — Chudzikiewicz.

Pływanie

Na zakończenie sezonu odbył się w pływalni wielobój, składający się z biegów i skoków. Zawodników zgłosiła „Unja" i po jednym „Sokół", oraz „I. S. V."; inne kluby, jak to już częściej się zdarzał na tego rodzaju imprezach nikogo nie zgłosiły. Wyniki poszczególnych biegów były następujące: 50 m. klas.: 1) Piotrowski (U.) 46,1; 2) Jankowiak (U.), Kretschmanówna (I. S. V.) 55. 50 m. nawznak: 1) Piotrowski 56,1, 2. Lewandowski (S.) — Kretschmanówna 60,1; [illegible] m. dow.: 1) Lewandowski 46,4; [illegible]) Piotrowski — Kretschmanówna 60,2. Skok startowy: 1) Lewandowski., 2) Piotrowski. Skoki: 1) Lewandowski, 2) Jankowiak. W ogólnej punktacji zwyciężył Lewandowski 8 pkt. przed Piotrowskim 9 pkt. i Jankowiakiem. Kretschmanówna wygrała walkowerem. Po odpowiedniem przemówieniu kapitan związkowy por. Jankowski ściągnął flagę na znak zakończenia sezonu.

(wz)

Lisewski z „Unji" zrobił próbę pobicia rekordu okręgowego na 1 000 m. które mimo niskiej temperatury wody w zupełności się udała, bowiem osiągnął czas 18:36, zatem o 2:45,2 lepszy od starego rekordu Koehlera. Po drodze pobił rekord na 300 m o 1:10, robiąc 4:58 i osiągając czasy: na 500 m. — 8:50 oraz na 80 m. 14:46,4. (wz).

Wioślarstwo

„Chrzest" dwóch łodzi odbył się w niedzielę w przystani sekcji wioślarskiej „AZS". Po powitaniu gości przez kierownika sekcji p. Seydlitza, przemówił p. prof. dr. Jurasz, oraz imieniem „Kom. Tow. Wiośl." i „K. W. 04" p. Sroczyński. „Chrzestnymi" składanej czwórki wyścigowej byli pp.: prez. Żychlińska i prof. dr. Jurasz, dwójki klepkowej wykonanej u p. Urbaniaka pp.: Juraszowa i Morawski. P. prez. Żychlińska i pp. Juraszowie złożyli po 1.000 zł, co przyczyni się znacznie do zrealizowania projektu zakupienia ósmaka.

Z życia Towarzystw

Stowarzyszenie Panien „Oświata" w parafji Serca Jezusowego na Jeżycach obchodziło 15 bm. 20-lecie swego istnienia. Z tej okazji odbył się uroczysty obchód. Rano na intencję stowarzyszenia odbyła się w kościele parafialnym uroczysta msza święta, którą odprawił ksiądz kanonik Ruciński, dawniejszy patron stowarzyszenia. Kazanie okolicznościowe wygł. sekretarz generalny Związku Kobiet Pracujących ks. Forecki. Popołudniu w sali Domu Królowej Jadwigi przy bardzo licznym udziale członkiń, delegacyj stowarzyszeń i gości odbyło się uroczyste zebranie, które zagaił ks. prob. Budaszewski jako patron stowarzyszenia, wskazując na pożyteczną działalność stowarzyszenia w ciągu 20-letniego istnienia. W skład prezydjum weszli: ks. dyr. Forecki jako przewodniczący, ks. proboszcz Budaszewski i ks. wicepatron Wietrzykowski, Nowakówna, Nowakowska, Spławska i Kupkówna. Wyczerpujące sprawozdanie z działalności stowarzyszenia przedłożyła sekretarka zarządu A. Nowakówna. Ze sprawozdania tego wynika, że Stow. działalnością oświatową zdobyło poważne zasługi.

Ks. dyr. Forecki wskazał na obecne zadania stowarzyszenia i życzył pomyślności w dalszej pracy. — Wśród licznych życzeń i telegramów nadeszły m. in. gratulacje od byłego patrona stowarzyszenia ks. biskupa Radońskiego, ks. proboszcza Wróblewskiego z Wągrówca, ks. prob. Koźlika z Dębca i p. Wandy Chłapowskiej z Kopaszewa. Uroczystym momentem zebrania było uczczenie zasłużonych koło rozwoju stowarzyszenia członkiń: wręczono im dyplomy uznania za wytrwałą pracę. Program wypełniły poza tem wspólne śpiewy, deklamacje oraz teatr amatorski.

Obecny zarząd stowarzyszenia „Oświata" tworzą pp.: Zysówna, przewodnicząca, Skowrońska, Nowakówna, Szajówna, Stankowska, Przybylakówna, Wojciechowska, Starzyńska i Nowakowska. (k)

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe

tygodnik 8-stronny

bezpłatny

dodatek dla naszych abonentów.

Bilans całorocznej działalności Ligi Morskiej i Rzecznej

Jak już pokrótce donieśliśmy w sobotę rozpoczął obradować w Poznaniu walny zjazd delegatów Ligi Morskiej i Rzecznej. Na przedpołudniowych obradach płk. Wyrostek złożył obszerne sprawozdanie z całorocznej działalności zarządu Ligi, które poniżej zamieszczamy w streszczeniu.

Ostatni walny zjazd delegatów w Katowicach stworzył nowy okres w dziejach organizacji. Zjazd ten przedewszystkiem przeprowadził rewizję statutu, którego forma mocno niedoskonała ciążyła na życiu organizacyjnem stowarzyszenia. Dalej powziął szereg pierwszorzędnego znaczenia wniosków i rezolucyj, z pośród których na pierwsze miejsce wybija się uchwała o przyjęciu przez Ligę Morską i Rzeczną programu kolonjalnego sekcji p. n. „Związek Pionierów Kolonjalnych". W ten sposób zakres zainteresowań Ligi uzupełniony został przez dziedzinę zagadnień o wielkiej doniosłości dla państwa, otwierając dla organizacji szerokie i pełne horyzonty.

Zarząd podjął i wykonał szereg zarządzeń, zmierzających do zbudowania zdrowych gospodarczych podstaw. W tym celu przeprowadził redukcję i zmianę personelu, z której pierwsza dała w efekcie zmniejszenie płac o 29,7 proc., a druga — 12,3 proc. w wydatkach na uposażenie; przystąpił do likwidacji warsztatów nierentujących się, obniżając tem samem kapitał obrotowy o sumę 24.000 złotych.

Rozwinął miesięcznik „Morze" i wybrał specjalną komisję dla zanalizowania dotychczasowych podstaw finansowych pisma oraz dla wspólnego rozważenia zakresu zainteresowań „Morza" i jego celów ideowych na najbliższy okres; podjął kroki dla otwarcia nowych stałych źródeł dochodowych, aby uwolnić się od przypadkowości w swej gospodarce, powodowanej niezależnemi od siebie względami. Zmniejszył stan zadłużenia Ligi od 1 kwietnia 1929 r. do 31 sierpnia 1929 r. o sumę 17,579,50. Wydano książki propagandowe p. t.: a) „Co każdy Polak o morzu wiedzieć powinien" — A. Uziembły, b) „Zarys organizacji przedsiębiorstw Żeglugi morskiej" — F. Rostkowskiego i c) „Polityka Morska" — dr. G. Załęckiego; zorganizował loterję fantową. Kontynuowano i subsydjowano pracę Sekcji Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Kaszubskiej, która dorocznym zwyczajem urządziła „Gwiazdkę" na wybrzeżu. Poza tem sekcja ta przyczyniła się w znacznym stopniu do zakładania na wybrzeżu bibljoteczek ludowych, stacyj opieki nad matką i dzieckiem i t. p. U schyłku zimy, na wiadomość o głodzie, panującym wśród ludności rybackiej na wybrzeżu, sekcja zorganizowała i przeprowadziła zbiórkę żywności dla głodujących.

Subsydjowano Sekcję Kolonjalną przy zarządzie głównym. Sekcja ta pracowała przez cały rok nader wydajnie. W pierwszym rzędzie zajęła się ona organizowaniem rezerwuaru ludzi, którzy czy to swoją wiedzą, czy doświadczeniem dla akcji kolonjalnej mogą być pożyteczni.

W sprawach kolonjalnych Liga utrzymuje stały kontakt ze sferami rządowemi, informując je o swych pracach. Memorjał odpowiedni, opracowany na podstawie „Programu Kolonjalnego", doręczony został zainteresowanym władzom jeszcze w styczniu b. r.

Sekcja Kolonjalna współpracuje również z pokrewnemi organizacjami, które działalnością swą obejmują sprawy emigracyjne i kolonjalne, a więc z Naukowym Instytutem Emigracyjnym, Towarzystwem Polskiej Stacji Badań Tropikalnych, Polskiem Towarzystwem Emigracyjnem, oraz Towarzystwem Polskiej Ekspansji Kolonjalnej. Zarząd główny w roku bieżącym wespół z Naukowym Instytutem Emigracyjnym i Towarzystwem Polskiej Stacji Badań Tropikalnych ekspedycję do Angoli, której powierzono zbadanie możliwości emigracyjnych i warunków osadniczych w tej kolonji portugalskiej. Zarząd główny wziął również udział w P. W. K., organizując własne stoisko.

Dalsze obrady plenarne poprzedziły w sobotę i w niedzielę zrana pracowite obrady komisyj, które miały do spełnienia najważniejsze zadania zjazdu: omówienie działalności tak Rady głównej, jak i poszczególnych sekcyj i wytknięcie im celów i dróg dalszej pracy.

Z komisji mandatowej referował p. adw. Rostek z Katowic, stwierdzając, że uznano mandaty 100 oddziałów z ogólną liczbą 365 głosów.

Komisja sprawozdawcza ukończyła swą — powiedzieć można — najtrudniejszą pracę także już w sobotę, a zajęte przez nią stanowisko zreferował p. admirał Borowski. Na podstawie tego referatu i jednogłośnej uchwały komisji uchwalono w plenum po dość burzliwej dyskusji formalnej Radzie głównej i Zarządowi głównemu L. M. i R. absolutorjum, stwierdzając, że pogłoski o nadużyciach w biurze centralnem są nieuzasadnione.

W drugim dniu obrad, niedzielę, referowali pp. wizytator Zagajewski ze Lwowa (kom budżetowa), dyr. Rummel z Gdyni (marynarka handlowa i wojenna), konsul Głuchowski (kolonjalna), pułk Wężyk z Brześcia (drogi wodne śródlądowe), p. M. Dąbrowa-Dienstl z Łodzi (turystyczna), pułk. Małyszko (statutowo - organizacyjna), inż. Krause (kom. matka). Do treści powziętych uchwał powrócimy w osobnym artykule. Wyborów dokonano w myśl propozycji komisji-matki.

Obradom przewodniczył ze znaną energją p. adw. Stan. Sławski, prezes Oddziału poznańskiego L. M. i R. To też po zamknięciu obrad o godz. 5 podziękował mu w serdecznych słowach za podjęty trud p. admirał Borowski w imieniu całego zjazdu. Podnieść należy, że ideowa strona zjazdu oraz cała dyskusja merytoryczna stała na bardzo wysokim poziomie, świadcząc o tem, że L. M. i R. pojmuje swe zadania bardzo poważnie. (tr.)

Ku czci weteranów

Zjazd uczestników Powstania Styczniowego

Na niedzielny ten zjazd przybyło z różnych stron Polski około 120 sędziwych weteranów w charakterystycznych granatowych mundurach i rogatywkach.

Rano o godz. 9 odbyło się w katedrze poznańskiej uroczyste nabożeństwo. Mszę św. odprawił ks. inf. Kłos, a następnie przemówił w gorących słowach J. Em. kr. kardynał Prymas i udzielił arcypasterskiego błogosławieństwa.

Na placu przed katedrą zebrały się organizacje ze sztandarami i kompanja honorowa wojska, tworząc czworobok. Wśród szpaleru przeszli weterani do autobusów, któremi przewieziono ich przez miasto; poprzedzał je szwadron honorowy 15 p. ul. Przed zamkiem odbyła się defilada poczem przy pomniku Kościuszki zatrzymał się pochód, gdzie złożono wieniec z napisem: „Bohaterskiemu wodzowi — weterani z 1863 r.". Podczas tego aktu wojsko oddało honory a orkiestra odegrała hymn narodowy. W dalszym ciągu orszak udał się do sali ogrodu zoologicznego na zebranie uroczystościowe. Tłumy młodzieży szkolnej tworzyły szpaler na ul. Zwierzynieckiej.

W sali ogrodu zoologicznego do prezydjum zebrania oprócz przedstawicieli władz miejscowych cywilnych i wojskowych weszli 5 weterani. Po śpiewie chóru szkolnego z gimnazjum Marcinkowskiego pod kierunkiem prof. Kwaśnika i deklamacji ucznia tegoż gimnazjum Kurkiewicza przemówił jako pierwszy p. wicewojewoda Gronziewicz..

Imieniem wojska witał weteranów w żołnierskich słowach wnosząc okrzyk na ich cześć p. gen. Medwadowski. Imieniem magistratu m. Poznania przemawiał p. rad. Kultys. W imieniu komitetu organizacyjnego w zastępstwie kuratora okręgu szkolnego zabierał głos p. nacz. dr. Durek.

Wzruszające przemówienie wygłosił następnie imieniem weteranów p. Walenty Koleczko z Piotrkowa. Podziękował w gorących słowach za sympatje i przyjazne uczucia; dalej złożył hołd pamięci powstańców wielkopolskich i śląskich, oraz uczestników wielkich walk o wolność w czasie najazdu bolszewickiego w 1920 r., kończąc okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Jej Prezydenta. Na zakończenie z wielką werwą wygłosił deklamację sędziwy weteran ks. Masalski zyskując zasłużone brawa zebranych.

Z kolei w restauracji centralnej Huggera podejmowano weteranów śniadaniem w czasie którego wygłoszono szereg serdecznych toastów. Następnie weterani zwiedzali P. W. K. (k)

Dary wielkopolskich filantropów

dla Polskiego Instytutu Przeciwrakowego we Lwowie.

Z generalnego sekretarjatu powyższego Instytutu otrzymujemy następujące pismo:

„W imieniu Zarządu upraszamy o umieszczenie w piśmie Pańskiem, że grono wielkopolskich Fabrykantów zapoczątkowało akcję składania ofiar na rzecz Polskiego Instytutu Przeciwrakowego.

Znany działacz społeczny i filantrop p. Stanisław Mańczak, właściciel fabryki fajansu w Chdzieży w Wielkopolsce, ofiarował dla oddziałów szpitalnych i pracowni naukowych instytutu całe zapotrzebowanie przedmiotów fajansowych, wytwarzanych w swojej fabryce.

P. Zygmunt Gawroński, właściciel fabryki Kartotek Metalowych w Poznaniu, ofiarował bardzo cenne metalowe ogniotrwałe kartoteki dla oddziału statystyczno-ewidencyjnego Instytutu.

P. Edward Kręglewski, właściciel fabryki Ksiąg Handlowych w Poznaniu, przesłał całe urządzenie dla kancelarji.

Wszystkim tym Panom, którzy w ten sposób zapoczątkowali w Wielkopolsce akcję składania ofiar na rzecz Polskiego Instytutu Przeciwrakowego, składamy niniejszem serdeczne podziękowanie za ich obywatelską ofiarność".

Tabela wygranych Loterji Państwowej

(Nieurzędowa)

(Bez gwarancji.)

W 13-ym dniu ciągnienia 5-ej klasy 19-ej Polskiej Loterji Państwowej, padły następujące wygrane:

15,000 zł na n-ry: 12021 91682.

10,000 zł na nr. 123264..

5,000 zł na nr. 5343.

3,000 zł na n-ry: 8779 24852 29301 39232 57854 69551 77904 97089.

2,000 zł na n-ry: 14235 16372 66702 92022 123995 151465 162154 170914 178086.

1,000 zł na n-ry. 1560 18361 50350 62407 62448 63809 73235 106043 109539 120009 122668 124177 125030 130435 132044 137222 147594 149739 159948 978 162734 171670.

600 zł na n-ry: 12526 17588 18174 19491 20478 22411 33603 34738 36329 42656 45986 47543 50340 50937 64521 66673 77023 79668 82276 86457 92851 101659 103035 107245 109032 111695 128774 130979 138202 167132 169446 178862 180268 184028.

500 zł na n-ry: 300 1202 3289 6168 7732 9055 11160 196 16471 924 17211 723 18761 19321 20476 22089 115 371 23384 24652 25885 26158 571 27058 300 28103 168 556 30176 32256 34829 35400 513 719 36217 37372 465 474 38738 39408 40317 978 42770 43678 45757 46090 574 4765 48353 49611 50730 53786 54555 57112 571 58745 765 59221 62802 897 63035 108 64540 70835 72783 73798 992 74884 75004 468 76135 371 968 80116 81028 043 051 83899 84164 812 85209 617 86618 697 89072 392 696 804 93042 092 534 93578 862 96104 356 914 97140 486 562 699 846 99558 100629 103230 722 909 104589 105176 106714 108074 109774 110963 112381 746 113684 114256 693 117626 118441 119049 696 828 120634 122008 123119 123596 847 125697 126431 128611 129752 131308 132005 030 133917 135895 137796 138250 139438 140740 141276 573 142779 144207 146102 147455 670 148191 150902 151146 152862 921 153735 153847 154431 155253 257 158059 211 386 973 159615 160200 308 543 161923 162488 514 162766 164824 165992 167332 830 168466 172196 173214 174363 175680 176825 886 177151 569 179029 931 182467 183185 929 184395.

Po 250 zł wygrały numery następujące:

57 63 116 145 167 215 302 324 389 495 538 548 624 652 713 762 713 762 823 892 913 944 **1**062 064 439 441 585 586 690 770 938 967 **2**125 198 288 430 634 659 724 747 755 789 831 887 **3**045 057 098 156 328 393 399 405 455 528 588 687 797 883 **4**047 070 090 188 270 277 279 374 543 615 687 814 937 **5**032 236 240 421 746 871 989 **6**197 212 236 276 411 655 719 789 801 810 814 815 829 940 **7**098 117 284 288 321 382 412 436 498 703 739 772 856 860 915 923 974 **8**274 350 389 490 519 589 612 758 953 **9**165 212 234 304 367 681 841 928 939 **10**102 179 256 265 367 516 585 660 667 776 822 926 952 975 **11**252 368 384 634 696 723 920 977 **12**037 136 172 314 373 457 679 910 **13**013 065 096 168 189 205 304 474 478 503 546 624 653 699 723 765 934 **14**105 110 134 355 374 554 601 657 824 880 **15**236 262 325 346 433 451 490 730 **16**071 145 239 437 556 667 678 680 696 750 877 **17**007 114 244 319 402 421 565 656 709 770 778 933 **18**001 008 016 122 221 294 398 414 415 465 516 543 597 630 770 779 785 918 **19**243 425 427 562 661 668 789 800 831 874 882 938 968 973 **20**069 228 465 498 543 672 673 710 868 887 **21**040 056 191 273 374 385 396 508 520 550 617 655 708 712 729 732 758 862 881 905 **22**057 097 236 432 525 536 537 767 884 916 927 941 **23**106 115 138 219 269 842 647 671 849 **24**008 122 133 153 185 [illegible] 304 322 546 602 664 672 695 706 882 931 977 999.

25068 222 235 401 449 514 584 602 624 695 850 889 898 920 935 993 997 **26**044 108 129 231 254 384 453 624 718 955 **27**020 023 153 213 335 356 444 595 605 725 794 889 **28**233 246 248 283 318 505 518 601 738 765 929 938 **29**001 195 499 597 633 687 766 869 **30**060 080 092 116 161 375 388 449 452 501 549 615 661 693 724 867 924 954 991 **31**268 293 447 566 644 711 781 909 969 **32**107 115 127 175 198 279 444 499 673 754 826 860 947 **33**095 137 156 176 271 284 312 452 554 798 830 **34**087 227 273 333 405 414 603 687 701 708 792 980 996 **35**027 061 091 156 178 193 343 371 409 429 445 510 630 634 796 836 998 **36**111 152 162 219 250 260 278 307 450 649 748 790 803 847 897 946 979 985 **37**002 197 208 229 258 337 439 664 778 791 877 893 899 930 972 **38**063 179 185 214 340 580 702 802 906 916 965 969 **39**029 084 157 449 451 459 468 501 535 575 621 636 863 885 920 **40**042 103 152 177 222 397 477 522 547 659 693 751 816 899 915 989 **41**003 145 165 176 243 244 431 440 537 712 725 755 814 827 842 986 **42**036 039 220 244 418 430 502 508 580 618 643 680 689 737 742 854 927 950 953 **43**000 126 261 286 416 447 551 554 600 655 708 **44**013 038 064 254 266 267 274 485 542 563 605 657 681 763 782 806 817 881 991 **45**003 009 027 091 105 118 133 218 476 536 589 695 701 945 **46**181 335 486 605 633 715 748 776 971 **47**036 418 499 552 577 666 695 706 719 788 789 795 **48**094 122 232 351 376 667 706 899 **49**032 070 107 118 216 280 387 426 566 579 646 656 671 682 766 828 970.

I Ty czytelniku możesz wygrać
PREMJĘ ZŁ 400 000
lub inną tysiączną wygraną w szczęśliwej kolekturze
RADOMIŃSKIEGO
Aleje Marcinkowskiego 14 (obok Podgórnej)
Codziennie przysparzam Poznaniowi nowych bogaczy
Ciągnienia codziennie do 9. X r. b.
UWAGA: Wykaz dotychczasowych poważniejszych wygranych w oknie mojej kolektury!!!

50017 063 090 148 388 438 455 458 466 489 508 657 716 902 **51**021 081 083 084 153 169 263 290 308 389 399 487 501 556 611 627 628 688 707 **52**012 060 108 117 227 325 347 520 568 631 727 812 893 894 898 901 **53**010 072 101 134 156 174 351 379 457 506 523 558 683 716 843 847 930 **54**000 087 099 174 198 240 245 441 449 519 601 740 907 **55**043 212 238 256 353 693 799 839 855 888 948 **56**060 104 163 236 251 296 320 411 522 597 661 679 710 742 776 833 844 **57**098 249 283 338 509 556 572 578 625 681 776 796 **58**041 042 061 151 282 669 706 711 758 795 825 833 920 941 **59**027 061 177 335 461 593 601 602 694 707 898 900 **60**041 180 282 399 449 461 468 672 677 702 877 976 **61**018 086 225 253 302 430 433 460 553 563 605 620 629 721 895 **62**295 314 490 515 620 635 647 654 680 732 906 937 953 964 969 **63**162 210 266 387 427 464 548 597 810 816 890 **64**004 039 **65**011 067 082 124 143 162 201 231 310 498 562 565 585 720 741 890 914 933 975 992 999 **66**029 054 289 295 346 364 438 475 534 628 675 780 041 138 147 163 322 356 429 440 533 748 784 **67**015 056 066 073 080 245 319 328 512 610 628 767 785 801 **68**326 336 421 428 477 524 531 561 585 586 635 665 670 868 883 922 **69**012 109 148 198 237 254 371 528 535 601 667 686 698 710 **70**051 130 246 514 655 923 **71**065 079 081 099 140 221 **71**693 983 **72**064 099 145 346 492 493 625 629 703 722 835 **73**033 047 059 220 222 266 297 443 477 524 536 604 651 694 804 976 **74**027 046 225 236 293 337 371 395 448 498 593 605 606 628 631 752 774.

75016 068 082 097 128 256 443 558 575 579 584 665 705 713 733 911 949 **76**058 069 094 316 391 443 509 668 698 710 755 799 903 923 970 **77**100 207 277 451 477 492 539 602 659 754 825 861 868 962 964 987 **78**052 077 112 271 279 328 345 396 402 446 447 511 672 686 796 847 871 936 **79**161 305 443 451 517 746 844 866 927 **80**024 178 227 277 459 569 653 655 687 741 748 813 **81**068 115 235 390 412 496 509 642 647 696 793 **82**025 074 134 540 541 545 549 579 680 714 745 754 905 951 964 **83**015 255 610 887 971 **84**242 280 352 444 511 678 745 874 933 955 964 **85**123 132 140 158 183 343 380 600 628 **86**102 108 169 177 244 294 331 443 484 491 524 538 595 610 655 781 809 831 876 961 **87**100 102 205 329 337 350 397 474 520 697 801 874 925 **88**090 093 121 243 274 298 513 521 603 630 687 699 770 956 965 971 974 **89**093 106 208 282 323 495 652 795 848 853 989 **90**254 378 541 610 761 822 903 904 938 **91**013 097 115 164 230 381 426 445 464 566 591 611 620 643 807 915 **92**205 276 355 421 509 514 572 608 769 832 944 996 **93**056 076 101 122 132 206 239 300 373 383 708 751 929 954 993 999 **94**038 067 102 137 191 206 308 309 331 405 490 815 983 **95**257 304 315 326 396 590 591 654 **96**038 199 349 448 466 708 724 812 832 **97**008 199 223 257 323 324 346 390 528 617 874 921 984 **98**037 052 196 222 262 311 388 608 682 718 843 895 940 951 965 **99**000 169 224 298 361 508 550 714 752 850 862 939 974.

6 słów spamiętaj sobie
Loterja Państwowa
Najszczęśliwsza kolektura
Stefan Centowski
Kw 890/91
Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.

100108 134 160 194 320 424 480 515 559 669 677 765 827 867 894 962 999 **101**118 134 140 243 271 583 589 668 695 703 715 925 **102**018 075 131 201 308 318 367 463 786 **103**051 083 134 182 401 451 483 [illegible] 522 549 711 725 744 880 911 **104**084 163 215 231 351 410 472 498 513 541 779 868 963 995 **105**036 285 506 517 530 581 671 795 807 814 866 867 868 **106**161 301 340 398 474 579 603 647 664 687 725 734 771 785 894 **107**045 052 085 447 511 649 702 723 747 887 **108**024 088 100 129 212 254 273 518 687 717 840 866 945 **109**025 134 170 193 195 369 429 475 561 587 628 886 935 950 958 **110**044 167 236 356 462 578 592 643 650 842 848 895 902 933 973 **111**069 164 172 207 223

283 400 402 453 480 674 785 872 996 **112**011
031 189 206 289 414 492 811 830 875 **113**099
139 150 186 368 390 482 493 565 696 719 778
915 937 **114**090 189 267 385 543 620 679 812
973 **115**041 105 225 376 496 551 580 659 723
808 831 **116**024 087 088 095 205 206 234 264
294 349 432 549 582 688 777 786 803 820 842
849 921 958 991 **117**036 178 216 403 457 468
534 633 648 743 871 918 **118**013 109 239 248
282 287 405 436 464 655 698 720 835 848 858
869 992 **119**144 157 232 293 300 309 336 429
453 475 592 616 660 814 946 **120**071 230 292
304 313 365 622 631 639 684 731 843 864 916
977 994 996 **121**004 009 124 180 186 202 313
378 478 557 744 773 929 942 966 987 **122**070
115 198 337 354 521 550 575 622 647 671 779
819 972 **123**017 047 197 234 297 468 493 687
721 758 787 936 952 **124**017 022 271 278 288
373 399 544 573 588 637 750 757 778 822 830
891 947 965.

125016 048 121 178 242 347 412 477 493 507
518 536 834 894 904 966 **126**017 078 188 190
218 275 319 321 352 575 639 678 777 815 **127**003
058 099 210 218 230 283 284 356 399 460 567
580 600 691 728 766 846 857 907 **128**029 090
107 114 153 257 273 309 398 493 592 604 630
649 654 694 757 762 842 924 **129**056 078 098
285 288 364 414 732 766 906 930 977 **130**030
041 058 066 075 083 181 196 241 448 538 564
131004 085 135 153 170 222 324 430 517 572
653 699 784 **132**142 302 307 663 664 672 764
828 837 912 945 952 959 987 **133**100 119 168
197 266 300 315 371 462 524 536 541 670 772
825 942 990 **134**011 104 172 231 250 273 280
302 331 410 439 465 579 786 944 978 **135**075
210 226 284 481 514 549 575 636 656 663 699
714 716 793 844 924 943 967 **136**116 181 198
211 216 293 405 417 518 557 583 592 726 753
811 888 924 973 **137**062 065 148 213 255 286
382 395 400 557 592 915 **138**068 100 122 175
188 238 284 316 353 441 470 559 608 701 791
819 871 872 888 **139**032 097 168 171 323 353
407 422 484 530 532 771 873 934 **140**065 152
203 206 236 240 353 434 572 585 677 716 717
749 861 874 901 919 **141**035 040 331 432 479
496 506 550 563 692 804 **142**028 175 196 204
226 239 291 310 377 581 642 710 745 816 988
143012 113 136 169 201 220 293 324 354 387
532 541 574 691 745 752 761 783 811 828 857
871 932 **144**077 094 128 258 319 345 403 507
581 711 795 810 839 **145**009 012 146 208 219
250 422 529 549 724 913 921 932 985 **146**133
187 256 306 340 365 378 382 383 394 489 567
569 637 638 649 681 806 871 893 953 **147**207
258 605 634 657 695 731 815 958 965 977
148013 052 061 065 072 087 176 221 396 485
599 655 671 726 913 964 **149**204 321 345 451
568 576 669 847 943.

150087 347 351 352 518 578 621 730 839 864
901 915 **151**049 063 085 117 159 254 263 312
450 457 561 631 692 717 772 951 **152**043 077
205 295 429 616 622 887 925 940 944 955 986
987 **153**258 269 467 478 482 652 682 734 773
793 853 **154**181 216 221 401 598 605 626 807
968 **155**105 220 293 324 325 349 356 431 501
532 573 617 619 626 684 709 722 754 878 924
156039 198 269 380 460 610 696 722 723 742
808 927 **157**050 065 105 170 349 480 505 512
630 636 643 764 818 909 **158**007 024 118 147
252 306 361 563 622 651 682 724 759 838 872
874 948 **159**010 254 352 367 423 504 540 580
593 645 743 766 831 902 932 974 **160**021 090
112 199 274 467 594 662 699 745 815 851 888
84 **161**011 108 121 217 337 340 409 484 564
655 658 678 901 953 **162**007 030 262 361 609
618 641 680 845 861 874 907 916 926 961
163031 087 089 115 266 409 432 538 547 688
757 758 804 830 986 **164**275 312 442 497 507
534 545 626 644 696 792 868 939 990 994
165148 260 346 476 652 728 742 842 856 990
166092 137 151 169 193 303 398 447 536 753
778 876 929 **167**130 318 326 328 355 463 509
618 633 786 977 **168**005 101 162 218 281 285
441 544 603 607 611 626 674 855 883 97[illegible]
169053 056 157 159 267 316 336 463 535 539
554 606 710 769 784 787 901 955 **170**069 090
152 158 229 281 575 639 662 668 723 960
171049 146 258 382 427 441 444 532 637 647
715 767 798 833 **172**105 107 221 374 456 551
713 839 **173**006 338 358447 686 763 833 988
174079 166 202 367 419 584 595 654 690 805
888 974.

175184 229 276 294 305 526 760 945
176023 064 147 300 366 628 688 792 841 908
922 931 934 952 **177**212 322 568 584 697 715
914 940 **178**006 035 109 410 448 486 504 522
614 637 695 713 749 750 865 976 982 **179**055
122 188 212 259 385 386 483 530 895 898 952
180084 160 379 425 482 701 743 847 **181**096
111 136 140 154 639 675 817 829 844 916
182030 133 198 214 462 538 745 759 831 859
914 953 **183**067 073 176 205 261 290 291 559
595 609 613 669 823 **184**090 217 244 272 309
420 469 487 888 889 976.

RADJO

Programy radjofoniczne

Wtorek, dnia 24 września 1929 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** gimnastyka poranna (prof. J. Waxmann); godz. **12.20** radjografja, godz. **12.50** komunikaty P. W. K.; godz. **13.00** sygnał czasu; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pien.; godz. **14.15** komunikaty gosp., roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz **17.10** odczyt z cyklu odczytów zorganizowanych przez Wojewódzki Komitet „Tygodnia Dziecka" w Pozn. p. t. „Aktualne zagadnienia z dziedziny opieki nad dzieckiem" (wygł prof. dr. Karol Jonscher); godz. **17.30** „Silva rerum"; godz. **17.50** komunikaty P. W. K.; godz. **18.00** koncert wokalny w wykonaniu Marji Pomorskiej (sopran). Przy fort. prof. Franciszek Łukasiewicz; godz **18.30** recytacje utworów poetyckich (wygł. p. Marja Marzewska); godz. **18.45** interludjum muzyczne; godz. **19.00** nadprogram: godz. **19.20** odczyt z cyklu „Pogląd na świat" III. Istota jaźni: (wygł. prof. Wincenty Lutosławski); godz. **19.50** transmisja z opery poznańskiej — „Bal maskowy", opera Verdi'ego; godzina **22.30** sygnał czasu — komunikaty PAT: godz. **22.45** radjografja: godz. **23.15** muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada".

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Franciszek Kusz, Patr. Jackowskiego 21, pierwsza rata 25 zł. — Narożny 5 zł. — J. M. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 10 zł. — Wiktorja Wojczyńska, em. nauczycielka z Rogoźna z podziękowaniem za otrzymane łaski 10 zł — A. D. 2 zł. — Wykowscy z Nakła n. N 20 zł. — H. Białkowa z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze. 5 zł Razem z poprzednio pokwitowanemi 77 zł.

FILM

Wielka premjera w kinie Apollo.

Nie tak dawno, jak Józef Sternberg w pełni powodzenia opuścił niemieckie ateliers, by po drugiej stronie oceanu zbierać laury na polu reżyserji filmowej. Sukcesy nie dały na siebie długo czekać. Przyszło arcydzieło tej miary co Ludzie Podziemi, które od razu zdobyło mu publiczność amerykańską i mocną pozycję w amerykańskiej produkcji filmowej Jego pełna finezji reżyserja, zdolność nadawania szaleńczego tempa akcji, wydobywania z aktorów maksimum ich możliwości mimicznych — oto co charakteryzuje Sternberga i co zdobyło mu popularność.

Dzisiaj wchodzi na ekran Kina Apollo nowe arcydzieło Sternberga **„Życiowe Rozbitki"**, którego premjery na pierwszych ekranach europejskich były prawdziwą sensacją. Prasa nie miała dość słów pochwały by ocenić ten wielki sukces światowy. Czołowa wytwórnia Ufa, oceniając wartość tego arcydzieła, którego powodzenie było jednem z największych w historji kinematografji, zaangażowała Sternberga do stworzenia nowego filmu z Emilem Jannigsem, nie zrażając się olbrzymiemi kosztami jakie spowodowało ściągnięcie tego reżysera. Jest to najlepszy dowód nato, jak wielką popularność zyskał sobie Sternberg, w świecie filmowym, jest jaskrawym dowodem mistrzostwa jego reżyserji.

W **„Rozbitkach Życiowych"** ujrzy publiczność swego dawno nie widzianego ulubieńca Georgea Bancrofta w otoczeniu Eweliny Brent i Williama Powella.

nw 3851

Na szpital św. Józefa: Adwokat Cichowicz ku uczczeniu pamięci śp. Heleny Cichowiczowej 1 000 zł

Na Tow. „Caritas": Radca Cichowicz ku uczczeniu pamięci śp. Heleny Cichowiczowej 1 000 zł.

Na chleb św. Antoniego: K. Ch. z podziękowaniem Matce Serc Jezusowego za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 176 zł.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Misyjne Sodalicji Pań Miejskich.** Zebranie odbędzie się we wtorek 24 bm o godz. 17 w salce Szkoły Społecznej, przy ul. Podgórnej z referatem ks Skazińskiego

— **Sodalicja Panien Urzędniczek.** Zebranie Sekcji Eucharystycznej odbędzie się w środę 25 bm. o godz. 19.30 przy ulicy Wodnej 8

Na Wystawę Powszechną

Modne perfumy

kosmetyki, pudry, ołówki do brwi i pomadki do ust.

Najlepsze wody kolońskie i kwiatowe

oraz mydła toaletowe najtaniej

Dla przyjezdnych specjalne ustępstwa.

Perfumerja Paryska

Gwarna 10. zw 19103

SKRZYNKA DO LISTÓW

S. P. 300. Dyrekcja Pozn. Kolei Elektr., Poznań. ul. Gajowa 1. — „Autoruch" sp. z o. o., Poznań, Górczyn. — Przedsiębiorstwo samochodowe „Auto", Gniezno. (K)

— **P. Florjan Flens.** Reprezentacja „Omnium" w Poznaniu: p. M. Radomski ul. Skarbowa 16. Reprezentacji „Wilji" niema w Poznaniu. (K)

KOMUNIKAT.

Ból w bokach i dołku podsercowym (gdzie schodzą się żebra) Pobolewania w wątrobie. Skłonność do obstrukcyj Język obłożony Gorycz i niesmak w ustach Odbijanie Wzdęcia burczenie w kiszkach Bóle zawroty głowy Podenerwowanie Uryna ciemna i mętna. Są to początkowe objawy choroby wątroby. wstępne objawy kamieni żółciowych Podrażnienia ataków W dołku i wątrobie silny ból, który się rozchodzi ku stronie rylnej w pasie, krzyżu i sięga aż pod łopatki Wzdęcie brzucha rozsadzanie żeber parcie na kiszkę stolcową Niekiedy wymioty żółcią Zimne poty. Niekiedy żółtaczka Kuracja ziołami Cholekinaza uwalnia od tej ciężkiej dokuczliwej choroby Zioła Cholekinaza są do nabycia we wszystkich aptekach w składach aptecznych. Przy kupnie żądać przepisu użycia (wedł Dr. J Niemojewskiego) Wyrób Laboratorjum fizj chemiczne „Cholekinaza" Sp z o. o Warszawa Nowy świat 5 Generalna reprezentacja na Stany Zjedn. Ameryki Północ i Kanadę „IMICO" Box 63 Stevens Point Wis. U. S. A.

Pw 3971 62 311

POSŁUCHAJCIE,
CO MÓWIĄ O HERBACIE
W JEJ OJCZYZNIE, CHINACH:

"Herbata łagodzi zmęczenie, rozwesela duszę, krzepi wolę i ożywia wzrok."

(Poeta Lo-Tang z dyn Sung)

TAKĄ WŁAŚNIE JEST NASZA

HERBATA

INDYJSKA - CHIŃSKA - CEJLOŃSKA
(LUKSUSOWA). (DROŻSZA). (TAŃSZA)

Pw 5 092-62,637

Dnia 20 września 1929 r. zmarł nagle na udar serca mój najdroższy mąż, troskliwy ojciec, brat i szwagier, ś. p.

Bolesław Urbanowicz

przeżywszy lat 63. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 24 b. m. o godzinie 4,30 z domu żałoby przy ul. Dąbrowskiego 24.

W ciężkim smutku pozostała

zw 19096 **rodzina.**

†

Dnia 21 września 1929 r., o godz. 9 wieczorem zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz kochany wujek, ś. p.

Jakób Tomelka

Pogrzeb odbędzie się w środę, 25 b. m., o godz. 3,30 z kaplicy Szpitala Okręgowego Wały Jana III.

Strapione

zw 19113 **siostrzenice.**

Msza św. odprawi się w czwartek, 26 b. m., o godz. 9 w kościele garnizonowym.

Za liczny dowód współczucia okazanego nam z powodu zgonu mego męża, ojca dziadka i teścia, ś.p.

Józefa Królikowskiego

oraz za udział w pogrzebie i tak liczne wieńce, składamy na tej drodze serdeczne zw 19108

Bóg zapłać!

Minikowo - Poznań. **Rodzina.**

W niedzielę, dnia 22 września, o godzinie 10 przed południem, zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój kochany mąż i nasz drogi ojciec, brat, zięć i szwagier, ś. p.

Stanisław Broekere

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w środę, dnia 25 września o godzinie 10 w kościele parafjalnym w Kostrzynie, poczem nastąpi wyprowadzenie zwłok z kościoła na cmentarz.

W serdecznym żalu

Strumiany p. Kostrzyn.

żona, dzieci i rodzina.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

zw 19105

Dnia 22 września 1929 r., zmarł w Strumianach członek naszej Rady Nadzorczej, ś. p.

Stanisław Broekere

Ś. p. Zmarły był członkiem Rady Nadzorczej naszej Spółki Akcyjnej od jej założenia. W ś. p. Zmarłym straciliśmy cennego towarzysza pracy i życzliwego kolegę.

Cześć Jego pamięci.

Dr. Roman May

Chemiczna Fabryka Sp. Akc. w Poznaniu

Zarząd i Rada Nadzorcza.

Pw 5513-39,7

W niedzielę, dnia 22 września 1929 r., zakończyła swe życie, pełne poświęcenia, po długich, ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, moja najdroższa córka, nasza kochana, troskliwa siostra i ciocia, ś. p.

Zofja Tyrankiewiczówna

Pogrzeb odbędzie się w środę, 25 września, o godz. 4,30, z Zakładu św. Józefa w Szamotułach. zw 19 104

W imieniu strapionej rodziny

z Tyrankiewiczów **Marja Zwierzyńska.**

Szamotuły, Krajewice, Poznań.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Z szeregów naszych wyrwała śmierć nieoczekiwanie jednego z najdzielniejszych, ś. p. zw 19 112

Leonarda Przewoskiego

ppor. rez. 58 p. p., wiceprezesa Zarządu Głównego naszego Związku.

Prawość, uczciwość oraz gotowość niesienia pomocy w każdej chwili wyniosły Go wysoko ponad poziom naszej rzeszy i sprawiają, iż pozostanie w pamięci naszej jako postać świetlana.

Związek Zawodowy Pracowników Bankowych Rzplitej Polskiej

Zarząd Główny w Warszawie.

W głębokim smutku pogrążeni urzędnicy Banku Cukrownictwa S. A. w Poznaniu, zawiadamiają, że w dniu 22 września 1929 r., o godz. 23, zasnął w Panu, opatrzony Sakramentami św., po ciężkich a krótkich cierpieniach, ich nieodżałowanej pamięci kolega, ś. p. dw 2247

Leonard Przewoski

ppor. rez. 58 p. p.

w 35 roku życia. Zalety charakteru tak przedwcześnie zgasłego, Jego złote serce oraz niepowszednie przymioty koleżeńskie zapewniają Mu wśród grona kolegów trwałą pamięć.

Koledzy.

Dnia 21 b. m., zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz kochający ojciec, teść i dziadek, ś. p. nw 4038

Ignacy Walkowiak

przeżywszy lat 52. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 24 b. m., o godzinie 5 po południu, z domu żałoby.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona i dzieci.

Nagła i nieubłagana śmierć wyrwała z naszego grona, naszego ukochanego Kolegę i Prezesa naszego Oddziału, ś. p.

Leonarda Przewoskiego

ppor. rez. 58 p. p.

w 35 roku życia. Ogrom straty naszej ocenią należycie ci tylko, którzy Go znali.

Związek Zawodowy Pracowników Bankowych Rzplitej Polskiej
Oddział w Poznaniu.

zw 19111

W piątek, dnia 20 września 1929 r., o godz. 22 zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa córka, nasza ukochana siostra, ś. p.

Bronisława Rosentalówna

w 28 roku życia. Eksportacja zwłok z Probostwa do kościoła parafjalnego w Żydowie w poniedziałek o godz. 17. Nazajutrz msza św. o godz. 10, poczem pogrzeb na cmentarz w Żydowie.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

Żydowo pow. Gniezno, Warszawa, Bydgoszcz.
Osobnych zawiadomień nie wysyła się. dw 2244

Dnia 21 września 1929 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, mój najdroższy mąż, nasz najtroskliwszy ojciec i kochający dziadek, ś. p.

Roman Kossobudzki

w 74 roku życia. Nabożeństwo żałobne za spokój duszy drogiego Zmarłego odbędzie się w Poznaniu, w środę, 25 bm. o godz. 9 w kaplicy św. Józefa, pogrzeb tego samego dnia z kaplicy św. Józefa po poł. o godz. 3,30 na cmentarz Bożego Ciała w Dębcu, o czem donoszą

stroskani

żona z dziećmi.

zw 19110

Sierakowo p. Rawicz, we wrześniu 1929 r.

Zakład pogrzebowy „Bracia Nowak", Poznań, pl. Nowomiejski 10, tel. 10-46.

Dnia 21 września 1929 r. zasnął w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, ukochany ojciec, dziadek i brat, ś. p.

Stanisław Chmielewski

emerytowany urzędnik kolejowy.

przeżywszy lat 65. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 24 b. m. o godz. 16,15 z kostnicy cmentarza św. Trójcy w Dębcu.

W głębokim smutku pogrążeni

żona, syn i rodzina.

zw 19102

Nabożeństwo żałobne w środę, 25 b. m. o godzinie 8 w kościele O. O. Zmartwychwstańców na Wildzie.

Kilimy
K. Kużaj
27 Grudnia 9
K. K. P.

Worki.

Mam kilka tysięcy dobrych worków od cukru, mąki i soli, najwięcej dającemu na sprzedaż. — Zgłoszenia Kurjer
zdpw 19 091

Wróciłam

i przyjmuję jak zwykle od godz. 10—2 i 4—6 po poł.
lekarz-dentysta
Marta Grzymałowska-Mohuczy

Telefon 64-07. ul. Krasińskiego 3, parter. Telefon 64-07.

Pw 5505-38.214

Ostrów (Wlkp.), Rynek 5 (od 1. X. 29)

Lekarz specjalista chorób skórnych i wenerycznych

Dr. med. R. Schier

Godz.: 11—12 i 3—7. W niedziele: 10—11.

zw 18969

Gruźlica płuc

jest nieubłaganą coroczenie, nie robiąc różnicy ni płci, wieku i stanu, kosi miljony ludzi.

Przy zwalczaniu chorób płucnych bronchitu, uporczywego, męczącego kaszlu i t. p. stosują pp. Lekarze

BALSAM THIOCOLAN-AGE,

który dostawiając wydzielanie się plwociny wzmacnia organizm samoczucie chorego oraz powiększa wagę ciała usuwa kaszel. Używa się za poradą lekarza. dw 8657

Sprzedają apteki. **Sprzedają apteki.**

Indyjsko - japoński grzyb herbaciany, drożdże winne

oraz wszelkie przybory do fabrykacji wina owocowego zawsze świeże na składzie w firmie dw 1972/3

J. Gadebusch, drogerja i perfumerja
Tel. 16-38. Poznań, ul. Nowa 7 (Bazar). Założ. 1869

OBUWIE

w wielkim wyborze poleca

R. Krzyżańska, św. Marcin 66.

zw 19178

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczego „PLENUSAN" W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6.— zł. 3 pudełka 15.— zł. Przy zapłacie zgóry wysyłka franco. Pw 3247-0.1169

DR. GEBHARD & SP. — GDAŃSK, ODDZ. 153a.

Baczność!! Gospodynie!!

Wystrzegać się naśladownictw i tanich aparatów z głośną reklamą!!!

Każda gospodyni musi posiadać prawdziwy „KOMPRESOR"

Cena zł 60

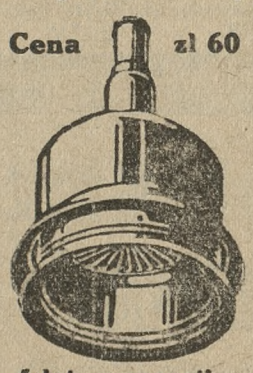

5 lat gwarancji.

Prosimy przynieść ze sobą brudną bieliznę, którą po 5 minutach zwracamy czysto wypraną

Nasz samoczynny aparat do prania „KOMPRESOR" pobił wszyskie dotychczasowe podobne wynalazki swą konstrukcją i niezawodnością przy praniu. Opatentowany, cały metalowy, nigdy nie rdzewieje. Prawdziwym aparatem „KOMPRESOR" pierze się w dwie godzin więcej bielizny niż praczka w dwa dni. Tylko nasz „KOMPRESOR" daje pełną gwarancję nieuszkodzenia bielizny i zupełnej pewności lekkiego o 100 skróconego i taniego czystego prania. Przed nabyciem aparatu prosimy odwiedzić nasze pełne powodzenia pokazy prania, które odbywają się tylko przy ul. WIELKIEJ nr. 4-5. we WTOREK, ŚRODĘ i PIĄTEK o godz. 5-ej po poł. W powyższe dnie o godz. 3-ej po poł. w języku niemieckim. Zaliczka zł 2.50 drożej. Prospekty na żądanie. Agenci poszukiwani. „KOMPRESOR", Poznań, Wielka 4-5.

Biura

12 do 15 pokoi, względnie odpowiednio wielkich sal, najchętniej na parterze, niedaleko centrum miasta **poszukuje poważne towarzystwo.** Ewentl. reflektujemy na kupno objektu odpowiedniego, również zgodzilibyśmy się na ew. przebudowę objektu. Oferty do eksp. Kurjera Pozn. pod nw 3997

Poszukuję zaraz eleganckiego

mieszkania

2-3 pokojowego ewtl. z przejęciem mebli niewykluczone. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 19109

Wyciąć

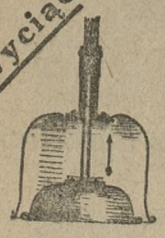

pod naporem powietrza

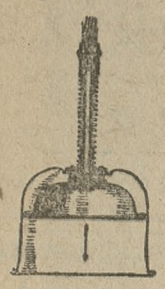

przez wyssanie powietrza

Cena 45,- zł

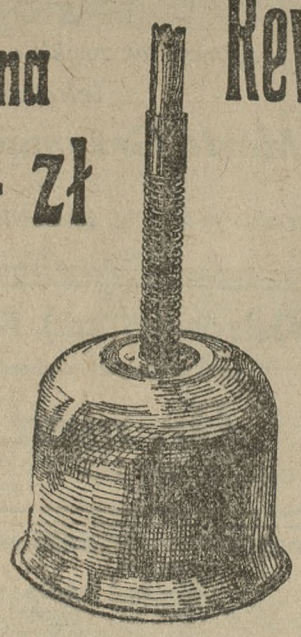

Przechować

Rewolucja w Poznaniu

najjaskrawiej wybuchłaby, gdyby nasze utrapione gospodynie strajkowały. A ktoby nam prał i troszczył się o naszą bieliznę? Na pomoc przyszedł nam w groźnej chwili sensacyjny wynalazek, jakim jest ręczny opatentowany

kompresor do prania „Tryumf"

(z czystego aluminjum), wyrobu krajowego. Jedyny ten prawdziwy aparat jest cudem techniki i chlubą polskiej wytwórczości, którego nie można porównać z podobnemi, mniej wartościowemi, aparatami zagranicznemi, z którym urządza się zw 19050

wielkie pokazy prania

w Poznaniu przy Wielkich Garbarach 44

codziennie pierwsze demonstrowanie z wykładem o godz. 3, drugie o 5 po poł.

Uprasza się wszystkie Panie, które pragną się pozbyć uciemiężenia przy praniu o jak najliczniejsze przybycie i przyniesienie brudnej bielizny, która w obecności Sz. Publiczności zostanie **w trzech minutach** czysto i bezpłatnie wyprana. Każda pani powinna się zainteresować tem cudownem praniem. Z pomocą aparatu pierze się nawet bez mydła, bez tarcia lub szczotkowania i robi gotowanie zbędne. Pierz powietrzem ściśnionem i wchłanianem, to dewiza tego nowoczesnego kompresora. Kto nie może przybyć na oryginalne pokazy, niech żąda bezpłatnego zademonstrowania u siebie w domu.

Wytwórnia kompresorów do prania „Tryumf", Grabowski.

Najpiękniejsze

płaszcze i suknie damskie,

Najnowsze Modele

pierwszorzędnych wytwórni polecamy

na Sezon

Jesienno-Zimowy

J. Sisiecki

Konfekcyjny S. P. Akc.

POZNAŃ

STARY RYNEK 98-100.

Pw 5311/12-37,97/8

Hurtownia sztucznych nawozów

poszukuje na stanowisko prokurenta działu handlowego zaraz względnie od 1. 12. 1929

PANA

który podobne stanowisko zajmuje. — Ze względu na samodzielność stanowiska, gwarancja pożądana. Oferty z podaniem referencji i odpisami świadectw prosimy skierować do „PAR", Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 56,191** Pw 5504-56,191

SAMOCHODY

pozostałe z całkowitej wyprzedaży z powodu likwidacji działu handlowego osobowe, towarowe nowe i używane po najniższych cenach jeszcze **na sprzedaż.**

Kempowicz-Automobile

Poznań, Patrona Jackowskiego 49, tel. 65-15

bpw 672

Ubikacyj

nadających się na warsztat i magazyny **poszukujemy** w pobliżu Wielkich Garbar. Oferty przesyłać do Kurjera Poznańskiego pod **zw 19086**

Wydzierżawię

HOTEL

pierwszorzędny, 20 pokojowy, kawiarnia z restauracją, pojedyńcza restauracja „Gospoda", sala dancingowa, sala teatralna, ogród z półwyspem w jezioro. Zgłoszenia wprost do właściciela **Ignacy Piotrowski, Wolsztyn, Grand Hotel Café.** zw 19011

Majątek ziemski

ca 75 ha. dobrej ziemi, solidne zabudowania, z inwentarzami na południu Księstwa, natychmiast **do sprzedania.** Cena 2 400,— zł za 1 ha. Dogodne warunki kupna. Sprzedaż przeprowadza **Bank Ziemiański, Poznań,** ul. Mielżyńskiego 5. zw 19 092

Oryginały

Juljusza Kossaka,

okazyjnie do nabycia. Informacje:

Odskok 3

dw 2222

Zdolnych

akwizytorów (akwizytorek)

celem zdobywania drobnych ubezpieczeń **poszukuje** natychmiast zasobne i poważne Tow. Ubezpieczeń. Wysoki stały zarobek przy intensywnej pracy zapewniony. Niefachowcom udziela się wyczerpujących wyjaśnień, a po krótkiej płatnej próbie nastąpi stałe zaangażowanie. Piśmienne oferty prosimy skierować do Kurjera pod **zw 19098**

Zdolnych

zastępców

do sprzedaży losów (obligacji państwowych) na raty, poszukuje w każdem mieście poważna instytucja bankowa. Zgłoszenia: **„Ruch", Kraków, ul. Szczepańska 9. dla „B. 175".** Początkujących pouczamy.

nw 4033

Miejska przetwornia kału na nawóz jest do wydzierżawienia.

Urządzenie fabryczne, cały tabor wywozowy, różne szopy i biura są gotowe, przetwornia w ruchu. Oferty pod **„4208" do Reklamy Polskiej,** Poznań, Aleje Marcinkowskiego 6. Kw 892

Kto pożyczy, albo może się postarać o

zł 150000

na I. hipotekę. Przedmiot 1 250000,— zł wartości. Zgłoszenia Kurjer pod **zw 19053**

FIRANKI

ADAMASZKI

DYWANY

B. Głowacki

POZNAN, Stary Rynek 97.

Pw 4480

Wspólnika

dobrego fachowca, z gotówką 50 000,— zł, które będą hipotecznie zabezpieczone, poszukuje dobrze prosperująca fabryka maszyn i odlewnia żelaza w większem mieście na Pomorzu. Zgłoszenia do **„PAR", Poznań,** Aleje Marcinkowskiego 11, pod **„Fabryka Maszyn".** Pw 5508-64,685

KIOSK

stylowy, nadający się na każde przedsiębiorstwo, dobrze zbudowany z powodu zamknięcia Wystawy, **sprzedam korzystnie.** Zgłoszenia przyjmuje **P. Stachowski, Sekwestrator sądowy. Krasińskiego 2.**

Pw 5 12-39 4

Poszukuje się pożyczki

w kwocie 10—15000 dol.

na bardzo znaczny objekt **w Bydgoszczy.** Dobry procent oraz dostateczne zabezpieczenie kapitału zapewnione. Szczegółowe oferty uprasza się skierować do **Instytutu dla Reklam i Ogłoszeń IRO, Bydgoszcz,** Hermana Frankego 3, pod **„Dobra lokata kapitału"**

nw 3996

60.000 zł

lub równowartość w zagranicznej walucie poszukuje poważne przedsiębiorstwo przemysłowe tytułem pożyczki, za gwarancją hipoteczną na własnej nieruchomości, położonej w centrum m. Poznania, na czas zależnie od umowy, za wysokim procentem, płatnym miesięcznie zgóry. Spieszne zgłoszenia uprasza się do eksped. Kurjera Pozn. pod **zw 19 100**

Potrzebny gorzelnik

żonaty, dokładnie obeznany z elektrownią i płatkarnią, na dobre warunki. Tylko poważne oferty będą uwzględniane. Zgłoszenia: **Zarząd Dóbr Jeziorki,** pocz. Jeziorki, k. Poznania.

zw 19 087

Poszukujemy

inteligentnych panów

do sprzedaży maszyn i przyborów biurowych.

Panowie, którzy podobne stanowisko już zajmowali z powodzeniem zechcą zgłoszenia nadesłać do Kurjera **zw 19099**

Malarz-lakiernik

samodzielny, obeznany z wszelkiemi pracami wchodzącemi w zakres przedsiębiorstwa metalowego, może się zgłosić na stałą posadę. Zgłosz. do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 19 101

Poważna fabryka poszukuje

przedstawicieli

na powiaty **z kaucją do 3000 zł.**
Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **dw 2227**

W sprawie nadzoru sądowego nad majątkiem firmy **Donat Stabrowski w Poznaniu** zwołuje się walne zebranie wierzycieli na dzień 3 października 1929 r., g. 11,15, pokój 23, tutejszego Sądu celem zawarcia układu zapobiegawczego Poznań, dnia 12 września 1929. **Sąd Grodzki 2a.** nw 3472

POZOSTAWIONE

w mieszkaniu **p. Kamińskiej**

płaszcz i walizkę

uprasza się **dostarczyć do biura**

Sp. Akc. „Goplana"

Fabryka Czekolady w Poznaniu.

dw 2248

L. Ad. 3/29.

OGŁOSZENIE

o zamierzonej zmianie nazwiska.

Józef Seweryn Sim, Szulc, urodzony w Czerniowcach 19. 3. 1882 roku syn Aleksandra i Felicji z domu Fellner, kupiec w Krakowie, ul. Szewska 23, wniósł prośbę o zezwolenie na zmianę nazwiska rodowego Szulc na „Halski"

Powyższą prośbę podaję do powszechnej wiadomości z nadmienieniem, że w myśl art. 4 ustawy z 24. 10. 1919 (Dz. U. R. P. nr. 88, poz. 478), w brzmieniu ustalonem w § 1, rozp. min. z 11. 10. 1928 (Dz. U. R. P. nr. 93, poz. 828) wolno w przeciągu 90 dni od dnia ogłoszenia niniejszego obwieszczenia w Monitorze Polskim zgłosić do Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego sprzeciw w przedmiocie zamierzonej zmiany nazwiska. nw 3474

Do sprzeciwu należy dołączyć metrykę urodzenia lub inne dowody, wykazujące prawo osoby wnoszącej sprzeciw, do używania nazwiska, o które chodzi.

Kraków, dnia 10 września 1929.

Za Wojewodę: (—) Nowicki.

KOMUNIKAT

Komisja Wyborcza zwraca uwagę wyborców do Rady Miejskiej st. m. Poznania, na rozplakatowane afisze wyborcze o podziale miasta na obwody głosowania, o lokalach i biurach głosowania. nw 4042/3

Poznań, dnia 21 września 1929 r.

Przewodniczący Komisji Wyb.: (—) Zaleski.

Dnia 14 września 1929, wniosła firma **Europa** właśc. **Antoni Wiśniewski z Poznania** o odroczenie wypłat. Termin do rozpoznania sprawy odbędzie się dnia 7 października 1929, godz. 11 w Sądzie Grodzkim w Poznaniu, pokój 23. Wzywa się wszystkich wierzycieli by stawili się w terminie celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 18 września 1929. **Sąd Grodzki 2a.** nw 3473

Na początku lub w połowie listopada będą do oddania **złotopasiate dogi,** urodzone 20 sierpnia 1929. Matka premjowana w Warszawie złotym medalem. Ojciec Champion Bosko von Ottoberg otrzymał 121 pierwszych nagród. — Cena sprzedaży 400,— zł.

A. Hrabina Nałecz-Raczyńska
Obrzycko — Zamek
pow. Szamotuły.

dw 2248

LICYTACJA

Administracja Dóbr Krotoszyńskich Państw. Banku Rolnego, sprzeda w drodze licytacji ofertowej:

garnitur kompletny do młocki

firmy Lincoln - England:

1. **Lokomobila o 7 atmosfer Nr. 32 931.**
2. **Młocarnia 137 centym. szerokości Nr. 2813.**

Oglądać można w folw. **Chwaliszewek,** stacja kolejowa Biadki. dw 2245

Zapieczętowane oferty składać proszę **w Administracji Dóbr Krotoszyńskich, poczta Krotoszyn,** najpóźniej do dnia 10 października r. b.

Administracja.

PRZETARG PUBLICZNY

Dyrekcja Kolei Państwowych w Poznaniu zawiadamia, że dnia 7 października r. b., od godziny 10 do 13 i od 15 do 18, odbędzie się, w Głównej składnicy **znalezionych przedmiotów na dworcu osobowym w Poznaniu,** przetarg znalezionych na terenie kolejowym przedmiotów. zw 19 107/a

Wstęp na peron za biletami peronowemi.

Wydział Eksploatacyjny.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Artykuły

tapicerskie i siodlarskie jak: plusz, gobelin, dreliszki, wyściełki, sprężyny szpagaty, płótna, gurty, taśmy do żaluzji i inne poleca po cenach fabrycznych Pieczyński, Poznań Pocztowa 11. zdwp 51 535

Sprężyny Artykuły tapicerskie Giergowicz

Małe Garbary 9 poleca najtaniej. zdw 51 511

1 SPRZEDAŻE

Dom

z składem kolonjalnym i restauracją, najlepsze położenie przy rynku miasta powiatowego, nadający się na każdą inną branże jest zaraz korzystnie do sprzedania lub na dogodnych warunkach do wydzierżawienia. Do objęcia interesu ca 20 000 zł. Oferty do Kurjera zdw 50 629

Wózki

dziecięce i przybory tanio. Gumy 27. Grudnia 15 podwórze. zdw 50 118

Dobrze

utrzymane harmonjum 8 rejestrowe firmy „Mannborg" na sprzedaż. Ul. Słowackiego 22 parter, lewo. zdw 50 023

Parcelę budowlaną sprzedam

przy ul. Grudzieniecki (Sołacz) 2,120 m². Wiadomość ul. Dąbrowskiego 149. zdw 51 773

Piekarnia

z mieszkaniem w pełnym biegu do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 51 741

Wóz

3 calowy i 2 pary półszorów sprzedam tanio. Poznań-Główna, ul. Główna 112. zdw 51 909-10

Motocykl

500 ccm, sportówka prawie nowy okazyjnie do nabycia z powodu kupna samochodu. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 792

Skład

urządzeniem, towarem, śródmieście 4 000 sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 51 791

Kocioł

do wody sodowej, 1/6 K. M. motorek 220 volt, prąd stały, płyta marmurowa 96 × 180 korzystnie do oddania. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 51 809

Spiesznie

z powodu wyprowadzki sprzedam dom narożnikowy, skład, 4 mieszkania 9 500, dom 1914 budowany 2 składy, 4 mieszkania 19 000 przy sprzedaży całkowicie wolne. Wpłata podług ugody. Stefan Kolecki, Wronki. zdw 51 692-3

Kartofle jadalne

i warzywo na zimę dostarcza w każdej ilości w dom. Maj. Stęszewko, poczta Pobiedziska, tel. 26. zdw 51 566-a

Gospodarstwo

106 morgowe na sprzedaż w powiecie nowotomyskim. Zgłoszenia Kaźmierz Krawczyk, Poznań, Spokojna 21. zdw 51 740

Płaszcz

zimowy damski używany, kilka sukien tanio sprzedam Szulczewska, Raczyńskich 2. zdw 51 989-90

Waga decymalna

200 kg. i męski rower silna budowa sprzedam. Duchalski, Długa 10, suterena. zdw 51 892-3

Restauracje

w mieście powiatowem z mieszkaniem towarem sprzedam 4 000 zł. dzierżawa 200 zł. Strabel, Poznań, Wierzbięcice 43. zdw 52 079-80

Willa

komfortowa 9 pokoi z ogrodem, miasto powiatowe, blisko Poznania 33 000, wpłaty 15 000, sprzedam Strabel, Poznań, Wierzbięcice 43. zdw 52 081-2

Restauracja

i kawiarnia w centrum w pełnym biegu z koncesją w mieście powiatowem do sprzedania, z przyległem 6 pokojowem mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 50 904/5

Jadalnie

sypialnie kanapy leżanki, materace nakładki najtaniej za gotówkę na raty Ludwig Dolna Wilda 76 bpw 3 439 40

Młyn wodny

i 60 morg. gospodarstwo włącznie 13 mórg żyznej łąki, 8 mórg parku, rybny staw (karpie) dom mieszkalny rodzaj willi na suterenach przy szosie, ½ godz. kolej. wszystkie budynki masywne. I. kl., kompletny inwentarz, przy zaliczce 50 000 zaraz na sprzedaż. Oferty przyjmuje Kurjer Poznański pod dw 2 241

Meble

poleca po cenach zniżonych Pluciński, Wodna 7. Zamiejscowej klijenteli zwózka samochodem w dom. zdw 51 674

Austro-Daimler

otwarty samochód 7 osobowy, motor 17/60 HP, w bardzo dobrym stanie, sprzedam tanio albo zamienię na mniejszy. Oferty do Kurjera pod dw 2 217

Antyki

okazyjnie — wielki wybór. Pocztowa 22 Pw 4960 56 52

Dom

koło Poznania w Puszczykowie nr. 11 i 4 morgi gruntu sprzedam korzystnie. Cena 30 tys. zł. Wiadomość: Zurehör. Śmigiel, Kilińskiego 19. nw 3 979

Starożytne

meble największy wybór. Skarbowa 4. ptr. lewo. zdw 50 218

Sprzedam

300 centnarów cebuli gotowej. Zgłoszenia Bazar właśc Adam Zatora Mieścisko, pow Wągrowiec. zdw 51 697

Ford

karetka nowa jako kupno okazyjne sprzeda „Komna", Sp. z o. p. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85, tel. 77-67 i 54-78. aw 3 604

Taksówka

nowoczesna ze stałą koncesją, zegarem i numerem gotowa do jazdy bardzo korzystnie na sprzedaż do obejrzenia w firmie — Hempowicz-Automobile, Poznań, Patrona Jackowskiego 49, telefon 65-15. bpw 670

Młyn wodny

sprzedam przy zaliczce 25.000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 839

Futra

posiadam na składzie wielki wybór futer karakułowych z całych skór od 2.600 zł. Żrebaki francuskie nutrja, piżmowcowe, sealowe, różnego rodzaju utra. Najprzedniejszych gatunków, oraz skóry każdego rodzaju, wydry, wirgińskie, brązowe, fokowe. Blamy polecam bardzo tanio. Łajewski, Poznań, Fredry 1. Kw 856

Obrączki

ślubne zegarki najtaniej Maty siak św Marcin 9 bpw 1159

Antyki

wielki wybór. Bracia Pióro, Aleje Marcinkowskiego 28. Kw 881

Futra

wszelkiego rodzaju, spody pod futra oraz różne skórki sprzedaje najtaniej. Specjalny Magazyn Futer. St. Piotrowski, Szkolna 9. Kw 852

Pokój

męski, garnitur salonowy, biurka serwantki, bibljoteczki, porcelana srebra, kryształy, bronzy, poleca Bracia Pióro, Aleje Marcinkowskiego 28 Kw

Okazja!

Dla początkującego bławatnika z powodu choroby oddam korzystnie zaprowadzony skład bławatów w Inowrocławiu. Oferty proszę Kurjer Poznański zdw 51 502

Plac

budowlany przy ul. Dolina (Wilda), nadający się również na składnice, sprzedamy. Zgłoszenia do firmy „Materjał Budowlany" S. A w Poznaniu ul Sew Mielżyńskiego 23. Pw 4841-36.67

Meble

używane tanio na sprzedaż do 27 bm. Puszczykowo, Willa Maryla. zdw 51 520

Dom

2 morgi roli w Pobiedziskach dla rzemieślnika, każdej branży sprzedam. Adres Orędownik zd 50 957

1,75

Teki szkolne. W. Czysz, Szkolna 11. Pw 5415-38,46

Restaurację i winiarnię

wraz z mieszkaniem komfortowo urządzona w dobrem miejscu w Poznaniu sprzedam. Obrót 20–25 tysiecy zł miesięcznie. Do objęcia potrzeba ca 55 000 zł. Oferty do „Par" Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.166 Pw 5428-56.166

Mam

ca 90 ctr. cebuli zdrowej na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 51 224

Majątek

sprzedam 300 mórg, 70 łąki, dwie godziny od Gdańska, pięć minut od kolei, ziemia pszenno-żytnia, dom, osiem pokoi budynki murowane, inwentarze nadkompletne, wpłata 75 000 Zgłoszenia do Kurjera zdp 49 241

Gospodarstwo

prywatne 45 mórg pszenno-żytniej ziemi, 4 morgi łąki, torf, kompletne zabudowania, inwentarze, żniwo, kolej w miejscu, przy szosie, kupno korzystne. Cena 20 000, wpłaty 14 000. Cyraniak, Poznań, św. Marcin 63. zd 51 427

Płaszcze damskie

podlotkowe, dziewczęce sprzedaje gotowe, wykonuje miarowe najtaniej Józef Szuster, Stary Rynek 76, 1. piętro, naprzeciw Głównego Odwachu. zd 51 487

Kamienica

II. piętrowa narożnikowa, 4 składy blisko rynku duże miasto powiatowe, mieszkanie 6 pokoi wolne, dochód roczny 18 000 zł., cena 155.000, wpłaty 90 000, reszta na kilka lat Biuro Handlowe Boltar Poznań, Skarbowa 17. bpw 679

Tanio

się ubierzesz umeblujesz w Domu Komisowym św. Marcin 78a Pw 3073

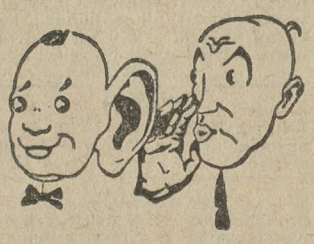

..... do golenia, bierz tylko mydło Miloderma po 1.50 zł i kup je w drogerji Universum, ul. Fr. Ratajczaka 38. Nigdy już zagranicznego kupować nie będziesz. Pw 4283-18 616

Majątki pod Wilnem

piękne ośrodki, woda, kolej, szosa, interesa parcelacyjne, domy rentowne w wielkim wyborze tanio na dogodnych warunkach poleca Dom H-K „Zachęta", — Wilno, Mickiewicza 1, tel. 9-05. zdw 48 677

Skład

kolonjalno - delikatesowy, obszerny z wygodnem mieszkaniem, dobrze prosperujący, z kompl. urządzeniem i towarem przy pryncypalnej ulicy Poznania sprzedam. Zgłoszenia tylko poważne do Kurjera zdw 51 252

Majątek na Kresach

przy kolei, piękna siedziba, wyborna gleba, drenaże, łąki, las, rybne gospodarstwo, 2 młyny, elektryczność, budynki murowane, inwentarze kompletne. Obszar około 300 ha. sprzedamy dogodnie. Dom H.-K. „Zachęta", Wilno, Mickiewicza 1, tel 9-05. zdw 51 690

Samochód

osobowy Ford, na oponach balonowych, mało używany, gotów do jazdy, korzystnie do nabycia. S Łysiński, Krotoszyn, Rynek 15. zdw 51 115

Meble

we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanikowski, Woźna 12 (Butelska). bpw 680

Piękny majątek

ziemski, Grodzieńskie, 700 ha, dobra gleba, wspaniała siedziba, doskonale zabudowania, gospodarstwo kulturalne, inwentarze żywe i martwe kompletne, warunki kupna dogodne. Dom H-K „Zachęta", Wilno, Mickiewicza nr. 1, tel. 9-05. zdw 48 678

Pończochy

piękne dobre tanie. A Szymański, Poznań, św. Marcin 1, specjalny skład pończoch. Kw 878/79

Zakopane

wille 10 pokoi umeblowaną 55 000 sprzedam lub zamienię na Poznań spiesznie, bez pośrednictwa. Oferty zdp 51 716

Zakład fryzjerski

w mniejszem miasteczku poznańskiego, dobra i pewna egzystencja zaraz korzystnie wraz z mieszkaniem do odstąpienia. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera zdp 51 718

Miód

pszczelny wysyłam w blaszankach za zaliczeniem pocztowem 5 kg. 19 zł. 10 kg. 37 zł. Karol Woś Brzeżany, woj Tarnopolskie. dw 2 [illegible]2

Inowrocław

skład towarów krótkich z urządzeniem oraz pięciopokojowe mieszkanie do wynajęcia wprost od właściciela. Kilińskiego 13. zdw 51 940

Urządzenie

do wyrobów cukierków, drażetek i marmelady zaraz do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 028

Kino

podróżujące sprzedam w dobrym stanie za 1 200 zł. Franciszek Woźniak, Stęszew, Rynek 13. zdw 51 928

Willę

6 pokoi 2 kuchnie przy tramwaju za 45 000, wpłaty 25 000 sprzeda Biuro Handlowe, Romana Szymańskiego 1. zdw 51 927

Ręczna

cegielnia w Gdyni wielka przyszłość, sprzedam w całości lub połowę z powodu choroby, połowa 15 000 zł. Trepner, Gdynia-Chylonia, Bernordja. zdw 51 881

Mieszkanie

3 pokojowe kompl. modnie urządzone z łazienką, w miasteczku w pięknej willi pod Poznaniem z dobrą komunikacją kolejową i autobusową za gotówkę na sprzedaż. Oferty 5453 do Reklamy Polskiej, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 6 Kw 889

Rower

wyścigowy tanio sprzedam. Rybaki 7, III., lewo od 6—10. zdw 51 969

Kiosk

rozbierany, tanio sprzedam. — Rybaki 22 a. Dzikowski zdw 52 020

Puszki blaszane

hermetycznie 25 sztuk 18 litrowe sprzedam. Rybaki 22a. Dzikowski. zdw 52 019

Baterja

do wyrobu drażetek z transmisją i silnikiem na gaz i benzynę do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 029

5 sztenderków

22 pary walcy do wyrobu cukierków do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 027

Leżankę

lustro z panelą, obrazy olejne, tanio sprzeda Piekary 10, IV. lewo. zdw 51 929

Powóz

półkryty na gumach w dobrym stanie na sprzedaż. Marszałka Focha 275. zdw 51 815

Elektrolux

tanio na sprzedaż. Szamarzewskiego 21, II., lewo. jw 2658

Skład

bławatów, towarów krótkich, z towarem 3 500 zł. Rynku mieście, niedaleko Poznania, wydzierżawię z mieszkaniem 75 zł miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 51 977

Skład

z obszernemi przyległemi ubikacjami w centrum sprzedam lub zamienię na mieszkanie z dopłatą. Oferty Kurjer Pozn. zdw 51 976

Motocykl

z przyczepką sprzedam. 3 p. lotn. por. Kwiciński. jw 2653

Zakopane

Biuro J. Kubińskiego, ul. Krupówki, tel. 397 sprzeda willę, murowaną, 12 pokojowa, koncesja pierwszorzędnego pensjonatu, — najpiękniejsza dzielnica willowa komfort, centralne ogrzewanie ciepła i zimna woda w pokojach, łazienka, kanalizacja, meble, pościel, zastawa. dw 224

Pianino

sprzedam Kraszewskiego 4 II. prawo. zdw 52 031

Leżankę

nową sprzedam nie drogo. — Mickiewicza 15, I., lewo, zobaczyć od 10 do 12. zdw 52 050

Rower

damski tanio sprzedam. Pocztowa 27, suterena. zdw 51 899

Skład

kolonjalny, artykułów spożywczych rozmiar 7 × 5 mtr. całkowitem urządzeniem, towarem, przyległem trzypokojowem mieszkaniem, kuchnia w większem mieście, Poznańskiem sprzedam okazyjnie z powodu wyjazdu zaraz za 2 300 zł. Znaczek. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 105

Cztery
lampy gazowe tanio na sprzedaż. Górna Wilda 21. I. p., front. zdw 51 900

Resztówka
360 mórg pięknie położona z całem żniwem przy wpłacie 130 000 na sprzedaż. Agenci wykluczeni. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 19 106

3 gablotki
stoły szklane, stosowne dla składów jubilerskich korzystnie na sprzedaż z P. W. K. Oferty osobiste na P. W. K. teren E. pawilon 57. Goldberg i Kucyński. zdw 52 662

2 samochody
„Opel" 9/25 po gruntownym remoncie, starter i oświetlenie Bosza, cena 2 900 zł. „Fiat" 501 w pierwszorzędnym stanie gotowy do jazdy cena 4 000 zł. Zgłoszenia Piotra Wawrzyniaka 13, restauracja. zdw 52 660

Sprzedam
zaraz używaną kanapę z fotelami i maszynę do szycia. Prusa 2. II. ptr., prawo zdw 52 103

Koń
wóz, wagę sprzedam. Cybińska 12. zdw 51 915

Restaurację
z powodu objęcia ogrodnictwa sprzedam tanio Strzałkowski, — Wielkie Garbary 44, restauracja. zdw 51 860

2 wózki
dziecięce sportowy i duży tanio sprzedam. Knapik. Zwierzyniecka 20. IV. zdw 51 871

Walizę
oficerską sprzedam tanio. Kamieński. Kwiatowa 11. zdw 51 866

Kolonjalkę
sprzedam zaraz towarem mającem mieszkaniem. Adres wskaże Kurjer zdw 52 083

Składy
kolonjalne i inne odda korzystnie „Komis". Sew. Mielżyńskiego 25a zdw 52 098

Skład
rzeźnicki, całkowite urządzenie i mieszkanie, większem mieście powiatowem ewtl. na inną branżę korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno. nw 4040

Korzystnie
sprzedam dwa domy wolne 4 pokoje i skład. Zgłosić się do właściciela Toruń, Podgórna 32. Pw 5506-64.684

Sypialnie
sprzedaję ratami, gotówką 200 zł taniej. Stolarnia W. Garbary 41. zdw 51 853

Pianino
czarne sprzedam. Oferty Kurjer zdw 52 030

5 KUPNA

Pianino
kupię. Cena Kurjer zdw 49 817

Kupię
dom, wpłacę 80—100 000. Oferty Kurjer zdw 47 403

Cylindra
do Stoewera 8/24 typ D. 3 ewtl. z defektem poszukuję celem kupna. Herm. Nickstadt Jabłonowo (Pom.). tel 58 nw 4000

Dom
(willę) w Poznaniu albo przedmieściu kupię. Oferty Kurjer zdw 51 512

Kuca
wałacha spokojnego, silnego, chodzącego w pojedynkę kupię. Oferty do Kurjera zdw 51 755

Kupię
natychmiast za gotówkę dobre, używane pianino. Oferty proszę przesyłać pod adres: Rawicz, ul. Sienkiewicza 29. F. Kozubowski. zdw 51 808

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy. Dom Komisowy. Podgórna 2. Pw 4946

Kupię
domek ze składem w mieście, wpłacę 10 000. Jarzembowski. Poznań, Mylna 13. zdw 51 956

Poszukuję
dzierżawy gościńca z kolonjalką bez konkurencji przy szosie wprost od właściciela na wsi. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 882

Kupię
parcelę przy tramwaju. Adres Kurjer zdw 51 934

Futra damskie
dobrze utrzymane kupię. Kurjer zdw 51 821

6 KAMIENICE

Śliczna willa
komfortowa, 9 pokoi, malowniczo położona, w wzorowym porządku, wszelkiemi wygodami, cała zaraz wolna, do tego budynek masywny, nadający się na przedsiębiorstwo fabryczne w uprzemysłowionem, ładnem mieście powiatowem, niedaleko Poznania, na sprzedaż lub na zamianę na dom lub przedsiębiorstwo w Poznaniu wprost od właściciela. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 821

Okazyjnie
sprzedam wille o 4 mieszkaniach dochód roczny 7 440 zł, cena 47 tys., wpłaty 20 000, mieszkanie pięciopokojowe wolne. „Krakus" Poznań, Pocztowa 10. zdw 51 938

Kamienica
masywna, trzypiętrowa narożnik dwa składy, dochód 7 500 rocznie, 80 000, wpłaty 50 000. Wszechpolska Agencja, Poznań, Długa 5. zdw 51 901

7 PIENIĄDZ

Wypożyczę
4 000 złotych na gospodarstwo wiejskie. Poznań, pl. Sapieżyński 2a. III. lewo. zd 51 676

10.000 złotych
pożyczki poszukuję za zupełnie pewną gwarancją. Oferty Kurjer, Stary Rynek rw 6935

15.000 zł
pożyczki I. hipoteka poszukuję na młyn motorowy. Łask zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 51 749

Poszukuję
pożyczki 3 000 zł na pierwszą hipotekę kamienicy w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 51 872

2.000
pożyczki za dobrym procentem poszukuję. Oferty do Kurjera zdw 51 963

40.000 zł
na I. hipotekę oddam. Objekt i procent Kurjer zdw 52 013

10.000 zł
pierwszej hipoteki na kamienicę 100 000 w Poznaniu poszukuję. — Oferty Kurjer zdw 52 011

Wspólniczki
do 5 000 zł która będzie czynna w biurze, poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 897

8 DO WYNAJĘCIA

1 i 2 pokoje
z kuchnią do wynajęcia, dzierżawa dwa lata zgóry. Adres wskaże Kurjer zdw 49 724

2 składy
duże z piwnicami ul. Szewska 20, wynajmę zaraz wł. domu razem, ewentualnie oddzielnie. zdp 51 714

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia do wynajęcia, czynsz 80. Dzierżawa 3—4 lata zgóry. Zgłoszenia tylko przed południem ul. św. Wawrzyńca róg Alei Okrężnej dom w budowie. zdw 51 912-3

Mieszkanie
pięciopokojowe nadające się dla lekarza od gospodarza. Wiadomość „Informator". Ratajczaka 15. zdw 51 886

3 pokoje
kuchnia III. piętro, frontowe, słoneczne, częściowo meblami, telefon, za 5 500 złotych w tem dwuletnia dzierżawa. Oferty Kurjer zdw 51 359

Baczność!
Mam kilka pokoi do wydzierżawienia. Adres wskaże Kurjer zdw 51 824

Mieszkania
każdej wielkości za dzierżawę zaraz wolne odda „Komis" Sew. Mielżyńskiego 25 a. zdw 52 099

Mieszkania
każdej wielkości pokoje dla małżeństw, panów, pań, biurowe poleca i poszukuję Czarnecki, Ska Ratajczaka 13. zdw 52 095

Odstąpię
mieszkanie 3 pokoje i kuchnia blisko Poznania za miesięczną dzierżawą od gospodarza za wypożyczenie 500 zł na pół roku. Oferty Kurjer zdw 51 859

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
1—2 pokoje z kuchnią szukam na Łazarzu lub Jeżycach. — Adres Kurjer zdw 52 002

Mieszkanie
2—3 pokojowe z kuchnią poszukuje zaraz materjalnie niezależne młode małżeństwo. Warunki według umowy. Centrum niekoniecznie. Oferty Kurjer zdw 51 968

2 pokojowe
mieszkanie z kuchnią poszukuje zaraz młode, bezdzietne małżeństwo, wprost od gospodarza. — Czynsz do 100 zł miesięcznie — zgóry. Dzielnica obojętna. Pośrednicy wykluczeni. Łaskawe oferty Kurjer zdw 51 967

Bezdzietne
młode małżeństwo poszukuje mieszkania skromnego, pokoju z kuchnią, czynsz za rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 067

Poszukuję
pokoju z kuchnią wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 52 108

Poszukuję
2 mieszkania po 1 pokoju w Mosinie lub Krosinkach. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 875

Krawcowa
poszukuje dwóch próżnych lub częściowo umeblowanych pokoi, ewtl. jeden duży w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 51 887

Poszukuję
mieszkania pokoju z kuchnią na Winiarach. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 856

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
z dopłatą b. ładne 3 pokojowe z przynależnościami na 4—5 w śródmieściu nie wyżej II. p. Oferty Kurjer zdw 51 739

Zamienię
mieszkanie 2 pokojowe z kuchnią na podobne Poznań—Bydgoszcz. Oferty Kurjer zdw 51 756/7

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
umeblowany frontowy z balkonem, w lepszym domu do wynajęcia od 1. 10. parter, prawo Rynek Łazarski 10a. zdw 51 351

Duży pokój
dla trzech studentów od 1. 10 20 do wynajęcia obejrzeć można pomiędzy 10—3 Półwiejska 29 ptr. prawo. zdw 50 624

Ładny
pokój, bez pościeli inteligentnemu panu wynajmę. Szamarzewskiego 8. II lewo zdw 51 366

800 złotych
kto wypożyczy? Jako procent wynajmę ładnie umeblowany pokój z niekrępującem wejściem. Oferty Kurjer zdw 51 652

Przyjmę
panienki lub chłopców na stancję. Rynek Jeżycki 2. III ptr., prawo. jw 2619

Panienka
na wspólny pokój. Powstańcza 1, wchód 3 p., parter prawo. zdw 51 763

Pokój
umeblowany frontowy do wynajęcia Wieczorek. Gąsiorowskich 10 zdw 51 708

Pokój
umeblowany do wynajęcia od 1. 10 Śniadeckich 14. I. ptr Ponicki. zdw 51 713

2 pokoje
sypialny i męski dla 1 lub 2 osób od 1 października. Matejki 57. Mecweldowska zdw 51 726

Panienkę
na wspólny pokój przyjmę. Adres wskaże Kurjer zdw 51 743

Panienka
szuka pokoju skromnie umeblowanego w śródmieściu od 15. 10. 29. Oferty Kurjer Pozn. zdw 51 800

Dwa
pokoje używanie kuchni. Matejki 45. II. lewo. zdw 51 787

Pokój
umeblowany, frontowy, słoneczny od 1. 10. wynajmę. Niegolewskich 6. parter, prawo. zdw 51 785

Pokój
duży 2—3 osób bez pościeli. Szamarzewskiego 19, I zdw 51 980

Umeblowane
próżne pokoje poleca „Fragut". Ratajczaka 15 Pasaż I wchód, parter. zdw 51 869-70

2 panów
na pokój. Górna Wilda 100. II. lewo. zdw 51 935-6

Pokój
front. wolny dla pana na stanowisku. Długa 3. II. p., lewo. zdw 51 828

Pokój
umeblowany z osobnem wejściem światło elektryczne, z całem utrzymaniem wynajmę paniom. Dąbrowskiego 56. I., lewo. jw 2659

Pokój
wspólny dla pana zaraz. Stryjeńska. Mostowa 15. zdw 52 038

Pokój
elegancki, frontowy, przy linji tramwajowej dla solidnego pana do wynajęcia. Półwiejska 1. II., lewo, wchód z ul. Strzeleckiej. zdw 52 046

Pokój
1 lub 2 łóżkami od 1. 10. do wynajęcia. Dolna Wilda 3, II. ptr. prawo. zdw 52 043

Pokój
umeblowany z elektrycznością na 2 osoby z utrzymaniem do wynajęcia. Półwiejska 12. I., lewo. zdw 51 978

Pokój
frontowy dla inteligentnego pana wynajmę. Jeżyce. Żórawia 13. I. ptr. prawo. jw 2662

Pokój
na dwie osoby utrzymaniem. Dąbrowskiego 2. III prawo. zdw 51 841

Pokój
dobrze umeblowany inteligentnemu panu wynajmę Półwiejska 7, III. lewo. zdw 51 842

Przyjmę
na pokój 2 panów lub 2 lepsze panienki. Kręta 4 Kaczmarek. II. lewo. zdw 51 854

Skromny
pokój 2 paniom lub bezdzietnemu małżeństwu. Krakowska. św. Wojciech 14/15. III. podwórze lewo. zdw 51 852

Pokój
frontowy na I. piętrze z telefonem od 1. 10. do oddania. Adres wskaże Kurjer zdw 52 054

Pokój
kuchnię z meblami odstąpię zgodą gospodarza wskaże Fraczyk. Gen. Umińskiego 9, wejście 16. zd 51 879

Pokój
dobrze umeblowany, front, od 1. 10. wynajmę tylko solidnej i dobrze sytuowanej osobie. Półwiejska 5, II. p zdw 51 804

Pokój
1—3 osób utrzymanie, pianino. Półwiejska 2. III. prawo. zdw 51 941

Centrum
pokój elegancki zupełnie niekrępujący dobrze sytuowanemu zaraz drugi z utrzymaniem. Adres Kurjer zdw 51 924

Centrum
pokój sympatyczny z utrzymaniem dla panienki 1. 10. Podgórna 10a, III., prawo. zdw 51 923

„Informator"
poleca pokoje umeblowane od 30 złotych miesięcznie. Dla przyjezdnych złotych 3—5 dziennie. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo). zdw 51 885

Pokój
2 panom z obiadami. Św. Marcin nr. 64, III., front, lewo. zdw 52 004

Młyńska
12, I., prawo. Pokój wynajmę. zdw 52 001

Pokój
wspólny panu. Szamarzewskiego nr. 34. Augustyniakowa. zdw 52 017

Pokój
ewentl. 2 bardzo ładne, czyste z światłem elektrycznem, wanną, lepszemu panu wynajmę. Senftleben, 3 Maja 3 a, dom ogrodowy, parter, lewo. zdw 52 012

Przyjmę
panienkę na wspólny pokój od 1. 10. podwórze, parter, lewo — Szwajcarska 19. zdw 51 833

Mieszkanie
dwupokojowe z kuchnią umeblowane centrum dla solidnego, bezdzietnego małżeństwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 995

Pokój
umeblowany do wynajęcia dla 2 osób J. Berski. Patr. Jackowskiego19. zdw 52 077

Gwarna 19 III. front
dobrze umeblowany pokój dwu osobowy całodziennem utrzymaniem lub bez wejścia z klatki schodowej, elektryczność 1. 10 do wynajęcia. zdw 52 664

Pokój
dla solidnego pana z utrzymaniem lub bez. Adres wskaże Kurjer zdw 52 066

Pokoik
skromny niekrępujący dla jednej osoby. Umińskiego 7a, IV. ptr., lewo. zdw 51 916

Wspólne
dwa umeblowane balkon I. p., cztery łóżka, na śniadania, obiady inteligentnej rodzinie lub studentkom. Strzałowa 9, I. zdw 51 908

Kantaka 6
I. piętro, telefon wynajmę dwa frontowe pokoje dla 2 i 1 osoby z całkowitem utrzymaniem zdw 51 863

Pokój
czysty słoneczny Szwajcarska 16 (lampka) I. ptr. lewo zdw 51 874

Balkonowy
pokój wynajmę 1 lub 2 panom. Wielkie Garbary 43. II. prawy dw 2251

12 SZUKA POKOJU

Pokój
z niekrępującem osobnem z klatki schodowej wejściem możliwie w śródmieściu, na 1 lub 2 osoby bez utrzymania, poszukiwany. — Zgłoszenia z podaniem ceny zdw 51 681

Pokój
tylko elegancko umeblowany pokój z elektrycznością i łazienką w pobliżu wystawy, nie wyżej II. piętra, potrzebny od 23 do 30 września. Oferty wraz z podaniem ceny do Kurjera zdp 51 721

Niekrępującego
pokoju łazienki szuka starszy urzędnik, pościel własna Oferty Kurjer zdpw 51 794

Solidna
panienka szuka czystego pokoju. Oferty Kurjer zdw 51 746

Pokoju
niekrępującego na Jeżycach poszukuje dwóch solidnych panów. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 737

Pokoju
skromnego okolicy Starego Rynku poszukuje 1. 10 bezdz. małżeństwo z używaniem kuchni. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 759

Pokoju
próżnego od gospodarza szuka solidna pani z towarzystwa. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 51 760

Pokoju
słonecznego z elektrycznością próżnego lub częściowo umeblowanego w śródmieściu poszukuje nauczycielka. Oferty Kurjer zdw 51 709

Panienki
poszukują skromnego umeblowanego pokoju Oferty Kurjer zdw 51 728

Panienka
z dobrego domu poszukuje od 1 października skromnego miłego pokoju. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoje
dla studentek uprasza zgłaszać listownie lub osobiście. Organizacja Studentek. Zamek I. piętro, codziennie 12—13. zdw 51 748

Dwie
panny poszukują pokoju śródmieście. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 798

Niekrępującego
pokoju umeblowanego poszukuje zaraz urzędnik (okolica Jeżyce). Oferty Kurjer zdw 51 795

Pokoju
dla dwóch panów w śródmieściu z elektrycznością poszukuję. Oferty Kurjer zdw 51 781

Próżnego
pokoju poszukuje bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 51 810

Małżeństwo
bezdzietne szuka pokoju do 60 zł dzielnica obojętna. Czynsz kilka miesięcy. Oferty Kurjer zdw 51 867-8

Biuralistka
poszukuje pokoju umebl. od 1. 10. w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 51 921

Dwie studentki
szukają pokoju blisko uniwersytetu. Elektryczność, łazienka. Zgłoszenia z ceną do Kurjera zdw 51 911

Zgłaszajcie
pokoje umeblowane bezpłatnie. „Informator". Ratajczaka 15. zdw 51 884

Pokoju
poszukuje dwóch studentów wraz z utrzymaniem możliwie w centrum oraz z światłem elektrycznem. Oferty Kurjer zdw 51 970

Poszukuję
pokoju na biuro. Zgłoszenia św. Wojciech 27, restauracja. zdw 51 961

Od
1. 10. poszukuję pokoju z niekrępującem wejściem z całem utrzymaniem na stałe. Oferty Kurjer zdw 51 960

Pokoju
skromnego poszukuje stały lokator. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 959

Stałego
skromnego pokoju, okolica W. Garbary, możliwie elektryka, poszukuje pan. Kurjer zdw 52 003

Inteligentną
panienkę na pokój przyjmę. — Żupańskiego 17. II. zdw 51 830

Oddam
dwa umeblowane pokoje frontowe z kuchnią. Żupańskiego nr. 17, II. zdw 51 831

Urzędniczka
poszukuje pokoju z obiadami od 1 października. Pościel własna. Cena, oferty Kurjer zdw 51 855

Dla
jednego pana szukam dobrze umeblowanego pokoju z elektrycznością tylko w centrum miasta. Zgłoszenia z cenami do Kurjera zdw 51 836

Samotny starszy pan
poszukuje pokoju z możliwością uruchomienia warsztatu obuwniczego, własna pościel, ewentl. u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 51 876

Pan 45-letni
poszukuje pokoju możliwie u samotnej osoby lecz nie warunek. Oferty Kurjer zdw 51 877

Pokoju
poszukuje bezdzietne małżeństwo Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 52 076

Skromnego
małego pokoju poszukuje pan w pobliżu Wszystkich Świętych Pościel własna Zgłoszenia Kurjer zdw 52 097

Krawiec
damski poszukuje pokoju, ewtl. próżnego na pracownię w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 025

Wygodnie
umeblowanego, niekrępującego pokoju poszukuje inteligentny pan u osoby samotnej, inteligentnej. Oferty Kurjer zdw 52 075

Solidna
krawcowa szuka umeblowanego pokoju na szwalnie centrum za dobrą dzierżawą. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 850

13 LOKALE

Lokal
handlowy składający się z 6 wielkich pokoi natychmiast do wynajęcia. W. Kaiser Fraas Nast. Wielka 14. Pw 5 451-38.101

Składnicy
jasnej i suchej na magazyn w okolicy Łazarza, Jeżyc, śródmieścia poszukuje się zaraz. Oferty proszę skierować z podaniem ceny do M. Sz., ul. Maleckiego 35, III., prawo. zdw 52 026

Suterena
na warsztat do wynajęcia. — Strzałowa 3, gospodarz. zdw 52 024

14 DZIERŻAWY

Skład
mniejszy bez towaru, lecz z mieszkaniem 3 pokoje i kuchnia, niekoniecznie przyległem do składu, możliwie w centrum lub dorem miejscu ruchliwej ulicy, poszukuję do wydzierżawienia. Oferty z podaniem położenia i warunków do Kurjera zdw 51 113

Poszukuję
dzierżawy gościńca z kolonjalką, lub rzeźnictwem, w dużej wsi kościelnej bez konkurencji, wprost od właściciela. Oferty Kurjer zdw 51 105

Młyn Parowy
przemiał 300 ctr jest zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 039

Poszukuję
dzierżawy majątku do 1 500 mórg dobrej ziemi i gotówkę posiadam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 50 047

Dzierżawy
125 mórg, buraczana ziemia, potrzeba 23 000 zł; pozatem 115 mórg dobrej ziemi 16 000 zł, 10 klm od Poznania, 100 mórg 15 000 zł i ogrodnictwo z mieszkaniem 6 mórg w Poznaniu 3 000 zł rocznie wydzierżawi Molinek. Zwierzyniecka 10. Tel. 65-64. zdw 51 979

Poszukuję
warsztatu z pokojem w Lesznie Oferty Kurjer zdw 52 042

Rzeźnicki
skład, 30 lat prosperujący, położony przy głównej ulicy z kompletnem urządzeniem motorowem i mieszkaniem z powodu choroby właściciela zaraz do wydzierżawienia. Bliższych informacyj udzieli właściciel zamieszkały w Ostrowie, Wlkp., Kolejowa 23. zdw 51 66

Plac
1 200 mtr. wydzierżawię. Dąbrowskiego 88, gospodarz. zdw 51 914

Hotel
z restauracją do wydzierżawienia w mieście powiatowem gdzie większe do przejęcia potrzeba 20 tysięcy złotych ewentualnie sprzedam lub zamienię na większe gospodarstwo. Oferty Kurjer zdw 52 0

15 LETNISKA

Nerwy
wzmocni pobyt w uroczem wśród lasów nad jeziorem letnisku Morminęczko, stacja, poczta Ostroróg, telefon 5 Wielkopolska. Pensjonat tydzień 50 zł, miesiąc 200 zł. Polowanie wędkowanie itd. Prospekty wysyłam. zdw 51 202

16 OSOBISTE

Słuchawko
odbierz list. zdw 51 715

Ostrzegam
przed kupnem względnie wydzierżawieniem mieszkania na III piętrze, prawo przy Rynku Jeżyckim 1. Fr Szkudlarzowa, właścicielka jw 2648

Za
długi mojej byłej żony Stanisławy Kabatowej z domu Talarczyk nie odpowiadam (sprawa rozwodowa). Franciszek Kabat. Matejki 51. zdw 51 712

Ostrzegam
przed przyjmowaniem trzech weksli skradzionych mi 2. b. m. a mianowicie na 1 500 złotych wystawionych Michał Marja Skrzypczak. Poznań, które niniejszem unieważniam. St. Woynarowski. Poznań, Siemieradzkiego 11. zdw 51 783

Pania
zwiedzająca 22. 9. Wystawę w towarzystwie, usilnie proszę o liścik dla pana z aparatem fotograficznym, do eksp. Kurjera zdw 51 965

Pana
siedzącego d. 22. w niedzielę w cukierni Warszawianka. Aleje, wysokiego w granatowym ubraniu obok orkiestry celem nie porozumienia się przez stolik prosi pani siedząca na przeciw, o adres do Kurjera zdw 51 907

21 ZGUBY

Zaginioną
książeczkę wojskową na nazwisko Adolf Darna unieważniam. zdw 50 917

Zagubioną
książeczkę wojskową wystawioną przez P. K. U. Poznań, na nazwisko Władysław Długołęcki unieważniam. zdw 50 518

Foxterier
maści biało-bronzowej zaginął w sobotę wieczorem. Proszę o zwrot za wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 51 896

Skradziono
różne papiery i książeczkę wojskową na nazwisko Bronisław Wiśniewski, którą unieważniam. zdw 51 766

Zagubioną
książeczkę wojskową na nazwisko Kazimierz Matelski wystawioną przez P. K. U. Szubin unieważniam. zdw 52 074

Zgubiono
22 bm w kinie Słońce kołnierz (elke) Osobę poznano. Proszę o zwrot do kasy „Słońca" za wynagrodzeniem. zdw 51 838

Zaginął pies
rasy wilczej z kagańcem i obrożą, wabi się Haras Łask. posiadacza prosi się o odprowadzenie za wynagrodzeniem. Pocztowa 31 a. I., lewo, Księgarnia.
Pw 5509-39.2

Zgubiono
portfel zawierający książkę wojskową, kartę powołania, zameldowanie policyjne na nazwisko E. Kitnik Sołacz. Mazowiecka nr. 16. Uczciwy znalazca zechce zwrócić pod adresem.
zdw 51 990

Został
zgubiony w Puszczykowie lub w drodze do Poznania złoty zegarek z łańcuszkiem, z monogramem W. G., uczciwy znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem pod adresem Władysław Glanc, Dąbrowskiego 36. zdw 51 745

22 ROMAITE

Przyjmę
dziecko na wychowanie, dobre ręce. Adres wskaże Orędownik
zd 51 467

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie mód „Kresowianka" św. Marcin 16/17 wejście litera F. Dla pp. urzędniczek dogodne warunki.
bpw 662

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tanio firma F. Terkowska plac Wolności 3 (pod filarami) Pw 1726 052 f

Wykonuje
portrety korzystnie dla przedsiębiorców Firma Diana Ryn. Łazarski 9. zdpw 49 180

Żaluzje
naprawiam i wykonuje oraz wszelkie prace stolarskie. Poznań, Kantaka 5, Gloger.
zdw 51 372

Najpiękniejsze obrazy najtaniej
tylko w firmie Witold Leworski. Wrocławska 36. specjalność oprawa obrazów bpw 652 53

1 rok
gwarantuje za zegarki u mnie reparowane. Żychliński. Poznań, Wielkie Garbary 36. parter.
zdw 50 671-2

Kto
wypożyczy pianino Zgłoszenia Kurjer zdw 49 298

Na sezon szkolny kostjumy gimnastyczne
do wszelkich szkół poleca Magazyn Sportowy „Start". św. Marcin 45 (narożnik Gwarnej).
Kw 872

Salon Mód „Zofja"
Bukowska 1. II p. Nowy Gmach P. K. O. szyje najładniej najszybciej. zdwp 49 521

Kuśnierka
zna pracę pierwszorzędną wykonuje nowe futra modernizuje, naszywa kołnierze. Poleca się w dom i poza domem. Rybaki 20 a. I. piętro. zdw 51 851

Dywanów
brzegi prawie każdym domu, wystrzępione, kunsztownie reparujemy wytwórnia dywanów. Oferty Kurjer zdw 51 328

Szofera
zastąpię przez miesiąc zaraz. taksówki, autobusy wykluczone. Oferty Kurjer zdw 51 765

Witold Leworski, Wrocławska 36
najkorzystniej i najtaniej obrazy i oprawa obrazów. bpw 658 9

Wykonuję
na sezon zimowy płaszcze suknie podszycie, reparacje futer bardzo korzystnie. Dybczyńska — Chwaliszewo 4, I. zdw 52 008

Samochodu
1½ tonowego poszukuje dzienne wyjazdy. Zgłoszenia Kurjer
zdw 51 823

Krawcowa
dzielna poleca się poza dom. — Oferty Kurjer zdw 50 817

Krawcowa
rutynowana poleca się dziennie 3,50. Oferty Kurjer zdw 51 820

Przepisuję maszyną
szybko i tanio. Kaźmierczyk, ul. Fr. Ratajczaka 11 a, 8 wejście, II. piętro. zdw 52 047

Chiromantka
przyjezdna przepowiada przyszłość, przeszłość, teraźniejszość, dobrze wróży z ręki, kart. Ul. Kozia 15, III. lewo zdw 52 071

Właściciel
lokalu w śródmieściu we Lwowie (2 ubikacje frontowe, 2 tylne, 2 suterenowe, łącznej powierzchni 160 m kw., jasne, suche, o dużych oknach wystawowych) poszukuje zastępstwa ze składem konsygnacyjnym za gwarancją bankową. Branża obojętna. — Zgłoszenia piśmienne pod „Śródmieście" do Generalnej Ekspedycji Ogłoszeń, Lwów, Legjonów nr. 1. nw 4034

Zakopane
Biuro J. Kubińskiego sprzeda w pierwszorzędnem położeniu parcelę budowlaną wymiaru — 58×48 m. nw 4 037

Zakopane
Biuro J. Kubińskiego wynajmie na rok willę murowaną z komfortem, 5 pokoi, kuchnia.
nw 4036

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych Janiowska. Stary Rynek 48. II.
bpw 664

23 OŻENKI

Młoda
dystyngowana, wykształcona, przystojna, gospodarna, panienka, prawego charakteru, z rodziny ziemiańskiej (malarka) pozna pana na wyższem stanowisku, (wykształcenie akademickie) kawalera do lat 33, solidnego bez nałogów. Posiada gotówkę. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 190

Kawaler
(podofic. zawod.), lat 37, posiadający 10 tys., szuka panny celem ożenku. Wielkopolanki lat 27—32 z nieskazitelną przeszłością, skromnie wychowane, zasad niedzisiejszych, raczą złożyć poważne oferty Kurjer zdw 51 349

Panienka
młoda, przystojna, inteligentna, muzykalna, posiadająca osobistą wyprawę oraz urządz. mieszk., pragnie poznać pana, w celu matrymonjalnym. Panowie urzędnicy na wyższych stanowiskach nie dzisiejszych poglądów, zechcą złożyć oferty z dołączeniem fotogr. którą się zwraca pod słowem honoru Kurjer zdw 51 340

Wdowa
lat 43, przystojna, inteligentna, posiadająca większe mieszkanie i nieruchomość, pragnie poznać pana od lat 50—60, w celu matrymonjalnym. Panowie kupcy, wyżsi urzędnicy nie dziesiejszych poglądów zechcą złożyć oferty wraz fotogr., którą się zwraca pod słowem honoru Kurjer zdw 51 337

Młody kawaler
lat 25. Polak, pragnie poznać panienkę lat 21—26 w celu matrymonjalnym. Rzecz traktuje poważnie. Oferty z fotogr., które się zwraca do Kurjera
zdw 51 210

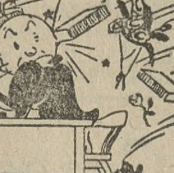

Nie czekaj
na takie namacalne argumenty! Jeśli zawiniłeś i czujesz się niewinnym jak baranek, wtedy ofiaruj swej pani 2 pary prześlicznych pantofelków od Dutkiewicza na Gwarnej 8 Kw 888

Wdowa
po nauczycielu w średnim wieku, bezdzietna, z ładnem 3 pokojowem mieszkaniem, fortepianem wyjdzie powtórnie zamąż za pana na stałem stanowisku w starszym wieku. Oferty upraszam do Kurjera zdw 51 742

Wdowiec
lat 45, mający mieszkanie, samodzielny rzemieślnik, zapozna panią w średnim wieku, mającą cośkolwiek gotówki. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 801

Etatowy urzędnik
instytucji samorządowej, lat 34, pobierający wynagrodzenia 500 zł miesięcznie, zapozna pannę do lat 25, przystojną, inteligentną, miłego usposobienia, posiadającą mieszkanie i cośkolwiek gotówki. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 788

Kawaler
lat 26, własnem mieszkaniem, z powodu braku znajomości, pragnie zapoznać pannę lat 20—25, celem ożenku. Zgłoszenia Kurjer
zdw 51 776

Baczność!
Panowie — Panie. Kto pragnie się dobrze i bogato ożenić niech zgłosi się natychmiast. Adres wskaże Kurjer zdw 51 825

Samotnością
zmuszona panna, lat 27, inteligentna, skromna, religijna z braku znajomości pragnie poznać pana intelig. na stałej posadzie, cel matrymonjalny. Oferty o ile możności z fotografją do Kurjera Poznańskiego
zdw 52 041

24 NAUKA

Poszukuje
się pierwszorzędnych sił nauczycielskich dla panienki do przygotowania do klasy 7 ewtl 8 ze wszystkich przedmiotów. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 51 256

English
Lady. competent teacher. lessons. conversation. Apply Kurjer
zdw 51 365

Tani kurs tańców
dla wszystkich otwieram 29. bm. Sala miła i swobodna. Opaliński. ul. Wały Jagiellończyka (boczna Ratajczaka) naprzeciwko Grollmana, współdzielnia Żandarmerji I p. Zgłoszenia codziennie pomiędzy 6.30—9. zdw 51 422

Akademika
lub profesora w celu przygotowania panienki do matury poszukuję. Zgłoszenia piśmienne do „Biura Pracy" Plac Wolności 9 pod „Pedagog". bpw 665

Nauka
pisania na maszynach nowoczesną metodą. Zapisy codziennie w firmie Block - Brun, plac Wolności 8. I. piętro. nw 6…

Szkoła tańca Antoszewskiego
przyjmuje zgłoszenia do kursów i lekcyj prywatnych. Zielona 3.
Pw 4 812-36.1

Chcesz otrzymać
posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe, korespondencyjne profesora Sekulowicza. Warszawa, Żórawia 42. Kursy wyuczają listownie buchalterji, rachunkowości kupieckiej korespondencji handlowej stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynach towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów.

Komplet
języka francuskiego (gry i zabawy łatwą metodą) dla dzieci od lat 5—8 rozpocznie się 2 października. Zgłoszenia przyjmuje codziennie od 10—11 i 2—3 Irena de Brugière. Matejki 59 II.
zdw 49 971

Wyuczam
kroju i szycia praktycznie szybko i tanio. Polecam się w krawieczyznie. Strojna. ul. Grunwaldzka 5. zdw 51 176

Tylko
zdolne sumienne korepetytorki poleca Organizacja Studentek. Zamek I. piętro codziennie 12—13
zdw 51 747

Młodą
Angielkę lub Francuzkę jako nauczycielkę do dwóch chłopczyków 5 i 7 letniego przyjmę. Dr. Urbański, Środa zdw 51 770

Starsza
inteligentna pani (rutynowana nauczycielka) udziela lekcyj francuskiego, niemieckiego najchętniej w majątku. Oferty Kurjer rw 6 937

Kursy
stenografji, pisania na maszynach księgowości rozpoczynam 1 października. Tyran-Zaworska. ul. Strzelecka 33 narożnik placu Świętokrzyskiego. zdw 51 587-a

Kursy kroju
szycia damskiego. Wpisy przyjmuje Amelja Klawiterowa. Marji Magdaleny 1. III. narożnik Raczyńskich dw 2 179-80

English
lessons, conversation gives joung man. Oferty Kurjer zdw 52 109

Zdolnego
starszego studenta matematyki poszukuje się do udzielania lekcyj w zakresie 7 i 8 kl. gimn. (mat. i fiz.) Zgłoszenia z podaniem wysokości wynagrodzenia skierować należy do Kurjera
zdw 51 816

Akademik
udzieli korepetycji (łaciny, greki) przygotuje do gimnazjum. Oferty Kurjer zdw 51 973

Korepetytora
matematyki, łaciny dla VII klasistki. Jeżycka 45, parter, prawa 19—21. zdw 52 057

Tłumaczenia
polsko - angielskie, odwrotnie szybko załatwiam. Oferty Kurjer
zdw 52 110

Vala Jennings wróciła z Ameryki
rozpoczyna kurs tańców najnowszych. Lekcje prywatne. Wpisy 3—8 Ratajczaka 29. III. lewo.
Pw 5018-38.216

25 MUZYKA

Duet
trio lub pianista od zaraz wolny. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 50 907

Skrzypce
gwarantowana sumienna nauka Witold Nowacki, uczeń prof. Szrajberówny. Focha 66
zdw 51 704

Gry
fortepianowej udziela niedrogo gruntownie Rencowa, Dąbrowskiego 5, III. rw 6930

Lekcyj
fortepianu udziela nauczycielka. Ratajczaka 10, I. zdw 52 037

Duet
damski lub męski, dobry na prowincję potrzebny 1. 10. Zgłoszenia Kurjer nw 4032

Początkujących
lekcyj fortepianu udzieli uczennica państwowego konserwatorjum. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 51 858

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Palacz
samotny poszukuje posady zaraz na centralne ogrzewanie. Łaskawe zgłoszenia upraszam do Kurjera Pozn. zdw 51 711

Gospodyni-kucharka
poszukuje posady u samotnej osoby albo na probostwie. Adres wskaże Kurjer zdw 51 764

Dobra
dziewczyna poszukuje posady do dzieci. Zgłoszenia Kurjer
zdw 51 768

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posługi przed południem. Oferty Kurjer
zdw 51 772

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posługi do biura sprzątania. Oferty Kurjer
zdw 51 771

Książkowa
pierwszorzędna siła z długoletnią praktyką, język polski i niemiecki poszukuje posady. najchętniej z angielskim czasem pracy. Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 51 758

Technik dentystyczny
specjalista w złocie i kauczuku szuka posady. Oferty Kurjer
zdw 51 750

Książkowa
pisząca na maszynie poszukuje posady książkowej, biurowej lub kasjerki. Łaskawe zgłoszenia uprasza Adamska, Wyrzysk — Schroeder i Synowie.
zdw 50 583

Skórnik
poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia upraszam do Kurjera Pozn. zdw 48 041

Maszynistka
z prowincji, trzyletnią pratyką, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 50 . 6

Fryzjerstwa
pragnie wyuczyć się syn inteligentnej rodziny, ukończył III. gimnazję. Oferty Kurjer
zdw 49 900

Ogrodnik
żonaty, obeznany wszelkich gałęziach swego zawodu poszukuje stałej posady. Zgłoszenia piśmienne do Kurjera zdw 51 238

16 letnia
dziewczynka poszukuje posady do dzieci i do lekkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 51 631

Freblanka
Wlkp. z dłuższą praktyką troskliwa wychowawczyni może również zastąpić panią domu poszukuje odpowiedniej posady od 1 10. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 51 225

Szofer - rzeźnik
poszukuje posady Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 51 226

Szofer
ślusarz z dłuższą praktyką poszukuje posady na autobus, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 51 175

Pani
z dyplomem uniwersyteckim, władająca językami polskim, niemieckim, francuskim, angielskim i holenderskim, poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia „Par", Al. Marcinkowskiego 11. pod 56,181. Pw 5 455-56.181

Na
przeciąg jednego roku dam gratisowo pokój ładnie umeblowany, niekrępujący wzamian otrzymania posady inkasenta, magazyniera lub woźnego. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 51 617

Pani młodsza
poszukuje posady na wsi do pomocy w kancelarji. Łask oferty Kurjer zdw 51 605

Gospodyni
służąca szuka posady od 1. 10. u 1—2 osób Oferty Kurjer
zdw 51 260

Bufetowa
poszukuje posady od 1 października. Oferty Kurjer zdw 51 296

Fachowiec
rutynowany poszukuje bufetu na własny rachunek, złoży kaucję Łaskawe oferty do Kurjera pod
dw 2208

Mężczyzna
lat 28 z wyższem wykształceniem technicznem poszukuje posady jakiejkolwiek. Zgłoszenia „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 56,182. Pw 5456-56.182

Panienka
młoda, inteligentna i sumienna, która ukończyła 5 klas gimnazjalnych, kurs handlowy oraz kurs pisania na maszynie, poszukuje posady początkującej biuralistki względnie ekspedjentki z całem utrzymaniem. W godzinach wolnych mogłaby dzieciom uczęszczającym do niższych klas. szkół średnich bezpłatnie dopomagać w naukach. Zgłoszenia w Kurjerze Pozn. zdw 51 103

Panienka
sumienna, religijna, biegła w liczeniu, z długoletnią praktyką kasową, poszukuje posady kasjerki. Zgłoszenia Kurjer Pozn. pod
zdw 51 107

Ogrodniczka
wykształcona, inteligentna z ukończonym kursem ogrodniczo - pszczelniczym w Warszawie, poszukuje praktyki. Oferty upr. do Kurjera Pozn. pod zdw 51 108

Pomocnik
kupiecki z branży kolonjalnej poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer
zdw 51 628

Żelaźniak
lat 20 z dobrą znajomością branży poszukuje posady jako ekspedjent albo magazynier 1. 10. 29. Miejscowość obojętna. Łaskawe Oferty Kurjer zdw 51 396

Dobra
rzetelna praczka poleca się w dom. Wielkie Garbary 3 suterena lewo Jackowska.
zdpw 51 725

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem, dobremi świadectwami szuka posady do samotnej osoby lub mniejszej rodziny, od 1. lub 15. 10. Oferty Kurjer zdw 52 040

Starsza
osoba, inteligentna, wykształcona, znająca gospodarstwo domowe, przyjmie za skromnem wynagrodzeniem posadę u samotnej osoby, albo do wyręczenia pani domu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 51 404

Szofer
kawaler, sumienny, trzeźwy, znający się na wszelkich typach maszyn z dobrem świadectwem poszukuje posady prywatnej. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 51 402

Osoba
inteligentna lat 40 z dobrej rodziny, wdowa po administratorze z kilkoletnią praktyką wiejską poszukuje odpowiedniej posady Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 181

Zajęcia
na przed południe jako pielęgniarka lub do pomocy lekarza poszukuję. Oferty Kurjer zdw 51 720

Wykwintną bieliznę
szyje również i najskromniejszą. Wyprawy ślubne, bieliznę domową i dziecięcą. Mereżkowanie prywatnie wykonuje czysto tanio u siebie i poza domem Łaskawe zgłoszenia Piekary 24. III.
zdw 51 723.

Szofer maszynista
żonaty, z 4 letnią praktyką w prowadzeniu maszyny parowej na majątku, poszukuje posady szofera lub maszynisty od 15. 10. 29. lub później. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego
zdw 51 806

Młynarz
dobre świadectwa, dzielny, w swym zawodzie, trzeźwy, obeznany w maszynerji młynarskiej z motorami ssąco gaz., poszukuje posady w większym młynie lub w miejszym jako samodzielny. — Mroczyński, Wonna, pocz. Szwarcenowo, pow. Lubawa.
zdw 51 807

Pani
wykształcona, języki francuski, niemiecki perfect, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 799

Sierota
lat 19, skromna, uczciwa, chętna przyjmie jakąkolwiek posadę, najchętniej z przyłączeniem do rodziny. Oferty Kurjer
zdw 52 053

Poszukuję
posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 52 051

Starsza
osoba poszukuje posady jako pokojowa lub do 2 osób do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 52 021

Z kaucją
poszukuje jakiejkolwiek posady mężczyzna po wojskowości. — Łaskawe zgłoszenia upraszam Kurjer zdw 51 974

Szofer - stolarz
kawaler, lat 26, pewny w swoim zawodzie z kilkoletnią praktyką poszukuje posady od 1. 10. lub później. Zgłoszenia pod Kurjer
zdw 51 994

Starsza
zaufana osoba ze skromnemi wymaganiami, znająca gotowanie, skromne szycie, zaprawy, oszczędna i obowiązkowa — przyjmie jako samodzielna lub do wyręczenia pani domu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 52 039

Szofer
z dobremi świadectwami szuka posady zaraz, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer
zdw. 52 048

Uwaga
Mechanik z prawem jazdy szukam pracy i wykonam remonty pod gwarancją samochodów, traktorów, silników, przyjadę do każdej miejscowości, mam 15 lat praktyki. Zgłoszenia pod
zdw 52 059

Gospodyni
wzorowa, starsza, inteligentna, zna dobrze kuchnię warszawską prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady do samotnych osób. Oferty Kurjer zdw 52 072

Poszukuje
posady lwowski pomocnik piekarski. Zgłoszenia Kurjer
zdw 52 663

Były urzędnik państw.
znający dokładnie kasowość, skarbowość, poszukuje zajęcia biurowego, kasjera, inkasenta lub magazyniera. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 51 906

Służąca
z dobremi świadectwami umiejąca gotować z własną pościelą poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 51 883

Kucharka
młoda znająca kuchnie niemiecko-francuską z dobrem świadectwem poszukuje posady od 1. 10. do dworu lub na probostwo. — Zgłoszenia do Kurjera pod
zdw 51 106

Praczka
poszukuje prania. Półwiejska 35. front III. zdw 52 096

Szukam
jakiejkolwiek pracy z kaucją 300—400 zł. Oferty Kurjer
zdw 51 521

Dziewczyna
pilna uczciwa do wszelkich prac domowych, szuka posady od 1. 10. 1929. Oferty Kurjer
zdw 51 793

Młody
blacharz zwolniony z wojska poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer Stary Rynek rw 6 938

Dziewczyna
uczciwa z dobremi świadectwami poszukuje posady od 1. 10. do wszystkiego. Zgłoszenia Kurjer
zdw 52 056

Fryzjer
w starszym wieku (nie ondulator) przyjmie miejsce także na prowincji. Oferty Kurjer zdw 51 789

Maszynistka
znająca prace biurowe także adwokackie, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 786

Dziewczyna
lat 21, poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer
zdw 51 784

Szofer - ślusarz
kawaler, lat 23, poszukuje posady prywatnej. Oferty Kurjer Poznański zdw 50 727

Kucharka
przychodnia poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 098

Praczka
młodsza, uczciwa poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 50 995

Służąca
samodzielna do wszystkiego z dobrem gotowaniem szuka posady od 1. 10. Oferty Kurjer
zdw 51 948-9

Panna
do dzieci znająca szycie, szuka posady do dzieci. Łask. oferty Kurjer zdw 51 957

Ekspedjentka
biegła poszukuje posady do składu cukierków zaraz. Oferty Kurjer zdw 51 952

500 zł
wstawi kaucji człowiek lat 33, uczciwy i sumienny, z dobrą opinją za otrzymanie stałej posady woźnego lub akwizytora. Zgłoszenia do Kurjera zdw 51 953

Kucharka
młodsza, samodzielna z roczną nauką elewki we dworze i dwa lata praktyki, poszukuje posady od 1. 10. 29. najchętniej na majątek lub do urzęd. pogranicz. Łaskawe oferty Kurjer zdw 51 942

Bufetowa
poszukuje posady w Poznaniu zaraz. Zgłoszenia Kurjer
zdw 51 918

Biuralistka
względnie kasjerka z dobremi świadectwami poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 962

Rysownik
budowl. i maszynowy. wszelkie konstrukcje, poszukuje opsady od 1. 10. r. b. Oferty Kurjer
zdw 51 947

Korespondent
rutynowany szuka stosownego stanowiska. Także w charakterze registratora. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdwp 51 946

Poszukuję
posady zaufanego inkasenta, magazyniera lub t. p. Dobre świadectwa i polecenia. Na życzenie gwarancja finansowa. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera
zdwp 51 945

Starsza
dziewczyna poszukuje posady zaraz do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 51 958

Zaufanej
posady samodzielnej gospodyni szuka osoba starsza, inteligentna nawskroś uczciwa, znająca wykwintną kuchnię, zaprawy, chów drobiu. Świadectwa kilkoletnie. Zgłoszenia Dąbrowska, Poznań, Starołęka, Starołęcka 58.
zdw 51 993

Osoba
starsza, inteligentna, skromnych wymagań, znająca wykwintne gotowanie, chów drobiu, przyjmie posadę samodzielnej gospodyni w skromnym domu na wsi lub mieście. Świadectwa referencje. Zgłoszenia Kurjer
zdw 51 992

Kowal szofer
kawaler, lat 23, z praktyką szuka posady. Zgłoszenia Kurjer
zdw 52 018

Fotografistka
operatorka, retuszerka kopistka szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 010

Dzielna
krawcowa domowa poleca się. Dziennie 3 zł. Zgłoszenia Kurjer
zdw 52 009

Osoba
zaufana, przyjemna, znająca bardzo dobre gotowanie, przyjmie miejsce 1. 10. Oferty Kurjer zdw 51 822

Sierota
szuka posady do lekkich prac domowych z szyciem. Oferty Kurjer zdw 51 834.

Czeladnik
kuśnierski poszukuje posady do wszelkiej pracy kuśnierskiej zaraz. Zgłoszenia Kurjer
zdw 51 813

Posadę uczenicy
do składu poszukuje panienka uczciwa i pracowita. Oferty Kurjer zdw 51 819

Kucharka - Małopolanka
do wszystkiego, zajmie się całem ogspodarstwem u zamożnych najchętniej bezdzietnych Państwa, posiadam świadectwa, polecenia od 1. 10. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 51 812

Ekspedjentka
poszukuje posady do składu piekarskiego z dobrem poleceniem. Oferty Kurjer zdw 52 022

Młynarz
z dłuższą praktyką, dzielny w swym zawodzie, który pracował w większych młynach, oraz ukończoną szkołą młynarską poszukuje zaraz posady. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod dw 2 064

Inteligentna
panienka, lat 24, poszukuje posady do dzieci na wieś. Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno. nw 4039

Gospodyni
sumienna bardzo czysta, umiejąca się idealnie zająć gospodarstwem poszukuje posady od 15. 10. Poważne oferty Kurjer zdw 51 101

Bona
freblanka lat 2[illegible] umiejąca wzorowo zająć się dziećmi i nauczaniem poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 52 [illegible]00

Osoba
sumienna, znająca wszelką pracę domową przyjmie posadę samodzielną 1. 10., świadectwa dobre. Oferty Kurjer St. Rynek rw 6941

Panienka
sierota poszukuje posługi przed- i po południu. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 840

Panienka
ze znajomością maszyny i prac biurowych szuka posady, wymagania skromne. Oferty Kurjer zdw 51 855

Młynarz
starszy, żonaty poszukuje posady zaraz, najchętniej na dominji posiada własne narzędzia i wykonuje wszelkie reparacje. — Oferty Kurjer zdw 52 023

20 WOLNE MIEJSCA

Bona
młoda, inteligentna, dobre świadectwa, skromnych wymagań potrzebna do chłopczyka pięcio letniego i pomocy pani domu. Słowackiego 44-46, parter, prawo od 5 do 7. zdw 51 898

Służąca
uczciwa potrzebna Sebel Sew Mielżyńskiego 4. zdw 52 086

Uczenica
z dobrej rodziny, umiejąca dobrze liczyć może się zaraz zgłosić Fr. Jarzembowski, mistrz rzeźnicki, Kraszewskiego 15. jw 2657

Posługaczka
z praniem potrzebna. Józefa 9 a, II. wprost. zdw 51 843

Bona - nauczycielka
potrzebna do dwóch dziewczynek 2 i 7 lat. Zgłoszenia od 10—11. Sell, pl. Wolności 10. III. zdw 51 837

Pomocnik fryzjerski
dzielny zaraz potrzebny Górna Wilda 61. zdw 51 845

Fryzjerka
dzielna w swym zawodzie potrzebna. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 844

Służąca
potrzebna od 1. 10. Górna Wilda 53. Rzeźnictwo. zdw 51 857

Pomocnik
fryzjerski może się zaraz zgłosić. B. Balcerzak, Gąsiorowskich 10, Łazarz. zdw 51 865

20 — 30 zł
można zarobić dziennie. Zgłoszenia od 4—7. Czartorja 8. I. prawo gdzie rewir. zdw 51 864

Młodzieniec
uczciwych rodziców z zadowalającym charakterem pisma do posług potrzebny do poważnej fabryki. Zgłoszenia do Kurjera zdw 51 753

Czeladnik
krawiecki na stałą pracę może się zgłosić. W. Tułaza, Książ (Wlkp.). zdw 51 744

Chłopiec
do składu i posyłek potrzebny. Bursztynowicz Małeckiego 34. zdw 51 698

wykonywa
klisze drukarskie M Marcinkowskiego 1 (wejście Babińskiego 6) telefon 55-53, trzy piątki, trójka. Kw 886

Malarz - lakiernik
samodzielny, obeznany z wszelkiemi pracami wchodzącemi w zakres przedsiębiorstwa metalowego, może się zgłosić na stałą posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 861

Były
urzędnik w średnim wieku, sumienny i uczciwy poszukuje posady woźnego magazyniera lub portjera, pozatem może się zająć ogrodnictwem. Łaskawe oferty Kurjer zdw 51 878

Służąca
z gotowaniem potrzebna św Marcin 65, I. zdw 51 891

Uczeń
fryzjerski potrzebny, możliwie który ma już coś praktyki Muszyński, Grobla 1b. zdw 51 085

Służąca
z samodzielnem gotowaniem do wszystkiego potrzebna od 1 października Zgłoszenia z świadectwami Moskalewska, Matejki 6, parter. zdw 52 073

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego potrzebna zaraz Machińska, św Marcin 58. zdw 52 070

Służąca
przyjmie Golusowa, Półwiejska 35. zdw 52 065

Dziewczyna
do dziecka potrzebna. Adres Kurjer zdw 51 985

Służąca
młodsza najchętniej wiejska do wszystkiego potrzebna. Zgłoszenia od 7.30 wieczorem Hensler, ul. św. Czesława 18. zdw 52 058

Pomocnik
fryzjerski, biegły w ondulacji damskiej potrzebny od 1 października rb na stałą posadę. Dworcowy Zakład Fryzjerski w Gdyni. zdw 51 104

Urzędniczka
biurowa z biegłem pisaniem maszynowem, korespondencją, znajomością niemieckiego, długoletnie świadectwa potrzebna. Zgłoszenia Przecznica 4, II. piętro, lewo godziny 3—4. zdw 51 880

Młoda
pielęgniarka lub siostra w charakterze asystentki do gabinetu lekarskiego od 1. 10 potrzebna. Zgłoszenia „Par", Aleje Marcinkowskiego 1, pod 54 3. Pw 5511-39,3

Poszukuję
zaraz do mego składu żelaza i sprzętów kuchennych uczciwego i dobrego ucznia. Juljan Hunsdorf, Gdynia, ul. Starowiejska. nw 4041

Kucharka
doskonała z pieczeniem i prasowaniem dobrze polecona potrzebna. Zgłosić się od 3—5. Matejki 61, parter, prawo. zdw 50 990

Bona - freblanka
z dłuższą praktyką potrzebna w Poznaniu do dwóch dziewczynek 7½ i 9 lat. Wymagany język francuski, ewtl. niemiecki. Uwzględnia się tylko osoby inteligentne z dobremi świadectwami. Zgłoszenia do Kurjera zdw 52 052

Służącej
do dzieci na wyjazd do Warszawy, zaraz poszukuję. Siadak — Górna Wilda 73. zdw 52 049

1.500—3.000
złotych miesięcznie zarobić może każdy Wypłacamy natychmiast najwyższą prowizję gotówką i zaliczkujemy Przy energicznej pracy wysoka pensja Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych Wszystkich pouczamy Zgłoszenia skrytka pocztowa 83 Lwów np 3596

Fotografistka
dzielna w retuszowaniu negatyw, powiększeń i zdjęciach poszukiwana zaraz lub od 1 października. Zgłoszenia z podaniem pensji przy wolnem utrzymaniu, dołączeniem świadectw wraz z fotografją zakład fotogr., J Trando, Inowrocław, Dworcowa 58. zdw 51 114

Potrzebny
od 1. 10. lub później gorzelany, kaw., dobrze polecony do prowadzenia gorzelni, obeznany z światłem elektr. który poza kamp. zajmie się gosp. podwórz. Odpisy świadectw i referencje z podaniem wynagrodzenia do Kurjera Pozn. zdw 51 109

Apteka
w Poniecu poszukuje od 1. 10. 29 dobrze wpracowanej siły pomocniczej. Proszę podać refer. i warunki przy wolnem utrzymaniu. dw 2201

Bony - freblanki
dobrze poleconej do trojga dzieci z pozwoleniem nauczania i znajomością książkowości gosp. Szumana poszukuje od 1. 10. 29 Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem pretensji przyjmuje Zakrocka, Chrząstowo p. Wieszczyczyn. dw 2231

Potrzebny
od 1. 10. lub 15. 10. służący samotny bardzo dobrze polecony i wyręczycielka znająca wszelkie gałęzie gospodarstwa domowego oraz szycie. Kopie świadectw z podaniem warunków adresować Brodnicka, Wielowieś, p. Pakość. dw 2233

Pomocników malarskich
samodzielnie pracujących i młodszych poszukuje zaraz. S. Torzecki, Koźmin, mistrz malarski. dw 2234

Ucznia
do składu kolonjalnego i restauracji poszukuje zaraz. W. Rubis, Kostrzyn. zdw 51 532

Krawców
damskich, kuśnierek poszukuje Le Grand Chic Ratajczaka 33. zdw 51 132

Dzielne krawcowe
na miarowe wykwintne płaszcze potrzebne „Fémina" Sew. Mielżyńskiego 3. zdw 51 533

Kucharka
doskonała z pieczeniem i prasowaniem dobrze polecona potrzebna. Zgłosić się od 3—5. Matejki 61, parter, prawo. zdw 50 990

Fryzjerka
damska zdolna z kilkuletnią praktyką potrzebna na wyjazd do Lublina. Wiadomość Agencja Wschodnia Poznań, pl. Wolności 11 do 27 września. nw 4028

Pomocnik
fryzjerski może się zgłosić, stała posada. Józef Kleist, ul. Główna 109. zdw 51 826-7

Uczenicę
przyjmę do składu bławatów i tow. krótkich. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 068-9

Szofer
możliwie ślusarz - mechanik może się zaraz zgłosić. T. Kantecki, Poznań, Stary Rynek 38-39. zdw 51 955

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych z dobrem gotowaniem, sumienna, pracowita, chętna i czysta zaraz lub 1. 10. Witkowska, św. Marcin 58, skład. zdw 51 944

Uczeń
lub chłopiec potrzebny. Hurtownia zabawek, Wodna 8. zdw 51 932

Uczenica
potrzebna. Hurtownia zabawek, Wodna 8. zdw 51 931

Dziewczyna
do dzieci zaraz potrzebna. Zgłoszenia ul. Fredry 2, drogerja. zdw 51 926

Kasjer
młody do podróży z kaucją 1 000 zł potrzebny. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 937

Dzielna
zawijaczka może się zgłosić. M. Rzepczyk, Dominikańska 5. zdw 51 917

Poszukuję
służącej do wszystkiego zaraz. Chrzanowicz, Woźna 19. zdw 51 920

Syn
uczciwych rodziców może się zgłosić jako uczeń rzeźnicki. Wacław Potocki, ul. Półwiejska 36. zdw 51 972

Robotnice
które pracowały przy fabrykacji perfum potrzebne za dobrem wynagrodzeniem. Zgłaszać się rano o 10-tej ze świadectwami. Pierwszeństwo mają które dłuższy czas przy perfumach pracowały. Perfumerja Paryska, Gwarna 10. zdw 51 971

Uczeń
starszy z lepszem wykształceniem z dobrej rodziny do sprzedaży i fabrykacji perfum i kosmetyków potrzebny. Zgłoszenia z życiorysem uprasza Perfumerja Paryska, Gwarna 10. zdw 51 966

2 pomocników
fryzjerskich poszukuję zaraz. — Górna Wilda 93, Szymański. zdw 51 964

Dziewczyna
potrzebna dla posługi. Graniczna 15. Dudo. zdw 51 818

Służąca
uczciwa i pracowita do bezdzietnego małżeństwa może się zaraz zgłosić Kosicki, Szamarzewskiego 10. zdw 51 997

Uczennice
do szycia przyjmę. Dybczyńska, Chwaliszewo 4, I. zdw 52 006/7

Pomocnik
piekarski, dzielny piecowy może się zaraz zgłosić. Adres wskaże Kurjer zdw 51 933

Służąca
do jednej osoby z gotowaniem potrzebna. Zgłoszenia od godz. 3, właścicielka domu, Kościelna nr. 27. zdw 51 829

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna — Brzykcy, Półwiejska 38 a, II. zdw 51 832

Potrzebna
starsza zaufana gospodyni-kucharka do samodzielnego zarządu, u starszego kawalera na wsi. — Znajomość lepszej kuchni wymaganą. Zgłoszenia do Kurjera zdw 51 724

Młodszy pomocnik fryzjerski
na stałą posadę wraz z utrzymaniem potrzebny. Koszty podróży zwracam. Henryk Heyd ki, Wełnowiec pow katowicki. zdw 51 694

Destylator
(żonaty) do prowadzenia restauracji na prowizję oraz do podróżowania w okolicy, potrzebny zaraz. S Łysiński, Krotoszyn, Rynek 15 zdw 51 399

Akwizytor
dzielny potrzebny Szabeskurjer, Poznań, St. Rynek 91. zdw 51 461

Młodszy
pomocnik krawiecki może się zaraz zgłosić. Św. Marcin 21. IV. zdwp 51 464

Bufetowa
z kaucją do obsługi gości, skromna, uczciwa panienka, która pracowała na prowincji z dobremi referencjami potrzebna zaraz do Hotelu Hüttnera w Środzie Pw 5488-38,193

Nauczycielka
potrzebna do 10 letniej dziewczynki. Konwersacja francuska Zgłoszenia pod adr. Dom. Lutynia p. Dobrzyca. zdw 51 371

Chłopiec
do posyłek potrzebny zaraz. „Polonia", Zielona 1. zdw 52 129

Drogerzysta
jako ekspedjent lub biuralista. — Zgłoszenia Kurjer zdw 51 895

Panny
do maszyny i ręki przyjmie Nowy Rynek 2. skład. zdw 52 035-6

Posługaczka
na pół dnia zaraz potrzebna. Długa 10. II. zdw 51 930

Dzielnego szklarza
budowlanego poszukuje Z. Morawski, szklarnia artystyczna i budowlana, Półwiejska 7, telefon 52-57. zdw 51 975

Malarz
do malowania figur, pełnoplastycznych zaraz potrzebny. Pracownia Jeżycka 25. zdw 51 981

Niania
czysta, zdrowa do 4 tygodniowego dziecka potrzebna zaraz. Misiurewiczowa, Cieszkowskiego 7. zdw 51 999

Służąca
do wszystkich prac domowych z gotowaniem potrzebna od 1. 10. skład kolonjalny Spokojna 21. zdw 51 996

Posługaczka
przed południem potrzebna. — Marcinkowski, Kraszewskiego nr. 4, II. zdw 52 032

Pokojowa
hotelowa z dobremi poleceniami potrzebna od października. Hotel Hüttnera, Środa. Pw 5487-38,194

Służąca
z gotowaniem może się zgłosić zaraz. J. Bonowska, Wągrowiec, Szeroka 1. rw 6934

Potrzebna
nauczycielka - wychowawczyni do 2 dzieci 6 i 8 lat z francuskiem i muzyką. Majętn. Gorszewice, pow. Szamotuły. zdw 51 731

Szofer
starszy z dłuższą praktyką na autobus osobowy marki Chevrolet może się zgłosić. Posada do objęcia od 1. 10. lub 15. 10. Zgłoszenia do K. Skibińskiej, Szamocin, powiat Chodzież. zdw 55 733

Uczenice
do szycia i kroju mogą się zgłosić Seweryna Mielżyńskiego 1. II. Kowalska. rw 6 936

Młoda
dziewczyna na popołudniowe godz. do lekkiej pracy potrzebna. Ludwiczak Strzelecka 21. zdw 51 782

Gazeciarze.....
leczą smutek i zmartwienie.
Pw 5514-39,8

Humor zagraniczny

— Mamo, czy ten policjant był niegdyś też taki mały, jak ja?
— Ależ naturalnie.
— Ach, w takim razie musiał być bardzo zabawny widok takiego maluchnego policjanta.

Przedpłata na październik 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodn. dodatka ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.86, kwartalnie zł 14.58, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie strajków i t. p., wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr. na stronie 4-łamowej 60 gr na stronie czwartej 100 gr na stronie drugiej 120 gr przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz 18.30, w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża; do wydania wieczornego do godz 10, w dni przedświąteczne do godz. 9 przed południem. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i noca tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Dla wygody czytelników naszych zamieszczamy poniżej kwity abonamentowe; tych wszystkich, którym chodzenie na pocztę sprawia trudności, prosimy jeden kwit, odpowiednio wypełniony, odesłać na najbliższy urząd pocztowy, a listowy zgłosi się po przedpłatę przy najbliższej sposobności. **Zamówienie prosimy uskutecznić przed 25 b. m.**, gdyż tylko wówczas poręcza poczta dostawę wszystkich egzemplarzy bez przerwy. Drugi kwit prosimy wręczyć sąsiadowi z zachęceniem do zaabonowania „Kurjera Poznańskiego".

Kwit kwartalny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia:

Tytuł gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Oprocent. i manipul.	Razem
Kurjer Poznański (Wychodzi dwa razy dziennie — razem 20 stron, co tydzień bezpłatny dodatek **„Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe")**	**Poznań**	miesiące **październik listopad i grudzień 1929**	12,00	2,58	14,58

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.

Pokwitowanie urzędu pocztowego.

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

_____ dnia _____

Kwit miesięczny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia:

Tytuł gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Oprocent. i manipul.	Razem
Kurjer Poznański (Wychodzi dwa razy dziennie — razem 20 stron, co tydzień bezpłatny dodatek **„Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe")**	**Poznań**	miesiąc **październik 1929 r.**	4,00	0,86	4,86

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.

Pokwitowanie urzędu pocztowego.

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

_____ dnia _____